Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

1-2

NR. 1-2 (226-227) • ANUL XXIV • Ianuarie-Februarie 2020
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Monumentul poetului Dimitrie Bolintineanu

Editorial Bolintineanu

Vasile GRIGORESCU

Dimitrie Bolintineanu a fost una dintre personalitățile care au marcat secolul al XIX-lea românesc. A avut o activitate plurivalentă, de vârf, cu o contribuție importantă la crearea României moderne: scriitor, publicist, om politic, lider de opinie. A încetat din viață la 20 august 1872 și a fost înmormântat în satul natal, Bolintinul din Vale.

La mijloc de ianuarie, pe când ne pregăteam să-l sărbătorim pe Eminescu, o știre-bombă a răscolit comunitatea bolintineană. La sediul revistei am primit o vizită inopinată din partea unei personalități locale care ne informa/reproșa că „azi, 14 ianuarie este ziua lui Bolintineanu”, iar noi, în loc să luăm măsuri, să ridicăm poporul, să ne implicăm, dormeam în post, cum s-ar zice.

Ce zi ? Care Bolintineanu ? Ce aniversare ?

Au fost întrebările ce ne-au venit în minte după ieșirea din starea de buimăceală. Ne-am mobilizat, așadar, și am aflat că la Monumentul Poetului fusese deja depusă o coroană de flori, că urma să vină nu știu ce delegație de la Capitală, că primarul fusese informat și că la rându-i atrăsese atenția consilierilor să se implice, dacă era nevoie, ba chiar și că în unele școli, la cererea elevilor s-a motivat ulterior, a fost aniversată „ziua nașterii lui Dimitrie Bolintineanu”.

Pentru cine cunoaște cât de puțin biografia Poetului, este de notorietate că anul nașterii sale este incert. Pe Monumentul din Bolintin, care-i servește și de mormânt, este scris anul 1819. Că acesta nu este adevăratul an de naștere al lui Dimitrie Bolintineanu credeam că a fost demonstrat suficient de bine și convingător de regretatul Teodor Vârgolici. Revista „Sud” a contribuit și ea cu mai multe materiale la argumentarea ipotezei reputatului istoric literar. Conform acestor contribuții, anul nașterii lui D. Bolintineanu este 1825. Lucrarea „Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui”, recent premiată la Academia Română, confirmă și ea anul 1825 ca fiind al nașterii Poetului.

Nicăieri însă nu se vorbește – nici măcar nu se sugerează – o dată precisă a nașterii, cu zi și lună. De aceea, știrea că Dimitrie Bolintineanu s-a născut fix pe 14 ianuarie ne-a provocat atâta stupoare. Cât s-a putut, cât ne-a stat la îndemână, am atras atenția asupra acestui neadevăr. Repetăm, Dimitrie Bolintineanu s-a născut la Bolintinul din Vale, dar nu pe 14 ianuarie 1819.

Desigur, am fost curioși să aflăm care „expert” în Bolintineanu a scornit informația. Citim destul de amănunțit majoritatea publicațiilor de specialitate care apar în România. De asemenea, ne aflăm în contact cu oameni din domeniu, scriitori, critici și istorici literari și niciunul nu are cunoștință că s-ar fi publicat ceva legat de senzaționala descoperire.

Am cercetat atunci să văd ce zice atotputernicul Internet. Surpriză mare ! „Aniversarea” lui Bolintineanu era răspândită la sute de adrese și ținea prima pagină a numeroase periodice digitale, fiind semnalată și „share-uită” de alți foarte mulți „informatori”. În această aglomerație, am căutat să aflăm care este cea mai veche postare conținând fatidica dată „14 ianuarie”, iar cercetarea a condus către... Wikipedia. În versiunea postată la 1 august 2013 (ora 8:02, ca să fim precișii), un oarecare Alexandru M. intervine asupra biografiei lui Dimitrie Bolintineanu și completează la anul nașterii (1819), data „14 ianuarie”. Cum respectivul site cere citarea unei surse atunci când postezi o informație de genul acesta, în privința a ceea ce ne interesează acțiunea s-a petrecut abia peste doi ani, mai exact la 10 octombrie 2015, când se face trimitere la site-ul Bibliotecii Naționale a Franței și la 17 octombrie 2015, când se face trimitere la site-ul Bibliotecii Naționale a Germaniei.

Am verificat trimiterile și bănuiala s-a confirmat. Francezii prezintă fișa scriitorului, extrem de sumar, iar ca date biografice anul nașterii – 1819 și cel al morții – 1872. Atât ! Nimic despre „14 ianuarie”. La germani era mult mai simplu. Aceleași date, însă suplimentar indică sursa de unde au preluat informația, adică... Wikipedia ! Vă invit, dacă aveți timp de pierdut, să faceți același exercițiu. Vă veți familiariza cu modul în care se argumentează o știre falsă.

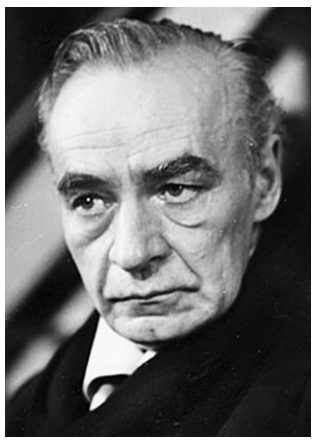
În cazul politicii este evident, dar care este interesul care se ascunde în spatele unui fake-news cultural ? Altceva decât dorința mediocrului de a epata prin cunoștințele sale nu ne vine în minte...

Cu ce rămânem după această întâmplare ? Privim cu mai mult optimism viitorul culturii noastre. Dacă Dimitrie Bolintineanu continuă să stârnească interes și o știre de „calibrul” celei de mai sus este capabilă să răscolească, să mobilizeze o comunitate, sunt speranțe de mai bine în acest domeniu.

Dimitrie Bolintineanu nu s-a născut pe 14 ianuarie 1819 ! Pentru îmbogățirea culturii române și liniștea noastră, așteptăm să ne contraziceți.

Un dor fără saț

de Emil Botta

De un dor fără saț-s învins
și nu știu ce sete mă arde.
Parcă mereu, din adânc,
un ochi răpitor de Himeră
ar vrea să mă piarde.
Și pururi n-am pace,
nici al stelei vrăjit dute-vino în spații,
nici timpii de aur, nici anii-lumină,
izvoare sub lună, ori dornică ciută,
nimic nu mă stinge, nimic nu m-alină
și parc-aș visa o planetă pierdută.
E atâta nepace în sufletul meu,
bătut de alean și de umbre cuprins...
Un dor fără saț m-a-nvins,
și nu știu ce sete mă arde mereu.

ULTIMA ORĂ

Renaște monumentul istoric Școala Veche pag. 31

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (VIII)

Florentin POPESCU

Așa cum scriam și în numărul trecut, albumul „Silvan portretistul” poate fi considerat, la o scară fatalmente redusă, o miniistorie ilustrată a literaturii. Și asta fiindcă artistul, ca orice grafician cu har și care se respectă pe sine, a căutat (și a reușit !) să ofere privitorului creațiilor lui un evantai de portrete, dar nu portrete propuse aleatoriu, ci pe cele mai sugestive, pe cele la care ochiul său a descoperit anume trăsături caracteristice, care să dea o notă de neconfundat chipului respectiv, imortalizat prin tuș, prin creion, prin acuarelă.

Iată-l, bunăoară, pe Nicolae Labiș, celebritatea literară a deceniului al cincilea din secolul trecut. O combinație de tuș cu acuarelă ni-l înfățișează pe autorul „Luptei cu inerția” cu un cap mare, acoperit de o podoabă stufoasă de păr care i se coboară până peste urechi – sugerând vârsta adolescentului de atunci. Două sprâncene groase se arcuiesc peste ochii închiși, într-o poziție meditativă. Deasupra buzei superioare o mustață groasă („pe oală”, cum se zice în popor) dă gravitate și prestanță portretului. Ca un pandant, undeva în fundal graficianul a desenat silueta unei căprioare – semn distinctiv pentru personaj și cu trimitere directă la poezia acestuia, „Moartea căprioarei”.

Realizat în tonuri de verde în degradeuri, în galben pal și irizări de roșu pe figură și pe gât, portretul poetului emană un anume mister, greu de numit și de descris. Chipul pare venit dintr-o altă lume, iar melancolia pe care o iradiază accentuează și ea singularitatea chipului.

(continuare în pag. 2)

Nicolae Dan Fruntelată
Poezie sub steaua Bolintinului pag. 3

Nicolae Scurtu
Emil Păunescu septuagenar pag. 11

George Apostoiu
De Gaulle: dacă noi nu ne batem pentru francezi, cine să o facă ? pag. 13

Excelența bolintineană în cultură recunoscută la Academia Română pag. 24

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Ispita lui Lar

De câteva mii de ani, în societățile care au reușit să aibă performanțe pentru membrii lor, s-a adoptat un model de organizare tripartit. Componentele acestuia sunt: meșteșugarii, filosofii și militarii. Prima categorie reprezintă acel *homo faber* pe umerii căruia se află partea practică a oricărei activități umane. Cea de-a doua categorie, în care intră și clerul, ilustrează pe *homo sapiens* care încearcă să găsească soluții optime și direcțiile de urmat, dar se implică și în activitatea curentă ori de câte ori este nevoie sau sunt necesare unul sau mai multe puncte de vedere, furnizând analize utilizabile. A treia categorie o reprezintă furnizorul de securitate. Elementele care condiționează succesul modelului sunt: egalitatea importanței componentelor și justa funcționare a acestora.

În mitologia romană, preluat din cea etruscă, se atribuia zeului Lar protecția căminului, răscrucilor, căilor de navigație și chiar a soldaților. În spațiul lumii occidentale, din cauza ultimelor evenimente teroriste, atât peste ocean, dar mai ales în Europa, armata, poliția, jandarmeria, sistemele de informații interne și externe sunt chemate pentru a restabili ordinea în cetate. Doar că efortul depus, în primul rând economic, se dovedește a fi deloc egal cu nivelul resurselor acordate părții civile ce trebuie apărată.

La noi, urmărind evoluția acestui domeniu cu ajutorul surselor deschise, de care oricine poate dispune, este greu să nu te întrebi dacă nu cumva sistemul nu este mai puțin dedicat securității cetățeanului, cât mai ales pentru a sluji intereselor celor care sunt chemați să le asigure. Se reclamă permanent nenumărate „specificități" ale breslei „apărătorilor", ce trebuie recompensate bine și fără nici o rezervă. Se omite însă, și poate prea des, faptul că a fi militar în ziua de azi este o alegere, nu o impunere, iar meseria în sine cu toate particularitățile ei, de la privațiuni până la sacrificiul suprem pentru care orice societate „sănătoasă" va avea un permanent respect, este totuși o parte a mecanismului social mai sus evocat. Nu este o componentă deasupra tuturor, ci se află în rând cu celelalte.

Ar fi bine de analizat și de văzut dacă atât de „necesarul" gard ce împresoară locuința trebuie să fie nejustificat mai scump decât alte lucruri ale casei și dacă pentru întreținerea lui trebuie să renunțăm la servicii medicale și educaționale civilizate.

Prin anii optzeci, grei din toate punctele de vedere, ai secolului trecut, când țara părea o cazemată săracă aflată sub comanda unei dictaturi extrem-orientale, civilii își găseau refugiu și în poezie, ca o evaziune estetică, dar și un element inofensiv „de soft guerrilla". Este cazul grupului de studenți bucureșteni numiți „lunediști" organizați într-un cenaclu (până la desființarea de către diriguitorii epocii) care au impus împreună cu mentorul lor curentul postmodern.

Traian T. Coșovei (1954-2014) era un adevărat „enfant terrible" al grupului. Nonconformist și boem catalizator al lumii poetice under-ground acelor ani, este în același timp un poet ce asimilează trăsăturile americanilor din „generația beat". Original prin combinarea elementelor unei poezii urbane și a autoironiei într-un decor imaginar foarte specific poetului, manufacturat cu ajutorul celor mai reale detalii, dar în același timp reușind să atragă cititorul prin sentimentalism și tandrețe camuflate în manipulări ale limbajului: „Soldatul de plumb de pe acoperiș este singur/ îngerului de pe sosea îi este frig / Eu mi-am câștigat viața împingând vagoneți pe linia moartă, descărcând saci grei de cuvinte sub ferestrele tale/ în parcul municipal – după o iarnă și încă o iarnă – îndrăgostiților le-au crescut părul și unghiile nesfârșite/ îmbrățișați, poartă și acum patine ușoare/ în restaurantul gării, în cazarma pompierilor plutește același abur al respirației lor" (*Crudă poveste de dragoste*)

Diferit în manifestări, dar și în modul de exprimare față de colegii de generație, **Ion Stratan** (1955-2005) este mai puțin expansiv, dar la fel de profund. Lirica sa este una a lucidității, solitudinii și neantului (poetul de altfel, din păcate, se sinucide) pe alocuri vag ironică dar mereu gravă până la limita poeziei religioase, unde căutarea divinității merge până la timpurile imemoriale și până la esența lucrurilor: „Cu cât ne iubeam ne vedeam tot mai rar/ și-ntindem spre ziuă crustacee de gheață/ Semn al prezenței când trupul își ocolește inima// Viața ta netrăită e un kimono în care/ încheietura pudrată poartă brățări/ de tulpini unghiulare/ Poate afară de ochi și/ pământ, mult afară ne rostogolim mai/ spre miez. Acolo este tăcere față de care/ lipsa de sunet e un vacarm" (*Studiu*)

Cei doi poeți ai acestei grupări, care a dominat și care, pe alocuri, încă domină viața literară, sunt și rezultatul unui răspuns la presiunea socială și personală specifică dictaturii întreținute cu forța militară într-o epocă când mijloacele de comunicare se pregăteau să schimbe lumea. Lirica lor demonstrează prin nivelul subversiv al temelor și limbajului cum ispita lui Lar de a tulbura „pacea zeilor" poate avea consecințe grave asupra bieților muritori.

pretexte

Gabriel Dragnea

Ieri, premiat de Academia Română, astăzi un necunoscut: Dimitrie Nanu

Poetul despre care fac referire în acest material s-a născut pe 26 octombrie 1873 în Câmpulung, într-o deosebită zi de Sf. Dumitru, nume pe care avea să îl poarte vreme de 70 de ani. Debutează literar la vârsta de 15 ani, în perioada când era elev al Liceului Sf. Sava. Absolvent al Facultății de Drept din București, Dimitrie Nanu urmează inclusiv cursurile unei școli veterinare, de aici și comunicarea trimisă de poetul nostru pe adresa Academiei de Științe din Paris sub titlul: „Note relative aux mouvements de quelques animaux quand ils sont précipités d'un lieu élevè". Se pare că această comunicare a fost citită public de către chimistul Henri Moissan și apreciată de întreg mediul academic prezent la acea ședință.

Debutul editorial al lui Dimitrie Nanu are loc în anul 1900, când poetul se hotărăște să își adune poeziile publicate prin diferitele reviste ale vremii, astfel ajungând să fie tipărit primul lui volum de versuri numit *Nocturne*. Urmează în 1906 volumul *La focul rampei*, în 1914 publică o cărticică de versuri *Ispitirea de pe munte*, iar în 1925 se prezintă din nou printre scriitori cu volumul *La mielul alb*. Însă, dintre toate, cartea cea mai apreciată de critică a fost *Poezii. Pronaos – Natura, în nostalgia unui cămin, Patria – Umanitatea – Dumnezeu. 1902-1934***.** Pentru acest proiect liric finalizat în 1934 de către Ed. Cartea Românească, poetul și-a adunat toate versurile scrise și apărute în acest interval de timp, volumul fiind rapid observat și apreciat de critici și, mai mult decât atât, premiat de Academia Română. Conform lui Adrian Săvoiu în monografia *Câmpulung Muscel – Scrinul cu amintiri*, „volumul a primit în 1937 o apreciere oficială, căci Dimitrie Nanu a fost încununat, la propunerea lui Nicolae Iorga, cu Premiul Național de Poezie, distincție care, în afara unei sume considerabile de bani (100.000 de lei), i-a adus poetului cea mai mare satisfacție morală a vieții sale". După succesul avut cu această antologie de autor, cu șase, șapte ani înainte de plecarea lui spre lumea cerurilor, poetul Dimitrie Nanu își mai anunță încă două volume: *Coloane de bronz* (traduceri din marii poeți francezi) și *Vino-n parc să stăm de vorbă* (eseuri literare).

În aceeași antologie, *Poezia românească dela origine până în zilele noastre*, unde l-am descoperit și pe Ștefan Cruceanu (autorul colindului „Moș Crăciun cu plete dalbe", despre care am vorbit în numărul trecut al acestei reviste), Gh. Cardaș analizează poezia lui Dimitrie Nanu împărțind-o în câteva genuri distincte: «primul ciclu îl formează versurile cu notă descriptivă, pasteluri și idile, dintre care amintim următoarele: „În munți", „Atolii", „Cărăruie", „Piatra Kraiului", „Livada" etc.; al doilea îl formează cele cu notă patriotică: „Tismana", „Fuga lui Petru Rareș", „Răzvrătitul", „Coroana", „Ruga centurionului", „Mustrarea Domnului", „Întoarcerea prizonierului"; în al treilea ciclu vine nota umanitaristă, din care desprindem poeziile „Altruism", „Știi tu ce e viața", „Cathedrala", etc. Și, în fine, ultimul și cel mai important ciclu îl constituie poeziile cu notă religioasă. Aici avem două capodopere: „Îndoiala" și „Ispitirea de pe munte".»

Conform aceluiași Adrian Săvoiu, Dimitrie Nanu își scrie testamentul în 1938 și, neavând urmași direcți, lasă casa nepotului său, poetul Mihai Moșandrei, iar cărțile din bibliotecă și economiile sale, unor apropiați. El părăsește lumea aceasta pe 12 februarie 1943 la Câmpulung Muscel, în brațele nepotului său. „Toată viața lui – își amintește Mihai Moșandrei în volumul „Evocări literare" – a purtat o barbă sirianǎ, neagră și deasă, sub o privire însă de o rară blajinătate. Deasupra ochilor mărunți, dar distrați, deseori atenți doar pe adâncurile sufletului, urca o frunte albă și fină dintr-un ivoriu curat, abia acoperită de un păr mătăsos și rar. Cu oricâtă distracție l-ai fi privit, bănuiai imediat în el un visător."

Iată câteva versuri din poemul „Îndoiala", mărturie a visării lui, a talentului deosebit, apreciat de lumea literară de atunci: „Miresme-ai pus în floare să ardă smirnă'n plaiuri,/ În cântecul de păsări ecouri de prin raiuri/ În ochi ai pus uimirea, în suflete dorinți/ Și farmec în primejdii, beții în năzuinți,/ Împodobita-i valul ce duce pân'la tine,/ Cu farmecul pierzării surâsului de-ondine./ Aș vrea ca să mă bucur de tot ce ai creat,/ Să nu știu șovăirea, nici teama de păcat./ Dar ochiul tău în noaptea din sufletu-mi nu moare,/ Aprinde-a remușcării dureri mântuitoare !/ O sete-adânc mă arde, mă chinuie mereu,/ De-a mă topi în Tine, schimbând pe om în zeu./ Puteri necunoscute îmi dau într'aripare,/ Presimt mult așteptata gândirii împăcare./ Ca dintr'un pom, din suflet cazând, se veștejesc:/ Deșertăciunea, - floarea a tot ce-i omenesc,/ Tot ce încântă mintea și tulbură simțirea/ Pălesc, când înainte-mi contemplu nemurirea."

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (VIII)

(urmare din pag. 1)

De o cu totul altă factură este portretul în tuș și creion făcut lui Fănuș Neagu în 1979.

După cum se știe, cunoscutul prozator susținuse până atunci în revista „România literară" cronica sportivă. Dar deodată s-a supărat pe fotbaliștii care l-au dezamăgit și a anunțat public că nu va mai scrie cronici sportive. Faptul se petrecea la puțină vreme după ce Fănuș Neagu scosese de sub tipar romanul „Îngerul a strigat". Precizarea se impune, fiindcă însuși Silvan a notat în subsolul desenului în tuș și creion: „Anunțat în *România literară* 30 iunie că renunță definitiv la cronica sportivă din respect pentru revistă (E vorba de „Urzica", *n.n.* F.P.). Fănuș Neagu revine în februarie. Să mai crezi în îngeri când strigă… sună vorba maestrului. Să rămână revista fără… sportivi ?".

Cât privește portretul prozatorului, trebuie remarcat că este de o mare, de neconfundat originalitate. Vedem un Fănuș de necomparat cu chipul lui din realitate și nici cu desenele altora (Și, slavă Domnului, pe Fănuș l-au imortalizat prin desene, ca să zicem așa, mulți graficieni !).

Aci el a fost văzut din profil. Are un nas mare, borcănat și buza inferioară iese mult în afară. Tunsoarea, scurtă, e și ea în neorânduială, capul scriitorului sprijinindu-se (Se putea altfel, dată fiind actualitatea literară de atunci ?) pe un mic nor de puf din care, în spate apar două aripi de înger. În totul figura romancierului pare a fi fost surprinsă undeva pe un stadion de vreme ce aduce întrucâtva cu a unui posibil microbist nemulțumit, sau poate chiar revoltat de ce se întâmplă pe terenul de fotbal.

Într-un contrast total cu figura celui care a scris frumoasa nuvelă „Ningea în Bărăgan", Edgar Papu, eseist și critic literar, a fost văzut într-o lumină calmă și liniștită, într-o postură pe care am numi-o, fără a exagera, clasică. Omul de cultură, desenat tot din profil este într-o ținută sobră, elegantă: are costum și cravată și-și ține sprijinită într-o mână bărbia.

Ceea ce impresionează la el este privirea. Ochiul conturat de grafician este larg deschis și privește în depărtări – sugerându-se, desigur, firea meditativă a personajului.

Așijderea, dintr-un alt desen în creion, realizat cu un an mai înainte, în 1978, privește tot în depărtări doar de el știute, filosoful Constantin Noica. Chipul i-a fost conturat tot din profil, are un nas ascuțit și proeminent, iar bărbia, mult împinsă înainte, ușor distorsionată, contribuie și ea la sentimentul de siguranță și de hotărâre degajat de întregul desen. Deși pare mai degrabă un crochiu, desenul este foarte sugestiv și reușește să impresioneze privitorul, mai ales pe acela care mai înainte a văzut și unele fotografii ale filosofului.

Despre alte chipuri și alte portrete semnate de Silvan în numărul viitor, întrucât, precum se vede, acest mare grafician ne-a lăsat moștenire o întreagă galerie de portrete, care de care mai originale și mai interesante.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

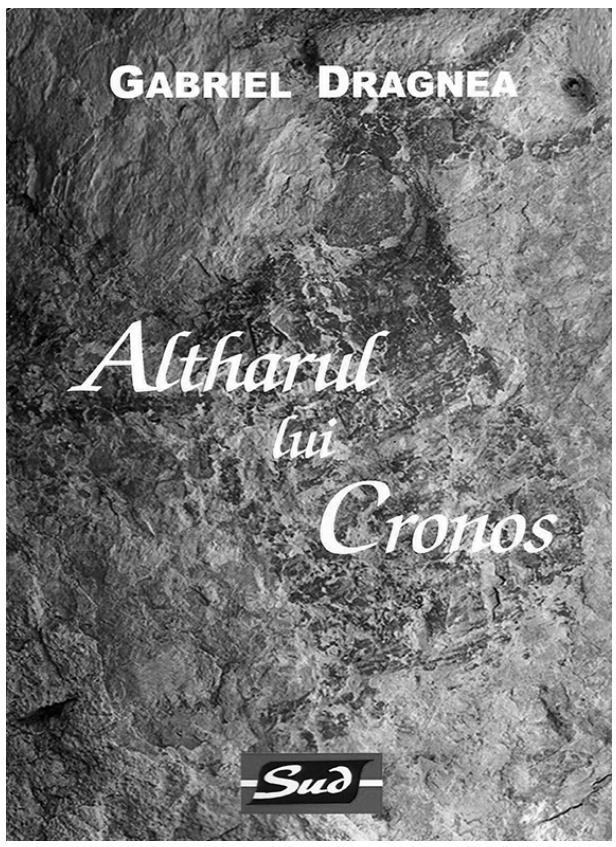
Poezie sub steaua Bolintinului

Acest ținut din dunga Vlăsiei e, în primul rând, un pământ pentru istorie și poezie. Mă refer la Țara Bolintinului, cum i-a zis prietenul meu Vasile Grigore, aducând dovezi numeroase și cărți cuprinzătoare în sprijinul acestei denumiri. Le-a tipărit pentru a explica lumii că întemeierea s-a făcut de mult, la începutul Evului Mijlociu, de către oameni luminați, prin faptele lor, într-un loc binecuvântat cu ape de argint și pământ de grâu, cu mânăstiri sfinte și prezență la toate evenimentele istoriei românești.

Țara Bolintinului e consacrată de numele unui mare poet de la începuturile literaturii române, Dimitrie Bolintineanu. Mi se pare firesc, deci, să descopăr astăzi aici atâția oameni legați de poezie. Despre unii am scris în paginile „Sud”-ului. Adaug acum două nume de poeți tineri, dar atât de întemeiați în valoarea lor și în spunerea adâncă a versurilor. Oferindu-mi cărțile lor recente, am găsit prilejul de a mărturisi întâia oară despre ei.

Gabriel Dragnea, **cu *Altharul lui Cronos*,** Editura Sud, 2019, este un poet profund, care și-a construit un ceremonial al poeziei, cu solemnitate și iubire: „Mai ții minte bucuria noastră/ Când, primii care au ieșit din biserică, bucurându-se,/ Au fost fluturii ?”

Din cărțile de poezie care-mi plac în mod deosebit citez mult, las versurile însele să vorbească în locul considerațiilor mele „critice”.

Așadar: „Aceea a fost ziua în care s-a votat izgonirea mea dintre/ îngeri !/ Și-n ziua când n-ai știut să sângeri/ Am plecat doar cu porumbelul păcii pe umăr (*72 de minute de tăcere*).

Sau acest minunat haiku: „În fiecare ploaie/ sunt lacrimile/ neplânse în versuri/ ale poeților”.

Gabriel Dragnea are tendința de a-și reprima mereu lirismul, dar acesta țâșnește prin toți porii versurilor frumoase, cu sunet rilkean. Poetul așează în titluri versuri întregi, ca niște poeme în sine: *La pieptul tău mă închin întâmplărilor*; *Pe strada mea se împacă umbrele lumii*; *În ochii tăi, îmbrățișări de păsări*.

Poezia lui Dragnea este o poezie a voluptății scufundării în timp. Într-un timp care are punctele vitale marcate de temple, de opere, de lecturi adânci. E o cale tulburată doar de amintirea unor paradisuri fără somn: iubirea, trecerea inexorabilă, jertfa.

Sunt versuri care îmi amintesc (spuneam deja) de Rilke, ori de truverul divin, cel care a fost bunul meu prieten, Cezar Ivănescu.

Cheia cărții stă într-o *ars poetica* formulată aparent în fugă: „în poezie am fost cel mai sincer/ și, totuși, nimeni nu a știut cum a fost viața mea”.

Poetul a alergat și aleargă după himerele sale dragi, într-o aventură de aed grec, sub o ploaie de mituri și de visuri frânte, de cuvinte oprite, parcă, la jumătate, dintr-o sfială în fața zgomotului lumii contemporane.

„Dezleagă-ți părul, Cybela !”, imploră el, apoi se întoarce în lumea violentă a prezentului impur, ca un dans nebun de la Moulin Rouge.

Să vă mai semnalez încă un poem antologic: *Soldații aceștia...* El începe așa: „Soldații aceștia încă mărșăluiesc în secret/ Ascunzându-și însemnele unității pierdute la zaruri/ Încă un joc crud al unui destin căruia/ nu-i plac fluturii albi”.

Citind aceste versuri, îmi amintesc de obsedantul poem al lui Nichita Stănescu: „Soldatul mărșăluia, mărșăluia, mărșăluia...”

Aș putea, încă, să citez multe versuri adevărate din cartea lui Gabriel Dragnea. Aș putea să introduc și câteva cârteli de cititor atent al poeziei. Despre unele poeme mai artificiale, despre unele mai neglijente metaforic. Dar n-o s-o fac, pentru că e prea bună această carte de inimă a poetului tânăr. Nu, Dragnea nu scrie cartea unui poet învins de timp, copleșit de somptuozitatea sacră a templului liric, ci o carte de răzvrătit în vis, în singura lume în care poezia domnește ca o regină tristă, de puțini înțeleasă...

Alexandru Cazacu se numește al doilea poet bolintinean despre care scriu astăzi. Îi citisem numai versuri răzlețe, vorbisem cu el de câteva ori, știam că e un mare fan al poeziei românești din anii când literatura se vindea frenetic în București și peste tot în țară, când studenții ieșeau din librărie cu pachetul de cărți, fericiți că au mai găsit o comoară.

Mi-a dăruit și Alexandru Cazacu volumul lui, ***Mesaje pentru Iulia***, tipărit la Libris Editorial. Și l-am citit așa cum citesc aproape toate cărțile pe care le primesc (obicei păcătos, de filolog). Pe unele le pun alături după zece-cincisprezece pagini, pentru că nu-mi spun nimic, nu comunică în niciun fel cu sufletul meu. Pe altele le devorez, subliniez versuri cu cariocile mele verzi și roz și galbene.

Acesta a fost și cazul cărții de față. Volumul este un poem total, dincolo de postmodernismul de strânsură, atât de *en vogue* în cărțile unor confrați de vârsta lui A.C.

Prietenul meu – acum, după ce l-am citit, așa îl consider – e un poet adevărat. Cartea lui e o confesiune curgătoare, cu putere de râu limpede, ca un cântec îngânat de Leonard Cohen prin Bucureștii vechi, traversați de Dâmbovița cea sălbatică:

„Undeva, cândva, prin Octombrie, Iulia/ vom însera printre curțile de beton/ ale orașelor cu numele asemănătoare/ ale unor rețele de socializare/ Cocorii vor desena în văzduh/ mesaje indescifrabile/ Noi vom număra orele/ până la iarnă/ și vom începe să le trăim/ ca doi îndrăgostiți”.

Prietene tânăr, eu, ca exilat în București de vreo cincizeci și ceva de ani, am simțit nevoia ca, în fața unui asemenea poem, să mă duc la cârciuma veche a lui nea Fane Chirigiu (aia care nu mai e demult), să beau o damigeană de vin sec de Odobești și să cânt, cu toți oamenii frumoși din granița Ferentarilor, cântecele lumii apuse.

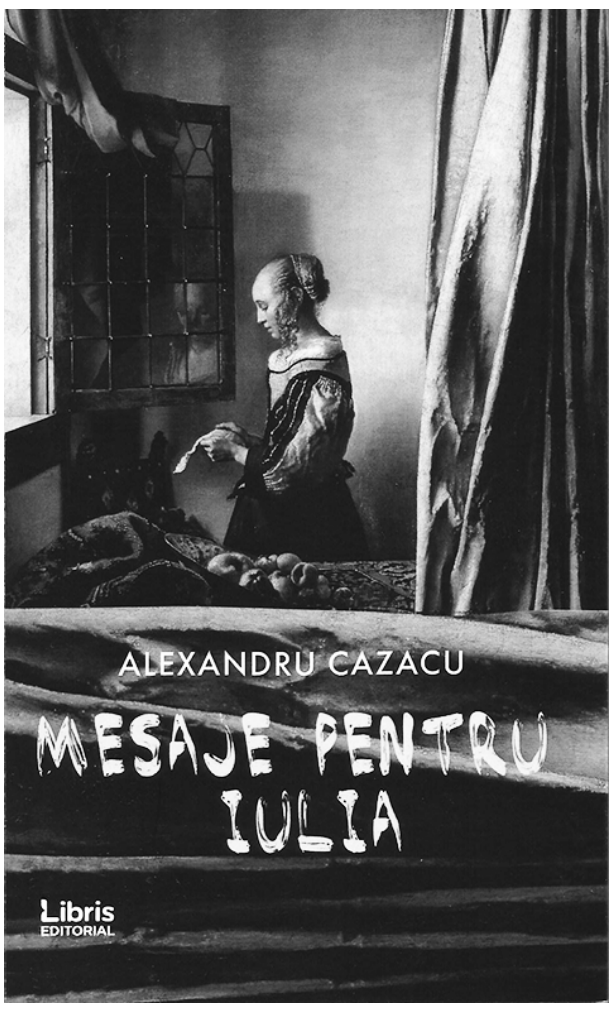
„Te rog să-mi mai lași, Iulia/ liniștea pelicanilor plutind peste lacuri/ și indigoul serilor ploioase/ să rămân ascuns în ele/ tandru și amenințător/ ca un băț de chibrit/ aprins într-o benzinărie”.

Doamne, ce poet ești, Alexandre, că mi-ai adus aminte de o seară la cenaclul Labiș din vremea anilor ’60, când citea, în Sala Oglinzilor din Casa Sadoveanu (ăsta era sediul Uniunii Scriitorilor atunci), unul, Vintilă Ivănceanu, poet care s-a pierdut în Occidentul iluziilor: „Și te iubesc atât de tare/ C-aș vrea să sune la Salvare !”

Tu știi (iartă-mă că te tutuiesc, dar ești, încă, nerușinat de tânăr, așa cum îmi spunea mie acum vreo cincizeci de ani un mentor al meu în gazetărie), știi că „se răzgândește amurgul în privința noastră”. Fiindcă „atunci eram siguri, Iulia/ că o să avem/ o mie de vieți înaintea noastră/ și astăzi realizăm că ne putem baza/ dintr-una singură”.

Poetul este ca un timpan imens, bolnav de dragostea lui, înțelegând că tot ce se întâmplă nu este decât un reflex al sentimentelor proprii: „Albită este amiaza, Iulia, ca oasele unui mamut/ se schimbă mereu ora exactă/ și un pui de vultur/ pe tabla casei își ascute ghearele/ Nu mai aud decât zgomotul/ unor munți îndepărtându-se/ și foșnetul unor salcâmi/ înecați de propriul parfum”.

Alexandru Cazacu își construiește metafora prin apropierea a două lumi total diferite: „Doar termometrele se sparg de atâta răceală/ Ce o provoacă liniștea într-o cameră fără balcon/ când dispui de orgolii/ ca un conchistador de populația băștinașă”.

Te întrebi dacă Iulia există ori nu. Dacă nu cumva e o oglindă a sufletului poetului, un interlocutor cu atribute de icoană prin care te poți mântui, cu toată sinceritatea și cu toată credința.

„Zi de zi, chipul tău, Iulia/ face să lăcrimeze de invidie/ fotografiile vedetelor din revistele glossy”

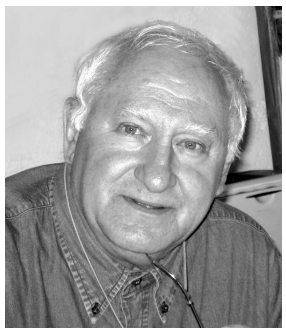
Poate are și bătăi laterale de aripă cartea ta, Alexandre ! Poate are și repetiții de sunet ce trimit spre un pic de manierism. Dar nu mă interesează aceste nișe. Ci dominanta ei, forța sentimentului care se îmbracă în cuvinte de cântec. La urma urmei, orice poem și mai mult, orice carte sunt o poveste a unei călătorii. Acestea sunt lecțiile pe care ni le-au oferit nouă, tuturor celor care iubim să scriem, doi mari sud-americani, Borges și Márquez.

Cum spune fiecare povestea, e treaba lui și talentul lui. Tu, Alexandre, o spui frumos, ești pierdut ori ești salvat prin ea, Dumnezeu știe !

Închei însemnările mele, de cititor și autor de literatură, dacă-mi permiteți, cu bucuria de a fi descoperit în ținutul care mi-e drag, în Țara Bolintinului, doi poeți adevărați. Pe care revista „Sud”, prietenii mei, Vasile Grigore și Fane Crudu, tot colectivul lor de inimoși, îi țin aproape. Cred că „Sud” are un viitor sigur. Cum să nu mă bucur ?

De neamul moldovenilor... din Bărăganul ialomițean

7. Anotimpurile Câmpiei Eterne

Don Andreiță

Peste Bărăgan, ninge înstelat. Fulgi mari, argintii, ca niște diademe regale, coboară blând, în balans ușor, pe fruntea pământului. Fulgi mici, ca florile de mărgăritărel, țiuie din trompetele codițelor, învârtejiți de pale de vânt. Fulgi de toate formele și mărimile, lucrați la gherghefuul cerului, asaltează, desant aerian, pământul luat prin surprindere. Câmpia vibrează instantaneu, sorbindu-i în cutele adânci de pe pielea ei tăbăcită de eternitate. Este un ritual cosmic, fabulos, la care participă întregul Univers. Apoi, treptat, pământul se liniștește, lăsându-se învins de către fastuoasa ninsoare.

Dar spectacolul abia acum se deschide, în panorama măreției sale. Câmpia îmbracă o hlamidă albă ca o uriașă blană de urs polar. De la un capăt la altul al Eternității – alb. Satele – cetăți coborâte din basmele cu zmei, acoperite de blindajul alb fără fisură, inespugnabile în zalele lucioase ale zăpezii. Casele – turnuri de apărare, din care se ridică, arareori, fuioare de fum alb, semn că undeva, nevăzut, ard focuri de veghe. Viața s-a retras în cochilii de somn și conservare. O liniște de început de lume plutește peste încremenirea albă. Este momentul când germinează Veșnicia.

...Ies greu din această ispită, cu teama de a nu mă mai putea desprinde din capcană. Și cad în altă capcană: în iarna marelui oraș, din care descinsesem, nu de mult timp, în albul Bărăganului. Și dacă albul Câmpiei Eterne mă fascinează încât abia îl prind în palide cuvinte, albul tăvălugit al marelui oraș și-a pus amprenta pe o pagină de poezie. Iat-o:

Balada zăpezilor de altădată

Où sont les neiges d'antant ?
François Villon

Azi a nins, și ieri a nins, o să ningă chiar și mâine –
Rătăcit prin jungla albă, melancolic trece-un câine.

Strigăte l-ajung din urmă, curg claxoanele duium –
El n-aude și își vede impasibil de-al său drum.

Năluciri sclipesc prin pâcla alb-opacă de omăt –
Ochiul lui ciclop se face și dă timpul îndărăt...

Era tânăr și ferice lângă stâna cuștii sale,
Gâtu-mpodobea cu fală ale aurului zale,

Curelușă de mătase cu luciri diamantine
Unduia ușor în mâna dulcineei lui stăpâne

Și-un parfum divin, șăgalnic, emana din mâna dragă –
Mângâieri dulci pentru care ar fi dat o lume-ntreagă.

Zile treceau ca o clipă în răcoarea dimineții
Și-n amiezi fierbinți topite-n anotimpurile vieții.

Îmbătat de vraja clipei, frumuseți de nedescris,
Ochiul derulează-n sine un imperiu interzis.

...Frâne, roți scrâșnind, claxoane însoțite de sudalme
Îl trezesc din reverie, îi dau pumni și-l iau la palme;

Sângele-nroșește neaua, el de vis nu se desparte –
Șchiopătând își poartă taina melancolic mai departe...

Toamna în Bărăgan – în care dau, ca racul, timpul înapoi – este, cum se știe, un anotimp al avuției. Coboară roadele din împărăția pământului în orgăzile oamenilor. Știuleții de porumb se alătură, frățește, lângă grâul din vară, asigurând „pâinea noastră cea de toate zilele". Viile își trimit, și ele, preaplinul pântecului lor – și câteva zile și nopți se aude plânsul dulce al mustului din zdrobirea fără milă a strugurilor. Din fruntea celui mai înalt pom al grădinii, privesc melancolic ultimele gutui, îngălbenind.

Dar toamna nu este numai un anotimp bucolic, al carelor încărcate cu roade. Ea este și un anotimp al jefuirii câmpului ce-a rodit toate aceste bogății. Nimic nu este mai trist, de pildă, ca o întindere de floarea-soarelui peste care a trecut combina. Bețe înalte, trunchiuri subțiri, de mărimea omului, decapitate, scârțâie în bătaia vântului. Altele sunt frânte din genunchi, înclinându-se în rugăciune tăcută, așteptând un ajutor nevăzut. Iar altele, și ele decapitate, frânte din gleznă, nu mai așteaptă nimic. Un popor vegetal decapitat, rămas în picioare sau în genunchi, cum l-a surprins aripa neiertătoare a combinei.

Bărăganul-Câmpie Eternă arată ca un imens loc de sacrificii. Sacrificii în onoarea – și îndestularea – zeului-om. Și mă întorn, din nou, spre poezie, așa cum am trăit-o eu într-o zi mare cât veacul.

Toamnă la Negoești

În Ziua de Sfântul Dumitru
Țuica fierbe-n butoaie și-n litru,

Vinul bolborosește-n budăni și-n pahare,
Sfinții joacă Hora Unirii în calendare,

Inima mea, nuntă a sângelui, beată,
Bea, se trezește și din nou se îmbată.

Bărăganul joacă-n soare fete morgane și fluturi,
Noiembrie dă iama peste câmpuri și ciuturi.

Apa se retrage adânc în fântâni,
Turmele părăsesc vechile stâni.

Munții sub cușma zăpezilor noi
Dau raport timpului din doi în doi.

Sparg nunțile tăcerea-n surdină,
Moare ultima floare-n grădină.

Toamna tresaltă în ultimi fiori –
Pe cer, tot mai jos, trec cârduri de ciori.

Vara în Bărăgan este anotimpul fântânilor. Fântâni căutate ca minuni dătătoare de viață. Câmpia Eternă – decorul în care, adeseori, vara, este aidoma celui surprins de poetul Nicolae Labiș în deschiderea baladei sale, „Moartea căprioarei": „Seceta a ucis orice boare de vânt./ Soarele s-a topit și a curs în pământ./ A rămas cerul fierbinte și gol./ Ciuturile scot din fântână nămol".

O fântână – îmi povestea un bătrân dintr-un sat ialomițean; parcă Grivița, impus în legenda marilor recolte de către inginerul agonom Vasile Berbecel (dacă-mi mai aduc eu bine aminte) – nu se face așa, la voia norocului. Are dicihsul ei – și locul cu cea mai bună apa se află acolo unde cresc cele mai înalte și roditoare bozii. Iar înainte de-a începe să sapi, trebuie să ții trei zile post și să te spovedești; la preot, dar se poate și-n sufletul tău, în fața lui Dumnezeu. Așa eram noi, căutătorii de izvoare cu apă bună și multă, fântânarii; dar acum, de când cu țeava și cu robinetul, s-a cam dus meseria noastră, sunt pe ducă și fântânile.

Apa, despre care se zice că nu are culoare, nu are gust, nu are miros – ea are, totuși, gustul pământului, aroma lui. Izbucnește sincer în izvoare, se mărturisește deplin în fântâni. Fântâni vechi, înverzite, fântâni cu vrăbii, fântâni cu roată, fântâni de piatră poroasă, cu troiță, cu jgheaburi, cu portiță. Fântâni cu cumpănă – și în cumpănă, ce se află totdeauna în cumpănă: fiare de plug, dinți de grapă, șenile de tancuri, legate cu sârmă, zdrăngănind, clănțănind, amenințând la fiecare urcare, de câte ori viața continuă cu apă.

Din căușul unei asemenea fântâni, cu izvor nemuritor, mi-am potolit, adeseori, setea. Iar în semn de mulțumire, cu plecăciune adâncă, i-am scris pe o frunză de dor poezia care urmează:

Ulciorul

Mi-i neamul din legendă coborât,
Baladele-i brumară-n taină părul –
Dar fetele mereu și-au petrecut
Din mână-n mână, la izvor, ulciorul.

Ulcior cu apă vie și ecouri
Din crâncene îmbrățișări de munți –
Străbunii rezemați cu fruntea-n nouri
Băură din miresmele-i fierbinți.

Băurăm toți, ulciorul niciodată
Nu-și stinse cel din urmă clipocit –
O mie de izvoare dintr-o dată
Își prelingeau adâncul tăinuit.

Ulcior cu apă vie și vecii,
Surâs de curcubeie peste creste,
Cine te-a scos în drum ? De unde vii ?
Și care-i rămuroasa ta poveste ?

Ce anonimi topiră-n tine dorul
De cer, de apă și țărână ? –
Zadarnic. Ca un sfinx tace ulciorul,
Ca o statuie de demult, păgână.

În sfârșit, deși poate s-ar fi cuvenit la început, cum ne-am obișnuit – și noi, și calendrul – **Primăvara.**

Anotimpul care îmbracă Bărăganul în verde. Verde crud („te mai văd, te mai aud") ca o frunzuliță de mohor abia ieșit la lumina soarelui, verde palid al orzului grăbit și el, verde intens, puternic, al grâului ridicat de o palmă pe cer; verde în toate nuanțele și închipuirile ochiului. Verde – bănuții fremătători în puținii arbori ce fixează imensitatea Câmpiei să n-o ia din loc; copaci seculari din codri multiseculari, privind spre frații lor, munții, așezați anume de mâna lui Dumnezeu tot pentru a ține, roată, țara în jurul lor.

Știați că din Bărăgan se văd munții ? Din București, da. Mă invitase, odată, un bun prieten, geolog și scriitor, pe terasa blocului său – într-o zi senină – și-mi arătase, și văzusem, în zare, munții. În Bărăgan, mă asigură poetul Mitu Moldovitu cum că, tot într-o zi senină, urcat în vârful celui mai înalt stejar, cu ochii ațintiți spre nord, a văzut munții: senini și ei, cu contururi bine desenate, albiți de vreme.

Munții țării, brăzdați de apele țării, spre nemurirea acestei țări și a poporului ei. Iată de ce cred că, în acest anotimp al perpetuei întineriri, o poezie se cuvine acestor ape și acestor munți.

Apele munților mei

Apele munților mei
Au nume de bărbați,
Au nume de femei.

În crestele Carpaților-părinți
Acești bărbați joacă hora desculți,
Aceste femei și aceste fecioare
Cu miresme la subsuare.

De dimineață și până-n amiază
Sânge fierbinte în trupuri veghează,
Izvoare vii, neastâmpărate
Dezlănțuie horele toate,
Până devin bărbații bărbați
Și femeile cumpătate –

Aceasta se întâmplă spre seară...

Își iau nume apoi, Oltul și Mureșul,
Siretul, Jiul și Nistrul,
Repede, Negru și Alb – Crișul;
Toți frați de cruce și de povară.

Se însoțesc cu Cerna și Bistrița,
Cu Mara și Iza, cu Tisa,
Cu Ialomița.

Bărbați și femei, în piscul puterii,
Fecundând nopțile pământul țării
Sub streașina lunii ca mierea...

Spuneți-mi, din atâtea împărății
Câte-a purtat și-o să mai poarte vrerea,
În ce limbă și sub care temei
Apele au nume de bărbați și femei ?

...Peste Bărăgan ninge înstelat. O lumină albă, pufoasă, cu petale vizibile și tremurătoare. Un foșnet de adâncă liniște pe care îl aud pe undeva, în imensitatea albă, îmi dă sentimentul că cineva trece prin peajmă. Sunt oamenii pe care i-am cunoscut în Câmpia Eternă – aici, la Moldoveni, dincolo, la Negoești, la Dor Mărunt, la Grivița, la Chirnogi, la Patru Frați, la Fierbinți, la Coșereni, la Dridu, în alte și alte locuri în care sufletul meu s-a veselit și s-a întristat odată cu al lor. De aceea, aleg un loc mai deoparte, pe un tăpșan alb, și le scriu numele într-o lespede de zăpadă proaspătă, ca pe o inscripție într-o marmură vie, sperând că prin scorbura fiecărei litere vor țâșni în primăvară, reîmprospătându-mi scrisul, întâile fire de iarbă.

Titus Vîjeu

CĂRȚILE SUDULUI (XIX)

Reconstituiri...

Pentru mulți dintre cei de vârsta mea (70+) Ileana Popovici înseamnă acea prezență unică din filmul românesc, aptă să ofere spectatorilor imaginea talentului genuin; o actriță necomplexată și plină de farmec despre care, peste ani, criticul cinematografic Manuela Cernat avea să scrie

Ileana Popovici

aceste fraze dovedind o empatie reală:

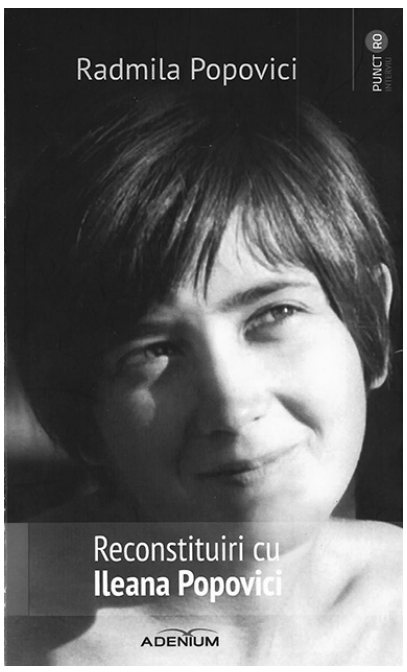
«Pentru mine, Ilenuța (sic !) Popovici este un spiriduș. Un duh blând, iradiind bucurie și dăruire. Copilăroasă, jucăușă, a picurat lumină, iubire și neastâmpăr în viața celor care au avut norocul să-i fie parteneri de profesie, de creație, de viață. Peste timp, și-a păstrat candoarea și farmecul frust. Loială și generoasă, mereu zâmbitoare, tonică, gata să răstoarne munții pentru o cauză frumoasă, este întruchiparea însăși a zodiei care îi guvernează destinul: Taurul.

Dacă un chestionar-fulger m-ar întreba: "Ce personaj celebru ar putea fi ?" aș răspunde fără ezitare: Ariel, din *Furtuna* sau Puck din *Visul unei nopți de vară*, ghidușele făpturi imaginate de Shakespeare spre a ne vorbi zâmbind despre adevărurile grave ale vieții...»

Am desprins aceste cuvinte inspirate ale fostei mele colege de la catedra facultății de film a UNATC dintr-o splendidă evocare aflată la paginile 101-109 ale cărții *Reconstituiri cu Ileana Popovici* alcătuită de Radmila Popovici și publicată în 2017 la editura Adenium din Iași.

Știind bine cine este Ileana e cazul să aflăm și cine este Radmila...

Poetă, traducătoare, libretistă și chiar actriță, era în momentul în care și-a întâlnit mătușa pe linie paternă o autoare cunoscută în Moldova de peste Prut. Evident știa multe despre ruda celebră din România, venită în satul natal al tatălui, preotul Valentin Popovici ce fusese nevoit să se refugieze din Basarabia ocupată de sovietici în patria mamă împreună cu soția Neonila și fiica Magda. Devenit preot paroh la Buturugeni, nu departe de București, părintele n-a avut șansa de a-și revedea locurile venirii pe lume. Prezența Ilenei la festivitățile ce marcau în 2012, trei sute de ani de atestare documentară a satului Floriţoaia Veche era pentru fiica sa cea mică o datorie de suflet.

Dialogul pe care îl va propune nepoata Radmila este acceptat de îndată în speranța că va deveni nu doar o poveste personală ci și „o parte din istoria neamului românesc". Ceea ce, din fericire, avea să se adeverească prin precizia întrebărilor și emoția răspunsurilor. A rezultat o carte ce dezvăluie cutremurătoarea dramă a Basarabiei, resimțită poate la intensități diferite de-o parte și de alta a Prutului, dar niciodată uitată de cei nevoiți să trăiască separați de un tragic hotar.

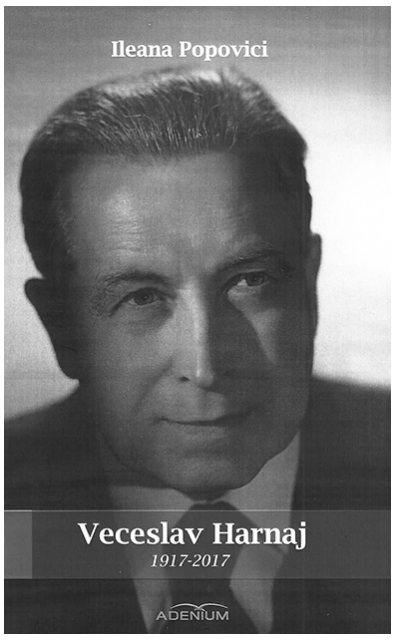
Istoria familiilor Popovici și Harnaj (ascendența maternă a Ilenei) este reînviată cu o precizie ce denotă că flacăra vie a memoriei a ars tot timpul în casa artistei, unde poposeau oaspeți de seamă precum preotul basarabean Vasile Țepordei pe care autoritățile românești îl returnaseră în 1949 în URSS, unde avea să execute câțiva ani de lagăr la Vorkuta, aproape de Cercul Polar și de unde doar o minune a făcut să scape cu viață și să se-napoieze în România. Mai venea din când în când și Gala Galaction – fost profesor și decan al Facultății de teologie din Chișinău, scriitor important și traducător în română al Bibliei.

Această atmosferă culturală deosebită nu putea să nu o marcheze pe copila „cu chip inocent, un fel de Smărăndiță a popii ce făcea destule năzbâtii" dar care avea să se îndrepte tot mai decis spre o carieră artistică ce o aștepta. După școala de muzică făcută la București și-a continuat studiile la liceul din Bolintin Vale unde l-a avut ca profesor pe compozitorul și dirijorul de coruri pentru copii Ștefan Andronic despre care va avea doar cuvinte de gratitudine. Au urmat anii de Conservator, colaborările la Televiziunea Română și – punct de cotitură ! – întâlnirea cu Lucian Pintilie care-i va încredința rolul Aura din *Reconstituirea*.

„Domnul Pintilie m-a văzut cântând la televizor. Eu cred că a fost destinul, fără doar și poate ! Cum să treacă cineva de la baie în dormitor, prin sufragerie, să te vadă la televizor, iar acest cineva să fie regizor ? Să te observe timp de o clipă și să te ia într-un film care să-ți schimbe total viața... Asta nu înseamnă destin ?"

Mai făcuse roluri în filmele unor foarte buni regizori: Manole Marcus (*Zodia fecioarei* – 1966) ori Radu Gabrea (*Prea mic pentru un război atât de mare* – 1969). Dar Pintilie a fost parcă Pygmalion...

După *Reconstituirea* ofertele au curs în cascadă. A lucrat cu Mircea Săucan (*100 de lei* – 1973) și Dan Pița (*Filip cel bun* – 1974) pentru a nu mai vorbi de Sergiu Nicolaescu, cel care a distribuit-o în multe roluri unde echilibra parcă invulnerabilitatea suspectă a neînfricaților eroi masculini (*Zile fierbinți* – 1975, *Accident* – 1976, *Pentru Patrie* – 1977, *Revanșa* – 1978, *Capcana mercenarilor* – 1980, *Viraj periculos* – 1983...).

A colaborat la realizarea unor memorabile coloane sonore prin muzica propusă a însoți acțiunea unor filme de succes. A făcut televiziune decenii la rând ca ilustrator muzical, interpret și prezentator de emisiuni.

Toate aceste lucruri sunt bineștiute de mulți ori pot fi aflate din dicționare și enciclopedii cinematografice. Multe lucruri despre care nici măcar fanii cei mai înfocați nu au aflat decât la apariția cărții de față vizează generozitatea cu care s-a implicat – și se implică încă – în acțiuni caritabile. Mai multe mărturii cuprinse în aceste pagini dovedesc extraordinara capacitate de dăruire întru apărarea unor ființe fragile și expuse vitregiilor vremii de azi: „E păcat să rămână în istoria României doar ca un om de televiziune și o actriță de film fără să menționăm calitățile ei de mamă, sponsor și filantrop. O iubesc enorm și niciodată nu voi uita ce a făcut pentru mine. M-a făcut Om" (pag. 79). Declarația unei fetițe de cândva, trăind într-un orfelinat, este impresionantă prin faptul că deși n-a avut copii, Ileana este numită de mulți „mama Ileana". „Copilăria mea și a fraților mei a fost incredibil de frumoasă datorită iubirii acestui înger; am petrecut vacanțe la Buturugeni, am cunoscut primele aparate video și audio, ne-a orientat către cei mai buni sponsori din întreaga lume și multe altele".

Îi mulțumesc Radmilei că a avut inițiativa scrierii unei cărți care ar trebui înscrisă în „bibliografia obligatorie" nu numai a celor cu preocupări artistice, ci și în aceea a potentaților financiari de aproape ori de departe. Poate că în felul acesta viața unui semen – altminteri plin de modestie – poate deveni un model existențial.

Personal, am cunoscut-o „de visu" destul de târziu, la jumătatea anilor '90, tocmai în capitala Statelor Unite ale Americii după care n-am revăzut-o încă un sfert de veac. Într-o zi din toamna lui 2019 drumurile noastre s-au reintersectat, la un recital de pian. Ne-am amintit de vizita de demult din vechea clădire a Casei Albe (*Old Executive Office Building*) unde fusesem invitați alături de copiii ce formau minunatul Cor al Radiodifuziunii Române, dirijat de regretata noastră prietenă Elena Văcărescu-Necula. O formație artistică pe care americanii n-au ezitat să o numească admirativ „Corul îngerilor".

La cea de-a doua întâlnire a noastră Ileana mi-a dăruit încă o carte, apărută de asemenea la Adenium și pe care am citit-o cu același „dor fără saț" cum ar fi zis marele ei prieten Emil Botta, alături de care jucase în *Reconstituirea*.

Este o binevenită lucrare monografică dedicată lui Veceslav Harnaj, „un om deosebit, foarte inteligent, blând, bun, cu iubire de oameni și de albine", fiu al preotului Dimitrie Harnagea, primul învățător din satul Baimaclia și ctitor al bisericii monument de acolo.

Născut într-o zi ce avea să dea fiori lumii întregi (7 noiembrie 1917) Veceslav avea să facă parte – împreună cu sora sa mai mică Nina Neonila – din generația formată în efervescența culturală a României Mari și care avea să trăiască din nefericire și dezmembrările tragice ale țării în 1940 și 1944 când Armata Roșie, avea să readucă Basarabia la marea împărăție sovietică.

Refugiat în România, el va urma studii universitare la Școala Politehnică din București, absolvită în 1945 cu strălucire, devenind un specialist recunoscut în hidrotehnică. În paralel cu activitatea profesională la catedra unor importante instituții de învățământ superior desfășoară o pasionantă muncă de organizare a apiculturii, expresie a unei tradiții de familie începută de bunicul său, preotul Vasile Harnagea care a slujit în parohii din actuala regiune Odesa și care s-a stabilit cu familia la Baimaclia, „o mică localitate atestată documentar în 1770 al cărei nume păstrează urmele prezenței tătarilor nogai în Bugeac" (pag. 16).

Pasiunea pentru aceste harnice ființe ale planetei – albinele – cărora Maurice Maeterlinck, laureat în 1911 al Premiului Nobel pentru literatură le dedicase o carte ce interesează încă (*La vie des Abeilles* – 1901) l-a condus pe Veceslav Harnaj la organizarea științifică a Asociației Crescătorilor de Albine din România. Performanțele în domeniu au determinat de altfel alegerea sa ca președinte al Federației Internaționale a Asociațiilor de Apicultori (*Apimondia*) în urma Congresului desfășurat în vara anului 1965 la București. Era momentul istoric fast în care, ieșită de sub hegemonia Moscovei, România începea să joace un rol tot mai important în organismele internaționale, inclusiv ONU.

Chiar dacă între timp situația generală s-a modificat, urmele acțiunii energice a lui Harnaj au rămas din fericire. La București există încă instituția respectată a Apimondiei și chiar un liceu apicol ce poartă numele savantului Veceslav Harnaj.

Cartea pe care Ileana Popovici a consacrat-o unchiului său nu fixează doar o imagine de familie. Ea reprezintă o contribuție valoroasă la cunoașterea valorilor pe care fiii Basarabiei le-au oferit cu harul lor României Mari și – prin extensie – României eterne.

Pentru că așa cum frumos scria Radmila Popovici în *Reconstituiri...* „suntem Prutul sângelui care apă nu se face".

Și să-i mulțumim Ilenei pentru că prin faptele, filmele și cărțile sale ne-a dăruit și ne dăruie dovezi netrecătoare ale dăinuirii unui neam aflat de-o parte și de alta a acestui râu trist ca o doină de jale...

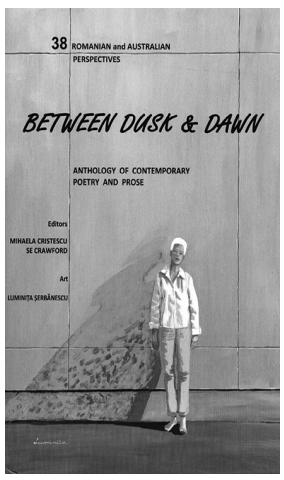
Mihaela Cristescu (România/Australia) s-a născut în România în anul 1970. A absolvit Universitatea Politehnică București (Energetică, 1993) și Facultatea de Limbi și Literaturi Străine (2000), cu un Master în Lingvistică (2006). Stabilită de mulți ani în Australia, nu și-a uitat țara, nici limba română în care a scris cărți de poezie și povestiri, publicate toate în România: *Noduri, Douăsprezece hierofanii, Viața ca ritm, Generative Fortresses, The IT Solander, Archetypes in Code-Mixing Poetry.* În Sydney, a debutat cu *Sacred – o serie de șapte strofe tipărite în revista ZineWest10, Western Sydney Writers* (Premiul al treilea, 2010). Tot aici, s-a remarcat ca editor al unor antologii româno-australiene, de poezie și de proză scurtă, adevărate poduri de prietenie și cunoaștere culturală între autorii români și cei australieni, antologii cu o ilustrație de excepție, adevărate obiecte de lux: *Pounding the Pavement* (2016), *On the Wallaby Track, A Journey Across Memories* (2017), *Romanian and Australian Perspectives Between Dusk and Dawn* (2018), *41 Arguments Avant la Lettre (2019*). Este, de asemenea, și coordonatorul evenimentelor de lansare de carte de la State Library of NSW, în cadrul Programului Guvernamental *Multicultural March.* Nu puțini au fost cei care s-au gândit ori chiar s-au rugat pentru ființele din țara-continent, unde incendiile recente au făcut ravagii uriașe. Am ținut legătura pe mail cu dna Mihaela Cristescu și mi-a spus că e în siguranță, ajută cât poate și merge zilnic la serviciu. Și poezia dânsei reflectă aceeași dedicare față de oameni, natură, față de valorile civilizației. Este o poezie rezonantă, emancipată, cu trimiteri culturale, unde emoția personală e bine controlată și integrată într-un demers liric de amplă și profundă umanitate. (**Victoria Milescu**)

Mihaela Cristescu

SANCTUARUL TIGRULUI

În ceea ce privește sanctuarul în care trăim,
ar fi de preferat să ascundem neliniștea lui și durerea,
chestiunile acestea fiind doar o poartă spartă spre eternitate,
o mușcătură de tigru înfometat
în căutarea magazinului de dulciuri.

ARDERE

Să spunem un cuvânt,
între atâtea altele,
prin parcarea sugestivă
a memoriei zilnice
- o vibrație subatomică,
fixată pentru auzul fin și depărtat
al iluziei curgătoare.

Vremea aceasta,
un timp incomod, dar lucid,
așteaptă, fără de durată,
petrecerea perfidă
și comprimată
a visului înregistrat.

POTECA

Îndată ce am pierdut cercelul,
am fost robită pietrei lui,
- aveam una, iar pe cealaltă nu.

O dezlegare, așadar, ar fi fost imposibilă,
nici nu știam unde să caut,
unde să adorm și unde să mă trezesc,
acolo, pe drumul de piatră galbenă,
între două peșteri de malachit.

ALEGERE

Să nu privim această afacere
ca și cum ar reuși,
iar noi am deveni bogați, frumoși și înțelepți.
Ea este doar o înțelegere ce poate fi încălcată,
în ceața dintre răsărituri,
cel puțin atâta vreme cât vom lăsa armele să cadă cu zgomot
pe covorul de catifea.

MASA DE LUCRU

Deschid cartea
și o așez cu grijă pe masa de lucru
să îmi amintească de lemnul din curtea bunicilor,
o singură tăietura
în fâșii albe și puternice,
fără speranță sau plasmă,
doar imagini contopite
într-o conversație rătăcită.

CAZANIE

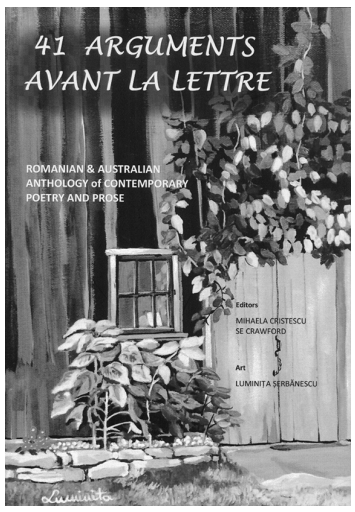
Ca și cum monștrii s-ar repezi la mine
și m-ar înghiți
într-o singură mușcătură,
sau o viespe cu veninul ei incolor
m-ar înțepa până la os,
așa întorc privirea
prin amintirile corpului meu
încastrat în perete,
privind tiparul lor proaspăt
ce îmi zădărnicește
dorința de plecare.

DIMINEAȚA

Dimineața devreme,
Chiar înainte de a-l pierde pe Hamlet din priviri,
Am înțeles că povestea ta fusese adevărată,
Așa precum durerea adâncă din sufletul meu
- Un exemplu de memorie neîmplinită
Folosind versul în locul prozei.
„Horatio, spune-mi, te rog,
Care este intrarea în castel ?”

Pentru azi, restul *este* imagine,
Căutarea labirintului cioplit,
Doar un exercițiu de privire.

FÂNTÂNA

Așa ziceam
câteodată,
în jurul însetării,
să construim
o fântână din cărămida,
cu apă curată,
pentru îngrijirea
unor răni mitice,

să înălțăm
în adânc
ziua ce curge
agățată vital
de cumpănă,
în bătaia vântului:

the water
telling the truth
to the
new born
house

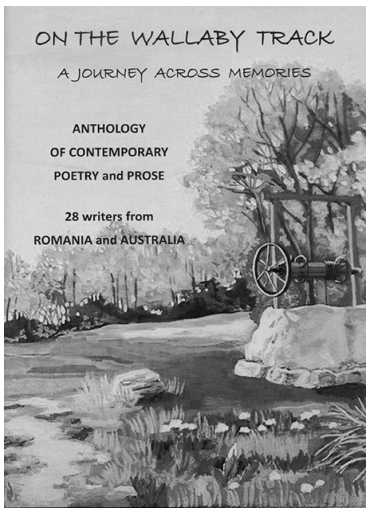
in the summer time.

ÎNTOARCEREA ÎN BABILON

Recomandarea
a fost făcută
rapid,
am înlocuit
lexiconul
prin morfeme
simplu și ușor de înțeles,
independente,
cu substrat profund,
multiple posibilități de întrebuințare
și pronunțare
delicată.

S-au gândit
să semene iarba
în interiorul piramidelor
crăpate de vreme,
să aducă la suprafață
un nou mod de conviețuire
în comun,
o nouă sursă
de energie.

Așa încât,
am parcurs drumul înapoi,
printr-o paradigmă diferită:
perspectiva unei credințe
native,
o lingvistică
personală
în apărarea modestă
a trecutului
perimat.

SEARA

Am putea alerga
până la punte
să vedem
cum plutește
barca
plină de pește
în discursul
serii.

Am putea
simți lemnul ud
prin pielea piciorului
bătătorit
de drum.
Un aer
și o plasă
în bătaia vântului.

Un semn.

DE ÎNTORS

Principiul după care
lumea întreagă
stă agățată
în cuiul din pridvor
își regăsește
soborul
adunat între miezul zilei
și asfințit,
între gândul plantat în grădină
și mintea cea de pe urmă.

Iar această adunare șăgalnică
a după-amiezelor de duminică
își scrie versul cu îndemânare și pacienţă,
un vers după altul,
plantație după plantație,
în jurul unui scârțâit de dușumea lemnoasă,
înainte de ploaie.

Așa încape închisul ochilor
în somnul depărtat al focului din vatră,
când mi se pare ca vremea
și-a luat zborul
de întors.

DESCULȚ

Cu toată zarva asta,
am uitat să trimit zgomotul în văgăuna de șerpi.

S-a desfăcut pepenele roșu,
tăiat în felii grosolane
de către vânzătorul din colțul dezbrăcat al casei
de pitici.

Și au venit să mănânce câte unul.

Am avut destul curaj
să merg desculț
în fața lor,
să scap ulița de amintiri.

Bun pepene,
cules copt.
Bună dimineața în care
mi-am reclădit bucătăria verilor
retezate de asfințit.

SINUSOIDĂ

Mă aflu, prietene,
înlăuntrul unui enorm
tablou.
Acolo sunt mutat în fiecare zi
dintr-o cameră într-alta,
pe lângă ferestre și scaune,
de fiecare dată
în căutarea unui loc mai bun.

De aceea, copile,
corpul meu este o umbră,
iar ochiul meu – un gol.
Mai am speranță să miros aerul
și să găsesc propria poteca prin pădure.

Prea departe, iubite,
și pare că nimic nu te poate distruge,
înțelesul nostru autentic se sfărâmă,
într-o semnătură divizată.

Prea târziu, dragul meu octombrie
în toamnă,
prea subțire pânza de păianjen
prin raza de soare.

Pe Pământ,
să cad nu mai pot,

sunt un erou
al somnului lin.

Luminița Cornea

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (II)

După terminarea războiului, tânărul Ion Graure ajunge învățător în satul Remuș, la câțiva kilometri de Giurgiu. Încă de când era copil, mama sa, Dobrița, i-a insuflat dorința de a se înscrie la *Facultatea de Teologie*. Îi îndeplinește dorința care ardea și în sufletul lui. Începe *Teologia* la Caransebeș și o continuă la *Academia Teologică „Andreiană”* din Sibiu. Teza de licență, cu titlul *Spiritul creștin în pedagogia lui I. A. Comenius*, o întocmește sub coordonarea pr. prof. dr. Nicolae Mladin, titularul catedrei de *Teologie Morală*, devenit Mitropolit al Ardealului (4 iunie 1967), după trecerea la cele veșnice a predecesorului său, Mitropolitul Nicolae Colan (+15 apr. 1967). Diploma de Licență în Teologie, eliberată la 12 iunie 1948, indică anul absolvirii: 1948 (vezi copia). Prenumele înscris pe diplomă este Ioan, nu popularul Ion, care nu e întâlnit nicăieri în *Cartea Sfântă*. Toată viața, în toate actele, este această oscilare între cele două prenume.

În toamna anului 1948 se căsătorește cu Ioana (Jana) Boșman, nepoata preotului Dumitru Bădulescu din Remuș, ctitorul bisericii din localitate. Ea îi va fi alături la multele încercări ale vieții pe care cei doi tineri, atunci, nici măcar nu le bănuiau. Urma să se preoțească, dar s-au întâmplat multe în vremea aceea, când toată lumea era nemulțumită de regimul instaurat la putere, cu toate asprimile și nedreptățile lui.

Proaspăta familie se stabilește în Remuș, unde Ion Graure este învățător, până când va fi preoțit. Este și director al căminului cultural din Remuș. În această calitate, organiza spectacole în care implica elevii din sat plecați să studieze la Giurgiu sau la București. Tânărul învățător lucra cu entuziasm, iubea copiii și era încântat de profesia lui. După un an i se naște primul copil, o fetiță. Vremurile tulburi ale acelei perioade istorice își pun amprenta și pe această familie. Noul regim instalat trezea nemulțumiri la orașe, dar și la sate, însă lumea era rezervată, nu comunica, era o stare de frică permanentă. Conducătorii de atunci ai țării nu doreau în satele românești oameni implicați în profesia lor, nu doreau lideri. Cine puteau fi acești lideri ? Intelectualii satelor, în special dascălii, dar și oamenii avuți, oameni cu un anumit prestigiu în sat, tot ce era „inteligheție rurală”. Securitatea își infiltra oamenii între aceștia cu scopul de a-i determina să arate și să demonstreze că sunt împotriva regimului, simulau acte de sabotaj, îi încuraja să-și manifeste nemulțumirea. Un asemenea om a fost Ștefan Terpez din Giurgiu, care prin tot felul de manevre a devenit prieten al învățătorului Ion Graure (se cunoșteau din august 1950), dar și al altor învățători, precum Anghel Marinescu (n.1924) și Alexandru Anculescu (n. 1921). Toți trei au fost arestați în același lot, împreună cu Gheorghe Boșman (n.1901) din Gogoșari, rudă cu soția lui Ion Graure, considerat chiabur pentru că era un țăran înstărit, avea batoză, tractor și pământ. Ștefan Terpez l-a determinat pe Ion Graure să meargă împreună în satul Gogoșari, la Gheorghe Boșman, ca să-i propună să împrăștie manifeste. Cu toate că acesta a refuzat, a fost suficientă o „notă informativă” în care a fost menționat și Gheorghe Boșman, ca să fie arestat și inclus în lotul tinerilor învățători.

Toate notele informative din dosarul de la CNSAS al celor de mai sus, inclusiv al lui Ioan Graure sunt semnate „Fanel”(dactilografiate la mașină de scris, încât e probabil ca numele să fi fost „Fănel”). Dintr-o simplă citire a lor, oricine își dă seama că este vorba despre acest așa numit prieten. Redăm în continuare nota informativă din data de 23 ianuarie 1951:

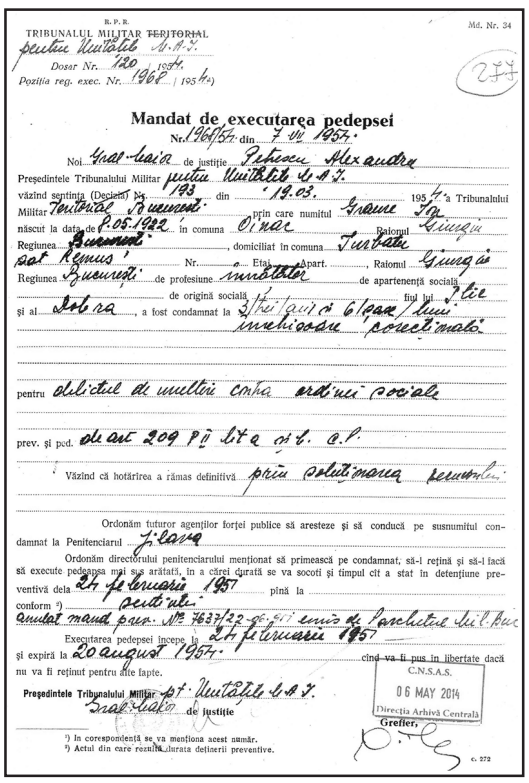
NOTĂ INFORMATIVĂ

În seara zilei de 22 ianuarie 1951, m-am deplasat în comuna Remuș, la învățătorul Graure, unde am ajuns la orele 19,30. În casă era și soția.

L-am întrebat ce a făcut duminică la Oinac și dacă a stat de vorbă cu Marinescu. Mi-a spus că el a fost mai mult la părinții lui, ca să le ceară căruță să-și aducă lemne din pădure, că i-a aprobat un metru și jumătate de lemne și că a fost la Marinescu, care e bolnav în pat acasă la un unchi al lui. Mi-a mai spus că Marinescu bate în retragere și a spus că nu-l mai poate ajuta din cauză că e bolnav.

Între timp, soția lui Graure a adus o gustare și a servit câte o ceașcă de țuică și a început să povestească că i-a furat carnea de la streașină într-o noapte și pe urmă a început să povestească din viața lui cât a fost în școală. Până la urmă a ajuns să-mi spună că el și fratele lui Anghel, acum trei ani erau să plece în Pensilvania, în America, L-am întrebat cum și nu prea voia să-mi spună, dar până la urmă mi-a spus că a fost înscris și chiar are și carnet de la Organizația Y.M.C.A. și că trebuia să plece prin Ambasada Americană, dar pe urmă s-a răzgândit, că are familie aici și e mai bine să rămână în țară.

În timpul când a ieșit soția lui pe afară, l-am întrebat când se apucă să facă manifeste și mi-a spus că va face el și să mă duc și eu cum am stabilit, să facă conținutul manifestului și pe urmă să facem rost de hârtie și să tragem în număr cât mai multe, așa că astă seară se face conținutul, căci el trebuie să-și trimită soția să nu vadă.

R. P. R.
TRIBUNALUL MILITAR ~~TERITORIAL~~ pentru Ținutul S.A.S.
Dosar Nr. 120 1954.
Poziția reg. exec. Nr. 1968 (1954)
Md. Nr. 34

Mandat de executarea pedepsei

Nr. 1968/54 din 7 VII 1954.

Noi Graur Ioan de justiție Petrescu Alexandru
Președintele Tribunalului Militar pentru Ținutul S.A.S. văzînd sentința (Decizia) Nr. 193 din 19.03. 1954 a Tribunalului Militar Teritorial București prin care numitul Graure Ion născut la data de 2.05.1922 în comuna Oinac Raionul Giurgiu Regiunea București domiciliat în comuna Turbata Raionul Giurgiu sat Remuș Nr. ... Etaj ... Apart. ... de profesiune învățător de apartenență socială ... de origină socială ... fiul lui Ilie și al Dobra, a fost condamnat la 3 (trei) ani 6 (șase) luni închisoare corecțională pentru delictul de uneltiri contra ordinii sociale prev. și ped. de art 209 pct 1 lit a și 1. c.p.

Văzînd că hotărîrea a rămas definitivă prin soluționarea recursului

Ordonăm tuturor agenților forței publice să aresteze și să conducă pe susnumitul condamnat la Penitenciarul Jilava

Ordonăm directorului penitenciarului menționat să primească pe condamnat, să-l rețină și să-l facă să execute pedeapsa mai sus arătată, în a cărei durată se va socoti și timpul cît a stat în deținere preventivă dela 24 februarie 1951 pînă la ... conform [2]) ... anulat mandat prin. Nr 1633/52 emis de Parchetul Mil. Buc

Executarea pedepsei începe la 24 februarie 1951 și expiră la 20 august 1954.

Cînd va fi pus în libertate dacă nu va fi reținut pentru alte fapte.

Președintele Tribunalului Militar pt. Ținutul S.A.S. Graur Ioan de justiție

Greffier,

C.N.S.A.S. 06 MAY 2014 Direcția Arhivă Centrală

[1]) In corespondență se va menționa acest număr.
[2]) Actul din care rezultă durata deținerii preventive.

c. 272

Mandat de executarea pedepsei

Mi-a spus că în camera cealaltă nu are sobă și e frig. Mi-a dat de înțeles aseară că nu putem lucra și că nici nu pot rămâne peste noapte la el, așa că la ora 23 am plecat la Giurgiu înapoi chiar cu bicicleta lui, iar el a rămas să vină la Giurgiu astăzi 23 ian., că are treabă în oraș și să-și ia și bicicleta de la mine, să facă rost și de hârtie.

„Fanel”

În ultima notă informativă, din 11 februarie 1951, „Fanel” menționează că a fost luat la rost de cei doi învățători și acuzat că este „un spion al Securității”. Se pare că această suspiciune a învățătorilor le-a grăbit arestarea. Redăm în continuare prima parte a acestei ultime note informative:

NOTĂ INFORMATIVĂ

În ziua de 11.II.1951, m-am deplasat în comuna Oinac, conform înțelegerii avute cu învățătorul Graure din Remuș, spre a lua contact cu învățătorul Marinescu din Oinac. Ajungând în comună, i-am găsit în ședință la școală, având cerc învățătoresc.

Am lăsat bicicleta la părinții lui Graure și de acolo m-am dus acasă la învățătorul Marinescu, unde am găsit pe mama lui și m-a îndreptat la finul lui Marinescu, pe care-l cheamă Marin și care avea o cumetrie, unde am stat până la orele două după-amiază și de acolo am plecat împreună cu Graure la Marinescu, acasă, unde am stat de vorbă următoarele:

În primul rând, când am intrat în casă la Marinescu, ne-am așezat la masă și a început să spună că ce aport am adus eu pentru ei, că ei au făcut mai mult decât mine. M-au luat la rost, spunând că dacă eu sunt spion al Securității și mă interesez de ei ? Eu căutam să mă desvinovățesc, spunându-le că și eu am făcut ceva și dacă au nevoie mai fac.

Marinescu a spus că el a făcut rost de mașină (de tipărit, n.n.) iar Graure a tipărit manifeste, iar eu nimic și așa a durat acest interogatoriu asupra mea, cam o oră.

După aceea, am trecut la alte conversații, sau mai bine zis dispoziții avute de Graure. A spus că a primit de la cineva 6 manifeste în limba sârbă și bulgară, pentru a le traduce și totodată a spus că are dispoziții de la acea persoană să facă manifeste și dacă are cu cine să le împartă, el i-a spus că are cu cine.

Manifestele în limba bulgară, Graure a spus că le-a dat învățătorului Anculescu, pentru a fi traduse în românește.

Tot persoana aceea i-a spus să nu poarte arme asupra lui și nici cei ce lucrează cu el. Să nu aibă radio în casă și dacă are proprietarul să se mute și să nu încerce să dea foc sau altele , decât numai în caz dacă ar fi frontul aici.

Graure mi-a transmis și mie și lui Marinescu la fel, să nu posedăm arme și aparate de radio, că putem fi vizați.

Conținutul unui manifest, așa cum se păstrează la CNSAS în dosarul Graure, este următorul:

Frați români,

Se apropie timpul când vom scăpa de comuniști. Nu avem ce mânca, nu avem ce semăna, căci grâul ne-a luat, porumbul ne-a luat. Totul ne-a luat.

Mor vitele de foame. Geme țara.

Pregătiți-vă

Jos comuniștii !

Într-o zi din iarna anului 1951, 24 februarie 1951, Ion Graure este chemat la București, la Direcția pentru Învățământ. Familia își închipuia că este chemat pentru a fi avansat director al școlii. Dar nu s-a mai întors curând. Cei de acasă au aflat mai târziu ce s-a întâmplat. Fusese arestat „pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale”, așa cum rezultă din Sentința nr. 193/54 a Tribunalului Militar Teritorial București, „dată și citită în ședința publică, astăzi anul 1954, luna martie, ziua 19". Prin urmare, procesul a avut loc după trei ani și o lună de la data arestării, iar pedeapsa este de „3 (trei) ani și 6 (șase) luni închisoare corecțională și 200 (două sute) lei cheltuieli de judecată, Sentința a rămas definitivă.”

În *Mandatul de executarea pedepsei*, citim, în final, următoarea mențiune: „Executarea pedepsei începe la 24 februarie 1951 și expiră la 20 august 1954.” Deci după cinci luni de la proces a fost eliberat, deoarece de când fusese arestat se îndeplinise perioada ispășirii pedepsei. Inclusiv mandatul de arestare este din 1954, cum rezultă din *Biletul de eliberare* nr. 12635/ 1954" de la Penitenciarul Jilava (vezi anexa), din care aflăm că a fost închis din 24 februarie 1951, prin sentința 193/54, cu mandatul de arestare nr. 1968/1954, condamnat de Tribunalul Militar Teritorial București, „pentru faptul de uneltire”, iar „astăzi 21 august 1954 s-a pus în libertate, în urma expirării pedepsei, urmând a se stabili în comuna Remuș, raionul Giurgiu, regiunea București”. Pe verso acestui bilet, deținut de familie, se află ștampile și semnături ale sergentului de la Postul de Miliție Turbatu, comuna de care aparținea satul Remuș, în care Ion Graure domicilia cu familia. Periodic, lunar, trebuia să se prezinte la Miliție. Se nota acest lucru prin însemnarea „Prezent la viză”, la care se adăuga data și semnătura. Fostul deținut Ion Graure a fost prezent la viză, prima dată în 24.VIII.1954, apoi în fiecare lună până în ianuarie 1955.

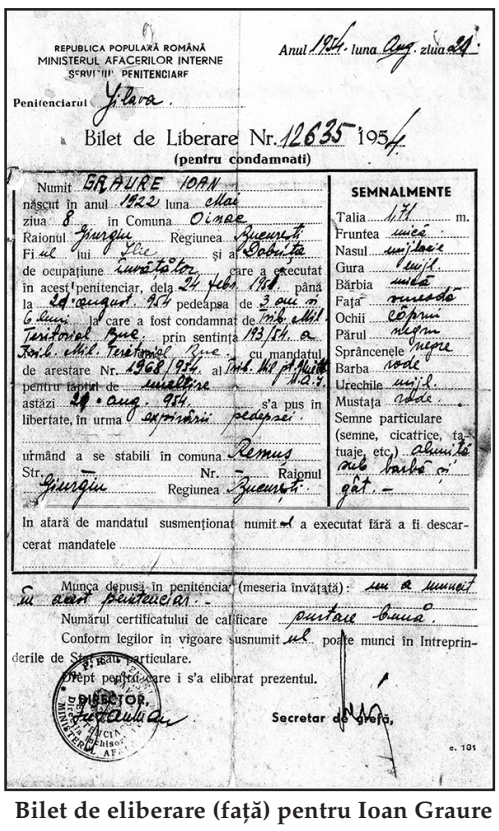
Tânărul Ion Graure a stat închis trei ani și șase luni, la închisoarea Jilava, la Poarta Albă, Colonia de Muncă Peninsula – Valea Neagră, regiunea Constanța, din nou la Jilava. În ziua eliberării din Penitenciarul Jilava, la plecare, a fost pus să semneze următoarea *Declarație:*

Subsemnatul Graure Ioan, domiciliat în comuna Remuș, raionul Giurgiu, regiunea București, la punerea mea în libertate din Penitenciarul Jilava, am luat la cunoștință de faptul că nu am voie să divulg nimic din cele auzite și văzute de mine în legătură cu locurile de detenție pe unde am trecut și despre persoanele încarcerate.

De asemenea nu voi comunica în scris și nici verbal rudelor sau altor persoane despre deținuții rămași în Penitenciar.

În cazul când nu voi respecta cele arătate mai sus, am luat cunoștință de faptul că sunt pasibil de a suporta rigorile legilor R.P.R.

Data 21 august 1954
Semnătura

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SERVICIUL PENITENCIARE

Anul 1954 luna Aug. ziua 21.

Penitenciarul Jilava.

Bilet de Liberare Nr. 12635 1954
(pentru condamnați)

Numit GRAURE IOAN
născut în anul 1922 luna mai ziua 8 în Comuna Oinac Raionul Giurgiu Regiunea București Fiul lui Ilie și al Dobrița de ocupațiune învățător care a executat în acest penitenciar, dela 24 feb. 1951 până la 21 august 954 pedeapsa de 3 ani și 6 luni la care a fost condamnat de Trib. Mil. Teritorial Buc. prin sentința 193/54 a Trib. Mil. Teritorial Buc. cu mandatul de arestare Nr. 1968/954 al Trib. Mil. Teritorial B.U.C. pentru faptul de uneltire astăzi 21 aug. 954 s'a pus în libertate, în urma expirării pedepsei urmând a se stabili în comuna Remuș Str. — Nr. — Raionul Giurgiu Regiunea București

SEMNALMENTE
Talia 1,71 m.
Fruntea mică
Nasul mijlociu
Gura mijl.
Bărbia mică
Fața rumenă
Ochii căprui
Părul negru
Sprâncenele negre
Barba rade
Urechile mijl.
Mustața rade
Semne particulare (semne, cicatrice, tatuaje, etc.) alunițe pe barbă și gât —

În afară de mandatul susmenționat numitul a executat fără a fi descarcerat mandatele

Munca depusă în penitență (meseria învățată): un a lunei în anul penitenciar. —
Numărul certificatului de calificare puntaș-bună.
Conform legilor în vigoare susnumitul poate munci în Intreprinderile de Stat sau particulare.
Drept pentru care i s'a eliberat prezentul.

DIRECTOR,
Secretar de stare,

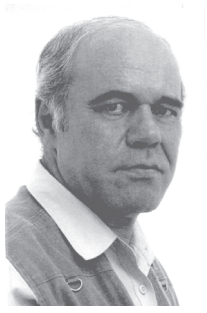
c. 101

Bilet de eliberare (față) pentru Ioan Graure

Ieșit din Jilava, a plecat la București, ca să ia trenul spre Giurgiu. Ne putem închipui cum arăta după anii de închisoare, îmbrăcat cu hainele cu care intrase. S-a oprit pe Str. 11 Iunie (pe unde circula tramvaiul 12, pe ruta Gara de Nord-Progresul) la o frizerie, unde frizerul, om în vârstă, și-a dat seama ce e cu el și de unde venea, dar n-a suflat un cuvânt. Nu l-a întrebat nimic, l-a tuns, l-a bărbierit și i-a urat sănătate, fără să-i ceară niciun ban.

Ajuns acasă, fetița de cinci ani se sperie de el. Bineînțeles că nu avea cum să-l recunoască. Desigur, sufletul lui plângea. La aceasta se adaugă altă tragedie: faptul că nu se mai putea angaja în învățământ, nu avea și nu putea să obțină niciun loc de muncă. Terminase *Facultatea de Teologie*, dar pe meleagurile natale nu putea rămâne. Ce să facă ? În libertate, coșmarul din închisoare a continuat. Începea să trăiască sub sabie.

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXI)

Între topos și atopos

Tudor Octavian, brăileanul care a construit „Ospiciul pentru oameni normali”

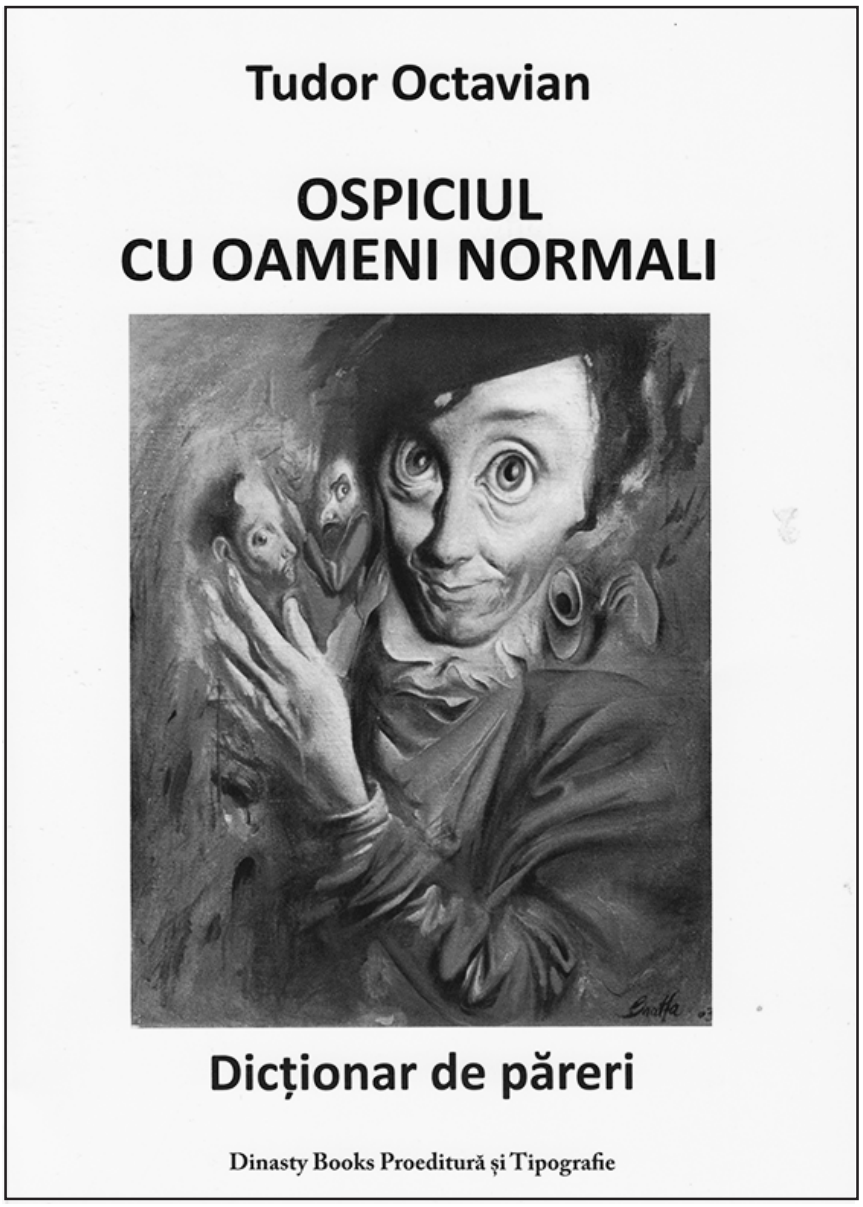
Florentin Popescu

Cei care veți citi acest text vă rog să nu vă închipuiți că arhicunoscutul prozator și publicist Tudor Octavian ar fi dispus de niscai fonduri până acum neștiute de nimeni și că le-ar fi investit într-un astfel de așezământ precum cel anunțat mai sus. Nu. Nici vorbă de așa ceva. Contez pe intuiția și perspicacitatea dvs. de vechi și buni cititori de literatură și cred că ați priceput imediat că ospiciul cu pricina nu e decât unul imaginar, conceput literar, pentru ca autorul să-și plaseze acolo niște „locatari” ceva mai aparte sau, mă rog, unele din numeroasele, posibile lui personaje. De altfel, o privire aruncată pe bibliografia foarte bogată a acestui autor incită lectorul încă de la început. Și nu are cum să fie altfel de vreme ce acolo se află și titluri ca: *Tratat de înjurături*; *Proști, dar mulți*; *Oameni normali* ș.a.

Tudor Octavian a pornit pe apele agitate și mereu învolburate ale publicisticii și literaturii, la fel ca mine și ca Nicolae Fruntelată (cu numele de *Dan Fruntelată* avea să semneze ceva mai târziu) de la revista „Viața studențească”, săptămânalul din strada Brezoianu 13, condus de Niculae Stoian, mentor al multor condeieri care s-au afirmat peste ani, unii dintre ei ajungând să fondeze ori să conducă, la rândul lor, publicații cu difuzare națională. Destinul a făcut ca prin acei îndepărtați ani, 1967-1968, să fim cu toții studenți la Filologia bucureșteană și să trăim în acea zisă „relaxare ideologică” – ceea ce ne-a permis, nouă și unei întregi generații, numită de istoricii, criticii literari și toate dicționarele culturale „Generația ’60" să ne exprimăm publicistic și literar fără inhibiții, energic și mai ales cu o mare încredere în condeiele noastre.

Tudor Octavian venise în București și-n presa acelui timp din Brăila lui Panait Istrati, a lui Fănuș Neagu, dar și a lui Vasile Băncilă (despre care nu se prea vorbea în cercurile literare), dar nu avea în „gena literară” proprie nimic din spiritul acela și nici cel mai atent ochi n-ar fi putut descoperi în volumul de debut (*Povestiri diferite*, 1969) al colegului meu de promoție oarecari elemente care să-l apropie de iluștrii lui predecesori brăileni. Cert este că, datorită unor nefericite întâmplări biografice, lui Tudor Octavian i-a fost dat să ajungă student la o vârstă sensibil diferită, mai mare decât a noastră, a celorlalți și că venea în Capitală cu o experiență jurnalistică (și nu numai) mai mare decât a celor câțiva ce ne făceam ucenicia sub aripa ocrotitoare a lui Niculae Stoian, apoi și sub cele ale lui Ion Băieșu și Fănuș Neagu, de la revista aflată la același etaj și pe același hol cu „Viața studențească”, „Amfiteatru”, prima serie, cea de dinainte de 1969. Cu aceste atuuri, n-a mirat pe nimeni când, la absolvire Tudor Octavian a fost încadrat ca redactor la săptămânalul condus de Niculae Stoian. În același an 1969, lui Tudor Octavian îi ieșea de sub tipar și volumul de debut, în colecția, pe atunci de prestigiu, „Luceafărul”, în care au fost publicați mai toți reprezentanții „Generației ’60", de la Nichita Stănescu, Gheorghe Pituț și până la Petre Got, Gabriel Iuga și subsemnatul, ultimii „mohicani” tipăriți în această colecție pe care, din păcate, n-a mai reluat-o nimeni, nici înainte de 1989 și nici după.

Deși ca vârstă biologică Tudor Octavian face parte din „Generația ’60", ca tipologie, stil, orientare, caracteristici literare n-are nimic, sau aproape nimic din trăsăturile generale ale acesteia și dacă îi vom privi mai de aproape cariera și realizările vom vedea că încă de la început el și-a croit un drum propriu, inconfundabil, printre scriitorii și oamenii de cultură din generația lui. Polivalent (a făcut publicistică în mod curent – și numai literară, îndeplinind fel de fel de funcții pe la revistele epocii, în care „Flacăra” lui Adrian Păunescu ocupă un prim loc; a scris proză, mai ales proză scurtă; s-a consacrat cronicii în domeniul artelor plastice și a prefațat albumele de autor ale unor mari pictori contemporani, scriind și o lucrare de sinteză intitulată *Pictura în România 1800-2000*); după 1989, în noile condiții social-politice s-a exersat la unele televiziuni și în calitate de comentator al realităților românești imediate.

Așadar, o carieră jurnalistică și literar-artistică ce-l înfățișează ca o mare personalitate culturală. Și ceea ce este foarte important, Tudor Octavian n-a fost/nu este afiliat niciunui grup literar de interese, n-a făcut/nu face politica nimănui, manifestându-se liber, total independent, fidel doar propriilor idei și principii.

Ca scriitor, Tudor Octavian este ceea ce îndeobște se poate numi, la modul cel mai general posibil „autor de scurtă respirație”, excluzând dintru început romanul sau nuvela.

Nu altfel se prezintă recentul volum (*Ospiciul cu oameni normali. Dicționar de păreri*, Dinasty Books Proeditură și Tipografie, București, 2017). Avem a face cu o culegere de impresii personale despre diverse aspecte ale vieții, cu observații și scurte scene din care se pot desprinde concluzii și învățăminte de ordin general, autorul dovedindu-se a fi un bun observator, rezultatul „selecțiilor” sale fiind mai apoi consemnat sub aparența unei notații seci și neutre. Iată un exemplu:

„Un copil urlă în timp ce e urcat în tramvai și sunt semne că o să zbiere pe toată durata călătoriei, fiindcă părinții sunt niște țigani conflictuali, care vin de la cerșit.

Copilul urlă, urlă, urlă, iar pentru că trăim în democrație, are loc spontan o confruntare generală de păreri, sentințe, înjurături, amenințări, trimiteri materne, lozinci naționaliste, discriminări la obeze, țipete de femei trase în țeapă, sfaturi și consultări ideologice pe teme internaționale.

Copilul a tăcut de mult, însă democrația, odată urnită din loc, greu mai poate fi oprită, chiar și la capătul liniei.”

Și încă unul:

„Romanul unui scriitor francez de dinainte de război m-a reținut prin precizia și veridicitatea descrierilor de picioare. Cum avea ocazia să vorbească de mersul, de pantalonii sau de pantofii unui personaj, autorul parcă era altul: mai inspirat, mai artist. Cât despre descrierea picioarelor de femei, acestea erau cele mai vii și mai pitorești. Portretul picioarelor devenea portretul caracterelor.

De curând, citind o biografie a francezului, mi s-a dezlegat misterul: omul locuise, vreme de trei decenii, într-un demisol. Prin fața ferestrelor mici ale camerei sale de lucru defilaseră toate picioarele Parisului.”

Nota de umor, subînțeleasă, e prezentă pretutindeni, chiar și atunci când pare a fi pusă pe seama altora. „Despre un angajat care nu scoate o vorbă cu săptămânile – citim într-un loc –, patronul spune că e foarte deștept, fiindcă știe să tacă pe înțelesul tuturor”, iar în altul situația-limită, cazul de excepție capătă straiul unei mici povești:

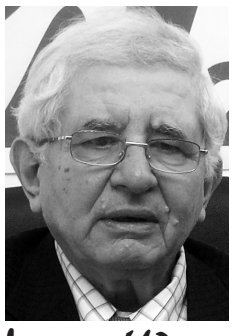
„În anul al treilea, la Filologie, mi-am luat inima-n dinți și i-am explicat profesoarei de comparatistică și istoria limbii situația în care mă găseam: lucram într-o redacție, alt mijloc de a mă întreține nu aveam, și dacă era să aleg între slujbă și ratarea unui examen, alegeam slujba și salariul. Și de ce-mi spui toate acestea, m-a întrebat doamna profesoară. Fiind clar că n-avea rost să umblu pe ocolite, i-am zis că eram complet nepregătit la cursul dumisale, și-n toamnă, dacă amânam examenul aveam să fiu la fel de nepregătit și că, la vârsta mea – împlineam 30 de ani – și la viața pe care o duceam, trebuia să mă decid între un 5, căpătat prin binevoință și o leafă cu care de bine, de rău puteam să termin o facultate.

Regret, a spus doamna aceea minunată, dar 3 nu pot să-ți dau. Ca să-ți dau 5 trebuie să te prezinți neapărat la examen și să fii penibil în fața unei comisii. Nici 8 n-aș putea să-ți dau, fără să știi nimic. Pentru o notă de 8, am studenți care nu ies cu lunile din bibliotecă. Și i-aș nedreptății. Nota 9 le-o dau celor care ar putea să-mi urmeze la catedră. Iar dumneata ai ales gazetăria. Despre 6 sau 7 nici vorbă. Ar trebui să înveți să mă convingi că ești mediocru. Or matale ești doar impertinent. Mă obligi să-ți dau 10. Însă te rog să nu îndrăznești să mă saluți decât după ce-ți va apărea prima carte”.

Pe acea doamnă profesoară ne-o amintim cu plăcere toți foștii studenți ai seriei 1969 de la Filologia bucureșteană. Nu știu, însă, dacă Tudor îi va fi dat primul lui volum, apărut la puțină vreme după acel examen de pomină.

Am să-l întreb.

„UNIVERSITĂȚILE MELE” (II)
Școala de la Roata

Neagu Udroiu

N-aveam pe atunci ciclu gimnazial în comuna Cartojani. Pofta de a continua studiile se manifestase deja. Când noi terminam clasa a doua primară, un grup de băieți și fete abia ieșiți din clasa a patra au făcut începutul, căutând o rezolvare prin vecini. Gratia, aparent, era mai la îndemână. Și asta deoarece de la ultima gospodărie din Satul Nou până la casa doctorului Borșan erau câteva sute de metri. Dar școala gimnazială se află situată în partea cealaltă a comunei Gratia și se numea Fărcășanca-Drăghinești.

Aproape de noi se găsea doar școala primară din Gratia Mică, unde stăpânul era Dom' Nae. Era ceva de mers, mai întâi prin Boșteanca, apoi pe malul gârlei până la primărie apoi luai la picior șoseaua spre Siliștea. Adolescenții în cauză – printre ei Teodorescu Mariana, Trăncuță Stoica, Albu Maria – nu se uitau la detalii. Plecau într-o veselie la ivirea zorilor și reveneau abia târând ghiozdanul la amiază. La căderea zăpezii, părinții au convenit să plătească la pausal o căruță încăpătoare, pe viscol o sanie, pentru a mijloci parcurgerea distanțelor în cauză. La fel s-a întâmplat și în anul următor, când s-a mai adăugat o serie, cea din care făcea parte Marin Ion, Trăncuță Constantin, Colfescu Gabriela, Alecu Florea.

În 1950 a venit rândul nostru. Rețeta, odată verificată, s-a aplicat automat. Eram vreo zece cred din clasa doamnei Ciobănescu porniți într-acolo: Trăistaru Aurel și Colfescu Viorica, premianții noștri, Muscalu Octavian, dar și alți câțiva școlari cu pretenții – Stanciu Maria, Niță Vasilica, Niță Ana. Ei vor ajunge să termine și liceul. Gratia era un centru rural cu ceva pretenții de hegemonie. Metropolă, ce mai ! Veneau acolo nu doar localnicii, care se considerau un fel de aristocrați, ci și noi, patricienii plebei, adică navetiștii din Cartojani, Udeni, Sârbeni. Și când te scoteau la tablă domnii învățători te urecheau ca pe un provincial sadea. Parcă îl aud pe dom' Pescaru: – Pentru cum a învățat lecția, nota nouă. Pentru că nu are raportor și compas, două puncte scăzute. Deci nota șapte în catalog. Ca după numai câteva secunde să introducă o rectificare, a sentință definitivă: – Pentru știutul lecției, nota opt, deoarece nu are instrumente două puncte scăzute, deci nota șase în catalog ! Adevărul adevărat nu pierdea ocazia să se arate la lumina zilei.

Întâmplări de familie m-au împiedicat să rămân la școala din Gratia. Am stat un an acasă, bun pentru munci agricole de sezon, adecvate vârstei. Bonusul s-a numit statul în natură, răsfățul de iarbă verde, ghiocei, viorele, brebenei și micșunele de pe Godăneasca, plus concertele repetate cu soliști de sezon – cucul, pupăza, ciocănitoarea ș.a.

Anul următor n-am mai răbdat. Soluția era de mers la altă școală din vecini. La Gratia se amenajase internat care cerea cheltuieli greu de susținut. Crevedia, următoarea comună spre București, era prea departe, drumul peste podul de la Țandăra măsura mai bine de zece kilometri. Nu era de luat în seamă. Dar Roata, pe drumul spre Videle, concura distanța până la Gratia. Alți câțiva consăteni comiteau acest lucru. Preț de trei ani vom face și reface împreună cei aproape cinci kilometri de drum călcat de căruțe, sănii, biciclete. Cu folos. În anii următori ni s-au alăturat școlari mai mici. Ne-a fost de folos. Mie, de mare folos. Am învățat carte !

Școala Roata cu Stejarul Unirii, februarie 2012

Domnul Andrei Țurlea – ne-a fost și diriginte – „ne-a băgat” matematica în cap. Cărămizile așezate acum una peste alta, sudate între ele de mortarul repetatelor exerciții primite pentru acasă, au contribuit, gândesc eu, decisiv la reușitele de mai târziu. Avea har, era carismatic și mai ales o poftă pozitivă superioară de a te ști cu burta pe carte. Soția sa,doamna Anișoara, fata lui nea Tase din Sadina, ne-a învățat geografie și istorie. Pe unde am ajuns să călătoresc, pe meridiane și paralele, am avut în minte lecțiile sale. Domnul Gogu Florescu naviga în sectorul științelor naturale, fizicii, chimiei. Evoca adesea anii de școală normală de la Grădiștea, dinspre care pompa cu dezinvoltură învățăminte, întâmplări, sfaturi binevenite. Cu limbile străine era domnul Ion Stănescu, multilateral și autoritar.

Lozul cel mare venind la Roata a fost, pentru mine unul, prezența la catedră a domnului Stelian Ștefănescu. Domnul Stelea îi spunea toată lumea. Făcuse războiul, sechele la vedere aminteau acest lucru fără ca ele să marcheze în vreun fel ritmicitatea și calitatea procesului de instrucție și educație. El ne-a format gustul pentru poezie. Obișnuia să ne ceară să venim la lecția următoare cu câte o strofă învățată din orice autor dorim. Azi așa, mâine tot așa. Ne-am trezit absolvind școala cu o doză de lirism copleșitoare. Pe de altă parte, păstrez un respect deosebit domnului Stelea pentru inspirația de a-mi organiza lecturile. Aveam acces la biblioteca lui de acasă, nu mare, dar extrem de selectivă. De la Eschil, Sofocle și Euripide, la Tolstoi și Victor Hugo. Îndrăznesc să cred că acestei conjuncturi favorabile duc cu mine, în minte și inimă, lungi troiene călătoare de lecturi pentru care n-aș mai fi găsit timp după aceea. Plus că domnul Stelea avea în bibliotecă dicționarul lui Lazăr Șăineanu. Un instrument binevenit la orice vârstă. Dar mai ales în epoca receptivității incomensurabile.

În fața școlii din Roata de Jos străjuiește ieșirea în șosea un stejar uriaș. A fost plantat în anul 1928, când ministrul educației cerea directorilor de școală din România Mare să comită acest gest în amintirea evenimentelor consumate cu un deceniu mai devreme. Învățătorul Florescu, tatăl domnului Gogu, s-a conformat. Așadar, e ceva timp de când ramurile sale vânjoase ne amintesc de trecutul apropiat. Am identificat semne ale acelui îndemn ministerial și la Bolintin Vale, în curtea gimnaziului de altădată din Poarta Luncii – acum dispărut – și în Ciorogârla.

De ce n-am da numele destoinicului director de altădată, emblematic pentru acest lăcaș de educație, Școlii gimnaziale din localitate ?

Mustrări de conștiință sau un gest creștinesc ?

Niculae Stoica

Întâmplarea a făcut ca de curând, tot cotrobăind prin cotloanele trecutului, să descopăr unele documente vechi care privesc perioada înfăptuirii reformei agrare din anul 1945 la nivelul comunei Dârvari, astăzi sat aflat în componența comunei Ciorogârla din județul Ilfov. Dintre acestea, două mi-au atras atenția în mod deosebit, deoarece fac referire la un eveniment pe cât de curios în contextul dat, pe atât de creștinesc din punct de vedere omenesc.

Primul, este un proces verbal întocmit la data de 13 iulie 1945 de către Comitetul de Reformă Agrară al comunei Dârvari împreună cu autoritățile locale, prin care se consemnează hotărârea ca în ziua de 15 iulie 1945 să se facă un praznic (parastas) în memoria defunctului Ilie I. Niculescu Dorobanțu, proprietarul moșiei ce cu puțin timp în urmă fusese împărțită sătenilor.

Procesul verbal este semnat de membrii Comitetului Comunal pentru Reforma Agrară, respectiv Dumitru Petre Stoian, președinte, Ion I. N. Mihai, Ilie Oprea Tudor, Aurică I. Costache, Ștefan Petre Florea, Florea Nae Constantin, Costică N. Ivan, Tănase Gheorghe Dincă, Ion C. Grigore Matei, Nicolae Mihalache Florea, Marin St. Oprea, Marin Petre, P. Ghinea, Stoian Gh. Radu, Tudorache D. Gheorghe și Dumitru Gheorghe Lice, ca membri. De asemenea, este semnat și parafat de către primarul comunei, Ion Savu Stoica.

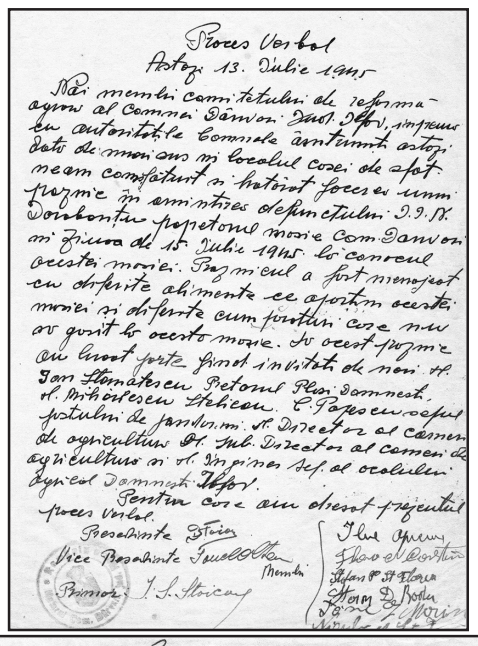
Praznicul urma să se organizeze la conacul boieresc din localitate, cu produse găsite în gospodăria boierului, dar și achiziționate prin contribuția inițiatorilor, așa cum rezultă din cel de-al doilea document, o chitanță datată 15 iulie 1945, prin care se consemnează cumpărarea a 30 de litri de vin și a 20 de sifoane, în sumă totală de 44.000 lei, înscrisuri pe care le prezentăm în facsimil.

Bineînțeles că acest eveniment nu se putea desfășura fără prezența notabilităților locale din structurile puterii, astfel că, pe lângă organizatori, au fost invitați și au participat Ion Stamatescu, pretorul plășii Domnești, C. Popescu, șeful postului de jandarmi, Mihăilescu Stelian, președintele Comisiei de plasă pentru reforma agrară, directorul Camerei de agricultură și subdirectorul acestei instituții, precum și inginerul șef al Ocolului Agricol Domnești-Ilfov, ale căror nume s-a uitat a fi consemnate.

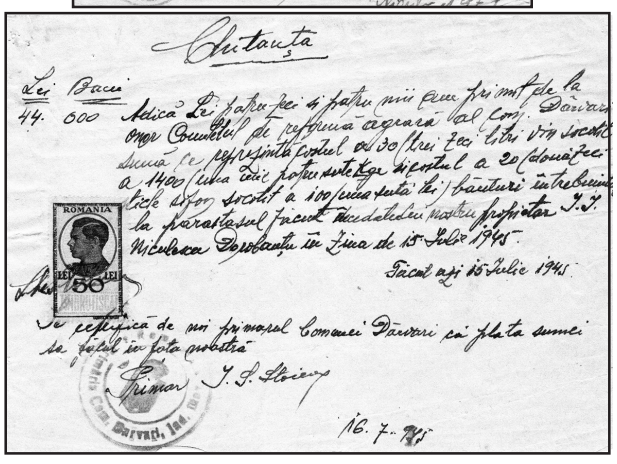
La început, citind și recitând cele două înscrisuri, am rămas nedumerit, deoarece nu știam ce semnificație să dau acestei pomeni. A fost un act de conștiință, materializat în obișnuitul gest creștinesc sau doar un pretext pentru organizarea unui chef „tovărășesc” ?

Din moment ce prin Legea pentru înfăptuirea reformei agrare din anul 1945 se hotărâse exproprierea moșiilor boierești și împărțirea lor țăranilor, mustrările de conștiință ale acestor săteni, nu-și mai aveau justificare. Totuși, ei își dădeau seama că au fost beneficiari și părtași la un act, dacă nu abuziv, cel puțin nedrept, săvârșit de regimul politic de la acea vreme, întrucât se înfruptase din bunurile altuia, fie el și moșier, ceea ce le crea un anumit disconfort sufletesc. Ca buni creștini, ei se temeau să nu fie ajunși de blestemul pământului și pentru a se elibera de această apăsare a cugetului au recurs la organizarea unui praznic în memoria proprietarului, decedat prin luna noiembrie 1943.

Pe de altă parte, modul în care a fost organizat evenimentul, fără binecuvântarea unui preot, poate conduce la concluzia că de fapt a fost vorba de un simplu și nevinovat chef, disimulat în praznic. Ce au avut în vedere acei săteni, este greu de decelat, fapt ce mă determină să cred în zicala populară potrivit căreia „încurcate sunt căile Domnului”.

Proces Verbal
Astăzi 13. Iulie 1945
Noi membri comitetului de reforma-
giune al Comunei Dârvari Jud. Ilfov, împreuna
cu autoritățile Comunale având în vedere astăzi
data de mai sus ne întrunit astăzi
neam constatat și hotărât facerea unui
Parastas în amintirea defunctului I. I. N.
Dorobanțu proprietarul moșie Com. Dârvari
mi ființa de 15 Iulie 1945 la cimitirul
acestei moșii. Parastasul a fost menajat
cu diferite alimente ce aparțin acestei
moșii și diferite cumpărături care nu
au avut loc acestor moșie. La acest parastas
au luat parte fiind invitați de noi: Pr.
Ion Stamatescu Pretorul Plasi Domnești.
Pr. Mihăilescu Stelian. C. Popescu șeful
postului de jandarmi. St. Director al Camerei
de agricultură Jud. Ilfov. Director al Camerei de
agricultură și Pr. Ing. Șef al Ocolului
Agricol Domnești Ilfov.
Pentru care au încheiat prezentul
proces Verbal.
Președinte Stoian
Vice Președinte Ionescu
Membri
Primar: I. S. Stoicescu

Chitanța
Lei Bani
44. 000 Adică Lei patruzeci și patru mii lei primiți de la
onor Comitetul de reforma agrară al Com. Dârvari
suma de reprezintă costul a 30 litri vin și 20 sifoane
a 1400 lei bucata după cum este la dispoziția a 20 sifoane
Lei 44000 scrisă a 100 suta lei / bucăturei întrebuințate
la parastasul făcut mult defunctului moșier proprietar I. I.
Nicolescu Dorobanțu în ziua de 15 Iulie 1945
Dacul azi 15 Iulie 1945
Se certifică de noi primarul Comunei Dârvari ca plata sumei
de către în fața noastră
Primar I. S. Stoicescu
16. 7. 945

Nicolae Scurtu

ÎNTREGIRI LA BIBLIOGRAFIA LUI EMANOIL BUCUȚA

Biografia și bibliografia poetului, prozatorului, eseistului, traducătorului și memorialistului Emanoil Bucuța (n. 27 iunie 1887, Bolintin Deal, județul Ilfov – m. 7 octombrie 1946) nu sunt cunoscute, în detaliu, cum ar fi meritat o astfel de personalitate literară și culturală.

O sursă, extrem de prețioasă, privitoare la biografia și opera sa, o constituie, desigur, literatura epistolară trimisă și primită timp de câteva decenii unor confrați.

În epistolele lui Emanoil Bucuța se găsesc numeroase știri și precizări ce trimit la itinerarul său biografic și spiritual.

Revelatoare sunt epistolele pe care le-a trimis benedictinului din Neamț, G.T. Kirileanu (1872–1960), istoric literar și folclorist, care a contribuit, esențial, la cunoașterea și restituirea unor cărți și articole ale lui Ion Creangă, George Vâlsan, Simion T. Kirileanu și ale altora.

Epistolele ce se publică acum, întâia oară, conțin informații despre una din cărțile lui Emanoil Bucuța și despre un proiect de *restituire* a uneia din cele mai însemnate cărți[1] ale lui Simion T. Kirileanu, care se va realiza mai târziu.

Interesantă și lămuritoare este adnotarea pe care o face G.T. Kirileanu la prima dintre epistolele ce se transcriu aici: *E vorba de fotografia făcută de Bucuța La Mănăstirea Moldovița pe când Popa Nae studia pomelnicul vechi și a ieșit în fotografie cu dosul ! Iar eu alături eram cu fața.*

Aceste epistole completează, fericit, pe cele deja publicate de Mircea Handoca în crestomația[2] sa din anul 1977.

*

Ministerul Muncii, Cooperației
și Asigurărilor Sociale
Direcția
Buletinul muncii, publicațiilor
bibliotecii și muzeul social

[București], 16 noiembrie 1928

Stimate domnule Kirileanu,

Îți spuneam de o instantanee buclucașă. Iat-o ! Nicăieri n-ai semănat mai mult cu Creangă. Dă, te rog, una și „Popei Zăbavă”[3]. E o așezare de leapșă pe ouate care se brodește foarte bine cu porecla.

Cu deosebite salutări,
Emanoil Bucuța

*

[București], 8 mai 1929
Amiază

Stimate domnule Kirileanu,

Mă ierți că nu ți-am răspuns încă la binevoitoarele rânduri. Am stat ziua și noaptea în tipografie. Apoi, extrase nu se făceau. Și de-acum două zile am mai tras patru sute de pagini !

N-aveam ce să-ți trimit, deși apreciam cum se cuvine înalta dorință care pusese în mișcare condeiul dumitale.

Dă-mi voie să-ți mijlocesc, abia azi, exemplarul meu, încă nelegat, după care urmăresc tirajul. Mâine sau poimâine îl înapoiezi, ca să-i mai adaug puținele coli care se trag la noapte, ți-l leg și-l capeți într-o haină acătării.

Mâine, după făgăduială, sunt gata. Nu mai credeam. A fost ceva peste puteri.

Cu deosebite salutări,
Emanoil Bucuța

*

FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ
„Principele Carol”
Direcția Generală
Strada Latină, nr. 8, București III
Telefon 38989
Nr. 7994

București, 19 august 1938

Stimate domnule Kirileanu,

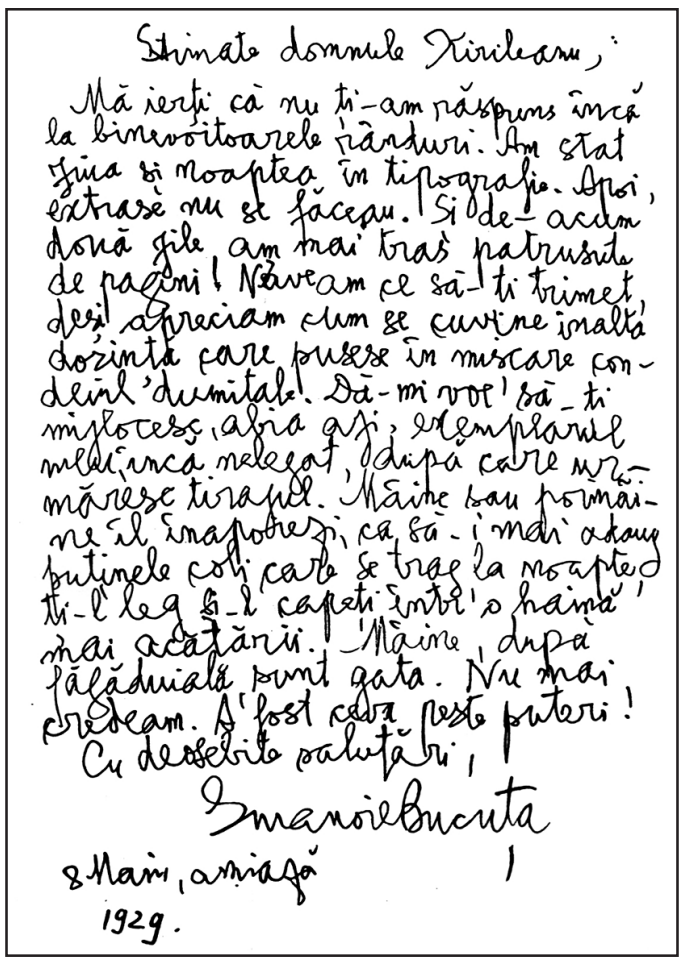
Așa cum ne-am învoit, cu prilejul venirii dumneavoastră la Fundație, suntem în așteptarea manuscrisului care urmează să apară în colecția *Cartea Satului* despre faptele și zicalele adunate din popor de fratele dumneavoastră, în legătură cu Ștefan cel Mare.

Ne-am bucura dacă ne-ați putea trimite în cea mai mare grabă acest manuscris, pentru că i-am păstrat un loc în serie, loc peste care a trebuit să trecem cu alte lucrări.

Primiți, vă rugăm, stimate domnule Kirileanu, încredințarea simțirilor noastre alese.

Director General,
Emanoil Bucuța
Șeful Serviciului,
I. Bădulescu

Originalele acestor epistole necunoscute se află la Biblioteca Academiei Române S 7(1–2 și 4)/ CMLXXXIII.

Stimate domnule Kirileanu,
Mă ierți că nu ți-am răspuns încă la binevoitoarele rânduri. Am stat ziua și noaptea în tipografie. Apoi, extrase nu se făceau. Și de-acum două zile am mai tras patru sute de pagini ! N-aveam ce să-ți trimet, deși apreciam cum se cuvine înalta dorință care pusese în mișcare condeiul dumitale. Dă-mi voie să-ți mijlocesc, abia azi, exemplarul meu, încă nelegat, după care urmăresc tirajul. Mâine sau poimâine îl înapoiezi, ca să-i mai adaug puținele coli care se trag la noapte, ți-l leg și-l capeți într-o haină acătării. Mâine, după făgăduială, sunt gata. Nu mai credeam. A fost ceva peste puteri !
Cu deosebite salutări,
Emanoil Bucuța
8 Mai, amiază
1929.

Emanoil Bucuța - facsimil

O TULBURĂTOARE EPISTOLĂ A LUI NICHIFOR CRAINIC

Biografia poetului, prozatorului, publicistului, eseistului, traducătorului și excelentului memorialist Nichifor Crainic (n. 22 decembrie 1889, Bulbucata, jud. Vlașca – m. 21 august 1972, Mogoșoaia, jud. Ilfov) conține încă multe necunoscute ce se impun a fi decriptate.

Literatura sa epistolară cuprinde o sumă importantă de informații și precizări privitoare la zbuciumata biografie și bibliografie a celui mai învățat teolog și filosof al culturii naționale.

Epistola pe care o public acum, necunoscută, se constituie, de fapt, într-un testament, în care Nichifor Crainic o consiliază pe soția sa, Aglaia Crainic (1891–1946), cum să procedeze cu păstrarea locuinței cumpărată, dar neachitată integral, prin Casa Corpului Didactic, după arestarea sa.

Epistola este localizată și datată, *Sibiu, 16 octombrie 1944*, și a fost trimisă printr-o persoană de mare încredere deoarece prin serviciile poștei era foarte periculos.

Misiva a ajuns la destinație, iar doamna doctor Aglaia Crainic a respectat, cu strictețe, sugestiile și sfaturile soțului său și, astfel, a rămas în posesia casei din strada Vasile Conta, unde se aflau mai multe locuințe ale profesorilor universitari, iar unii dintre ei, chiar demnitari.

Nichifor Crainic a fost judecat în lipsă, apoi s-a predat autorităților comuniste și a fost încarcerat în răstimpul 1947–1962 fără să fie anchetat sau condamnat.

Timp de cincisprezece ani a fost complet privat de libertate. I s-a ridicat, în mod abuziv, dreptul de a scrie și a citi.

Cu Nichifor Crainic s-a produs una dintre marile nedreptăți, pe care ideologia comunistă le-a comis și continuă să le comită și astăzi.

Se impune, în mod absolut, *o reconstituire, o rejudecare și o reabilitare* a cazului Crainic.

*

Sibiu, 16 octombrie 1944

După arestarea mea,

Trebuie neapărat să vă întoarceți la București pentru a nu pierde casa. (Se poate întâmpla ca, văzând-o pustie, s-o confiște. Altfel, locuința familiei nu se confiscă.)

Problema apartamentului nostru

Indiferent dacă voi fi sau nu condamnat, excluderea din Universitate pare un lucru sigur.

Deci, apartamentul nu se va mai achita din ratele lunare ale salariului.

În cazul acesta, pentru ca dușmanii mei să nu găsească în datoria la Casa Corpului Didactic un pretext de a ne lua locuința (fiindcă actul de proprietate nu-l avem, nefiind achitată datoria), trebuie făcut tot posibilul spre a o achita.

Veți proceda astfel:

1). Suma strânsă din depunerile mele lunare (3000 lei), care acum trebuie să se ridice la peste 70.000 lei, se va vărsa în contul datoriei apartamentului, printr-o cerere către Casa Corpului Didactic.

2). Veți vinde unul din tablourile Petrașcu[4]. Vor avea preț din ce în ce mai mare. Pentru stabilirea sumei, veți consulta pe Marius Bunescu[5] și pe Costică Linden. Tot astfel pentru găsirea amatorilor. Nu sunt tocmai la curent, dar cred că pe un singur tablou veți lua minimum 300.000 – 400.000 lei, pe care îi veți vărsa la Casa Corpului Didactic.

3). Cea mai bună soluție pentru procurarea banilor este: La depozitul de hârtie Martinescu-Oprescu din strada Academiei (nr. în cartea de telefon) am hârtia *Gândirii*, text și copertă, care a costat 800.000 lei. E integral achitată. După prețul oficial de azi, ea face 1.200.000 lei. Se poate vinde, dacă nu cu acest preț cel puțin cu un milion.

Adeverința cum că hârtia e în depozitul Martinescu-Oprescu se găsește la doamna Elena Penculescu, administratoarea revistei. Ea locuiește în strada Arionoaia (nu știu ce număr).

Vinderea acestei hârtii e soluția cea mai bună pentru achitarea casei.

Bani de încasat:

1). Salariul meu de la Universitate pe august și pe septembrie anul curent.

2). Indemnizația de la casa de pensii a scriitorilor pe august și poate pe septembrie anul curent. Vă veți adresa la domnul casier Lungu, Casa Asigurărilor Sociale.

3). La ferme V. Sârbu – 21.000 lei.

Cum nici tu, soția mea, nici tu, fiica mea, n-aveți nici un fel de sentiment bun față de mine, să faceți bine să nu vă interesați absolut deloc de soarta mea.

Nici să nu încercați să veniți la închisoare, fiindcă nu vă voi primi. Veți proceda în viața voastră după

(continuare în pag. 11)

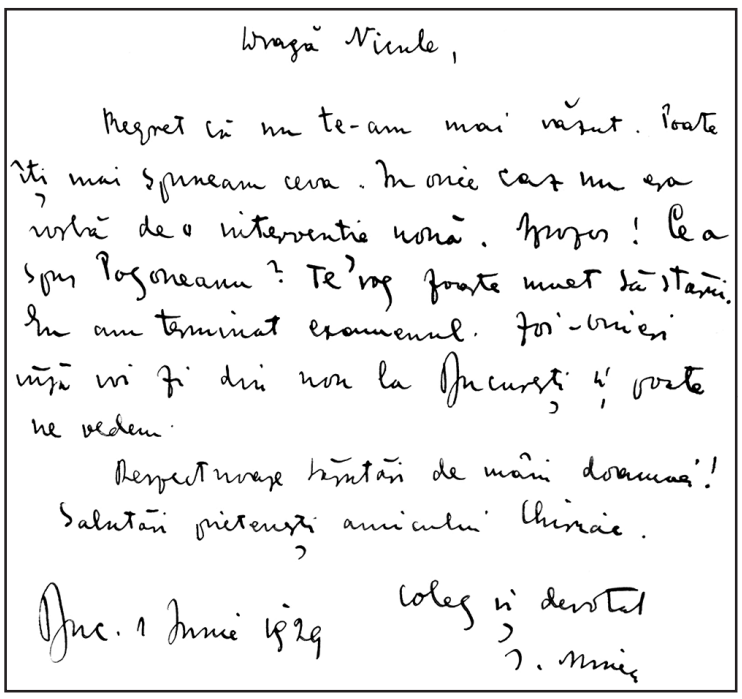
(urmare din pagina 10)

capul vostru, ca și cum eu n-aș fi existat.
Dumnezeu să vă lumineze !
Nichifor Crainic
[Pentru Lizzi și Nini].

Originalul acestei epistole necunoscute se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

ILIE MINEA, PROFESOR LA GIMNAZIUL „ION MAIORESCU" DIN GIURGIU

Biografia profesorului și istoricului Ilie Minea (n. 1881 – m.1943) nu e cunoscută în profunzime întrucât izvoarele documentare și sursele primare nu au fost încă cercetate.

Dragă Nicule,

Regret că nu te-am mai văzut. Poate îți mai spuneam ceva. În orice caz nu era vorba de o intervenție nouă. Apropos ! Ce a spus Pogoneanu ? Te rog foarte mult să stărui.
Eu am terminat examenul. Joi-vineri însă voi fi din nou la București și poate ne vedem.
Respectuoase sărutări de mâini doamnei ! Salutări prietenești amicului Chiriac.

Coleg și devotat
I. Minea

București, 1 iunie 1929

Ilie Minea - facsimil

O perioadă din biografia sa, de început, îl găsim profesor de istorie la Gimnaziul „Ion Maiorescu" din Giurgiu, mai exact spus, între anii 1916–1919, pe când era director istoricul literar Nicolae Cartojan.

La Giurgiu a fost profesor o perioadă relativ scurtă de timp[6], deoarece din 1916–1918 participă, efectiv, pe front, în calitate de combatant în primul cataclism mondial.

Activitatea catedratică a susținut-o, doar câteva luni, din anul școlar 1916 și 1919. Începând cu 1920 se transferă la Universitatea din Iași.

Remarcabil, însă, este faptul că aici, la Giurgiu, Ilie Minea s-a bucurat de prețuirea profesorului Nicolae Cartojan, care era un intelectual autentic și a colegului său de Limba și literatura latină, Frumuzache Chiriac[7]. Aici, la Giurgiu, elaborează, scrie și publică un amplu studiu[8] privitor la ce citise cei din timpul Unirii în Moldova.

Adeseori, în epistolele sale, evocă cu simpatie pe Nicolae Cartojan, Frumuzache Chiriac și pe alți colegi și prieteni de la Gimnaziul „Ion Maiorescu" din Giurgiu.

Epistolele ce se publică acum, inedite, sunt trimise profesorului Nicolae Cartojan, care, prin seriozitatea și temeinicia cercetărilor sale devine, încă de la început, o autoritate incontestabilă a literaturii și culturii naționale.

*

Iași, 16 martie 1927

Dragă Nicule,
Îți mulțumesc pentru informație. I-am scris lui Marinescu[9] că eu sunt tot cel vechi. Are însă un asistent limbut și nerăbdător și cum Papacostea a pus un obstacol, se teme de atitudinea orișicui și apoi raportează magistrului, la care a fost în București cu câteva zile înainte de convorbirea ta cu Marinescu.
Aseară am dat lui Papacostea să-ți aducă manuscrisul, care îți trebuiește. De nu te găsește, caută-l și-l vei avea.
Recenzia a doua n-am dat-o la revistă încă. Poate o public în revista mea, care după Paști sigur apare.
I-am comunicat lui Pascu[10], ce mi-ai scris. Cantemir al meu e gata săptămâna viitoare.
La 20 martie sunt în București. Nu mai fac nici o promisiune, ca să nu mai te supăr. Și acum cer scuze umile doamnei. Aștept cu nerăbdare lucrările tale, ce mi le anunți. Ce te-ar mai interesa, îți voi comunica la București.
Sărutări respectuoase de mâini cocoanii mari și doamnei, soției tale.
Afectuoase complimente bunului meu Chiriac.
Vechi prieten,
I. Minea

*

București, 1 iunie 1929

Dragă Nicule,
Regret că nu te-am mai văzut. Poate îți mai spuneam ceva. În orice caz nu era vorba de o intervenție nouă. Apropos ! Ce a spus Pogoneanu[11] ? Te rog foarte mult să stărui.
Eu am terminat examenul. Joi-vineri însă voi fi din nou la București și poate ne vedem.
Respectuoase sărutări de mâini doamnei ! Salutări prietenești amicului Chiriac.
Coleg și devotat,
I. Minea

Originalele celor două epistole necunoscute se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

[1] Simion T. Kirileanu, *Faptele și vitejiile lui Ștefan cel Mare și Sfânt,* București, Casa Școalelor, 1943, 154 pagini.
[2] G.T. Kirileanu, *Corespondență. Ediție îngrijită, note, tabel cronologic, bibliografie și indici de Mircea Handoca.* București, Editura Minerva, 1977, p. 393–396. [Sunt publicate trei epistole: *1. București, 17 aprilie 1937, 2. București, 6 februarie 1942 și 3. București, 10 ianuarie 1945*]
[3] Niculae M. Popescu (1881–1963), preot, profesor de teologie și istorie. Membru al Academiei Române. Autor al unor valoroase contribuții de istoria bisericii române.
[4] În biroul lui Nichifor Crainic existau două tablouri ale lui Gheorghe Petrașcu, pe care le-am văzut și admirat, astăzi fiind în posesia urmașilor.
[5] Marius Bunescu (1881–1971), pictor și desenator. Prieten apropiat al lui Nichifor Crainic.
[6] Informația mi-a fost comunicată cu amabilitate de domnul profesor Emil Păunescu.
[7] Frumuzache Chiriac (1884–1969), profesor de latină și română, autor de manuale școlare, traducător din literatura latină. A fost unul dintre cei mai buni discipoli ai lui Ovid Densușianu.
[8] Ilie Minea, *Ce citise generațiunea Uniunii din Moldova* în *Anuarul Gimnaziului „Ion Maiorescu" din Giurgiu pe anul școlar 1918–1919*, p. 29-46.
[9] Constantin Marinescu (1891–1982), istoric și profesor universitar. Membru al Academiei Române. Specialist în istoria medievală românească.
[10] George Pascu (1882-1951), lingvist, filolog și istoric literar.
[11] Ion Rădulescu-Pogoneanu (1870–1949), prof. univ. dr. la Universitatea din București. Membru al Academiei Române. Discipol al lui Titu Maiorescu.

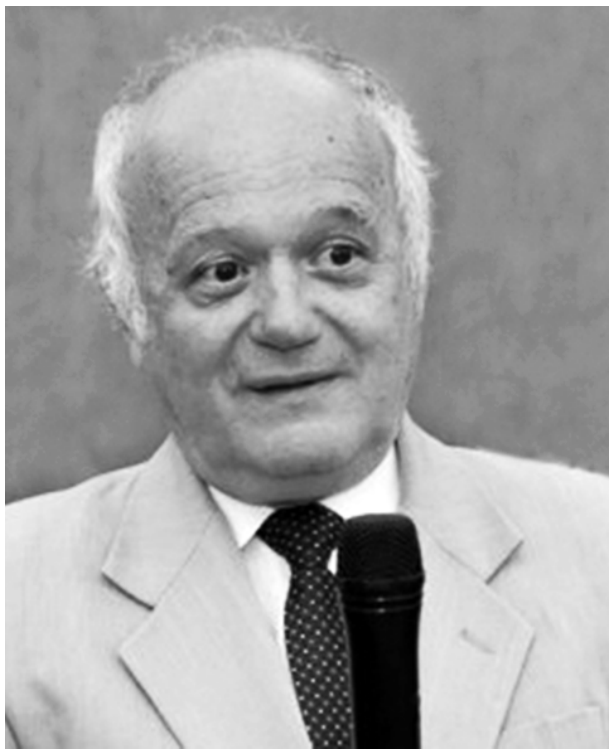
Profiluri

EMIL PĂUNESCU SEPTUAGENAR

Nicolae SCURTU

Una dintre personalitățile însemnate ale Giurgiului este, indiscutabil, profesorul, istoricul, specialistul în muzeografie și rigurosul cercetător din acest *Sud* mirific, sub toate aspectele, Emil Păunescu (n. 16 ianuarie 1950).

Provenit dintr-o familie de intelectuali autentici, absolvent al Liceului „Tudor Vianu", precum și al Facultății de Istorie din București, promoția 1972, Emil Păunescu s-a consacrat cercetării, în profunzime, a muzeelor și monumentelor din spațiul românesc, din Bulgaria și din vestul Statelor Unite ale Americii.

A scris și a publicat un impresionant număr de note, articole, studii și cercetări privind *istoria, conservarea* și *protejarea* unor vestigii ale acestui neam, așa de încercat odinioară ca și astăzi.

Grație unei pregătiri excepționale, uzitând *verbul* elocvent, cărturarul Emil Păunescu a susținut, până acum, 350 de comunicări științifice, prin intermediul cărora nu a ezitat să rostească adevăruri crude, dureroase și, uneori, incendiare.

Și-a procurat și a parcurs, cu migală și interes, toată *bibliografia* referitoare la ținutul Giurgiului, de la întâile mărturii scriptice și până astăzi, pe care a folosit-o în cărțile și cercetările sale.

În activitatea sa științifică și publicistică se detașează, în chip special, revista *Clio*, pe care a înființat-o, sub patronajul Muzeului județean „Teohari Antonescu" și pe care a condus-o cu pasiune câțiva ani.

În calitate de director, timp de 15 ani, al Muzeului județean „Teohari Antonescu", Emil Păunescu a fost un model de intelectual care s-a implicat în activitatea administrativă și științifică a acestei instituții culturale de prim rang.

Aici a desfășurat o activitate ireproșabilă care a mobilizat energiile colegilor mai tineri sau mai vârstnici.

A publicat o sumă de cărți și de volume de documente istorice care au suscitat interesul specialiștilor și nu numai.

Remarcăm, așadar, *Centenarul Șantierului Naval Giurgiu* (1997), *Nicolae Titulescu – Nicolae Raicoviceanu* (2003), *Vianu – Fereastra luminată* (2011), *Istoria unei sesiuni* (2015), *Ateneu* (2018) și alte antologii și crestomații extrem de rare și prețioase.

La cei 70 de ani pe care i-a împlinit, de curând, se cuvine să constatăm o anume noblețe de caracter, o dicție a ideilor și, firește, o francheță neobișnuită ce îl situează în galeria cărturarilor esențiali ai culturii române.

Ad multos annos !

ETNO-LOG

Ioana-Ruxandra Fruntelată

Divinație

Pentru oameni, aflarea viitorului a fost dintotdeauna o întreprindere fascinantă, dar și periculoasă. În panteonul olimpian al mitologiei grecești, având ca surse clasice în special epopeile homerice (*Iliada* și *Odiseea*), *Theogonia* lui Hesiod și *Metamorfozele* lui Ovidiu, neînduplecatele Moire – zeițele destinului – urzesc atât destinul zeilor, cât și pe acela al oamenilor. Firul vieții muritorilor este tors de Moira Clotho, „tras la sorți" de Moira Lahesis și „înregistrat" de Moira Atropos: astfel, când se rupe firul răsucit de prima zeiță a destinului, se curmă și „firul vieții", o viață norocoasă sau nefericită, după cum a menit cea de-a doua ursitoare și al cărei parcurs nu se mai poate schimba, odată ce „a fost scris" de a treia.

În mitologia scandinavă, despre care lumea a aflat datorită culegerii de legende și tradiții orale adunate prin secolul al XIII-lea de învățatul islandez Snorri Sturluson într-o carte numită *Edda*, Nornele, „surorile destinului", îngrijesc arborele sacru Yggdrasil, un frasin uriaș ce unește lumile și ale cărui rădăcini sunt udate de izvorul zeului Mimir. Apele izvorului sunt pline de înțelepciune și cunoaștere și când zeul Odin, dorind să cunoască soarta și sfârșitul lumii, coboară să le guste, trebuie să-i ofere lui Mimir ochiul lui drept în schimbul acestui privilegiu.

„Coborârea la rădăcini" în vederea cunoașterii celor ce încă nu s-au întâmplat se poate „traduce" în „descinderea infernală", o probă universală pentru eroul mitic: atât iscusitul Odysseu, cât și frumosul Eneas ajung, săvârșind rituri speciale, în împărăția lui Hades și află de la umbrele morților ce-i așteaptă în viitor și cum trebuie să acționeze pentru a-și împlini destinul fără să stârnească mânia divină. Cel ce-i dezvăluie viitorul lui Eneas (*et te tua fata docebo*/ „îți voi arăta soarta ta", *Eneida*, Cântul VI, versul 759) atunci când eroul, călăuzit de Sibylla din Cumae și apărat de creanga de aur, călătorește în lumea celor morți, este chiar tatăl lui, Anchises.

În plan spațial, întruchiparea cea mai cunoscută a gândirii mitice despre legătura de nedesfăcut între ceea ce a fost și ceea ce va fi este zeul italic *Ianus bifrons*, al cărui nume se transmite lunii ianuarie, „poarta" anului. „În artă, Ianus era reprezentat cu două fețe, una privind spre trecut, spre stânga, cu expresia unui bătrân, cealaltă cu trăsăturile unui tânăr privind viitorul, spre dreapta", ne spune Jean Vertemont (*Dicționar al mitologiilor indo-europene*, Editura Amarcord, Timișoara, 2000, traducere de Doina Lică și Lucian Pricop, p.179). O altă reprezentare a lui Ianus este cu o față de bărbat și una de femeie, așa-numitul „Ianus androgin", pe care René Guénon îl apropie de semnificația simbolică a perechii „Soare-Lună", o „corporalizare" a relației dintre spațiu și timp foarte răspândită în mitologie. În opinia savantului francez, „între trecutul care nu mai este și viitorul care nu este încă, adevărata față a lui Ianus, cea care privește prezentul, nu e, după cum se spune, nici una nici cealaltă dintre cele care se pot vedea", ci o „a treia față", invizibilă, „pentru că prezentul, în manifestarea temporală, nu e decât o clipă insesizabilă", dar, dincolo de această aparență, el „cuprinde (...) întreaga realitate" (René Guénon, *Simboluri ale științei sacre*, traducere de Marcel Tolcea și Sorina Șerbănescu, verificată științific de Anca Manolescu, Editura Humanitas, București, 1997, p. 129-131). În lumina acestei interpretări, putem reciti o strofă din *Glossa* lui Mihai Eminescu: „Viitorul și trecutul/ Sunt a filei două fețe,/ Vede-n capăt începutul/ Cine știe să le-nvețe;/ Tot ce-a fost ori o să fie/ În prezent le-avem pe toate,/ Dar de-a lor zădărnicie/ Te întreabă și socoate".

Oamenii din satele românești practicau ghicirea viitorului cu predilecție în ajunurile marilor sărbători calendaristice. Elena Niculiță-Voronca adună în *Datinele și credințele poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică* (1903), informații despre astfel de acte de divinație cu largă circulație în popor. Iată două dintre ele, preluate din volumul I, p. 95, al ediției îngrijite de Iordan Datcu și publicate la Editura *Saeculum* I.O. în 1998: „Spre Anul Nou, pentru ca să știi care pâne va rodi, să pui câte un cărbune viu pentru fiecare pâne pe vatră: unul pentru grâu, altul pentru popușoi, pentru poame, în fine, pentru ce vrai. A doua zi, care cărbune va fi ars și va rămâne numai cenușa, va fi pânea ceea bună, care numai pe jumătate, va fi mijlocie, iară care va fi stâns fără să ardă, din aceea pâne nu va fi. Și zice că e tare drept"; „Tot de Anul Nou, ca să cunoști lunile care vor fi ploioase și cari nu, se face călindariul cepei. Pui 12 coji de ceapă, însemnând fiecare ceapă pentru o lună, începând de la ianuari până la decemvre. Pui în fiecare coaje [*sic* !] sare deopotrivă și în care va fi sarea topită acea lună va fi ploioasă, în care uscată, secetoasă".

"Amintire din Școala Normală de Fete", Ploiești, 1920 (©ACTIB)

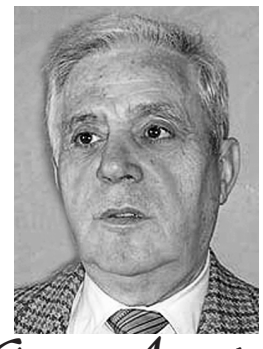
Lelia Popescu din Bălășoeni, 1927 (©ACTIB)

Dacă bătrânii se îndeletniceau cu așezarea „calendarului de ceapă" pe pervazul ferestrei pentru a ști cum le va rodi ogorul, tinerii necăsătoriți erau mai preocupați să-și afle „ursita" (viitorul soț/ viitoarea soție) în noaptea dintre ani. „Spre Anul Nou, ascund fetele în colțurile șervetului: inel, pâne, cărbune, bani sau alte celea, or acopăr cu strachine", apoi, după ce sorții se amestecă, fiecare își alege un colț de șervet ori o strachină și se uită să vadă ce se ascunde sub acestea: dacă a găsit un cărbune, fata se va mărita cu un om negricios sau cu un țigan, dacă a dezvelit pâine, o va lua un om bun, cuțitul „îi menește" un bărbat rău, un inel e semn că se va mărita, o floare că va mai sta, *etc.*

„Ursita" se poate arăta și în vis sau poate fi „convocată" cu ajutorul unei vrăji de dragoste, ca aceea menționată de Simion Florea Marian în primul volum al *Sărbătorilor la români*, tipărit în 1898 și dedicat *Cârnilegilor*, adică plăcutei perioade „de dulce" dintre Crăciun și postul Paștelui: „Stea frumoasă/ Și luminoasă !/ Eu voi dormi,/ Dar tu nu dormi,/ Ci te du-n lume,/ Peste lume,/ La ursitul meu anume (...)". Una dintre practicile divinatorii populare culese de Sim. Fl. Marian descrie ghicirea ursitului cu ajutorul a două oglinzi ce se pun față în față, luminate fiecare de câte o lumânare. Fata sau băiatul se așază între cele două oglinzi și privind în cea din fața lor, își văd „ursitul" în cea din spate.

Tanti Mărioara, o extraordinară descântătoare pe care am cunoscut-o într-un sat moldovean din zilele noastre, ne-a povestit cum prin anii 1960, când era ea tânără, se „puneau oglinzile" la Bobotează și la Sf. Ion, ca să-și afle fetele feciorii ursiți să le fie soți: „Da' oglindă de cununie numa' de domnișoară, nu de babe, și de-abia le găseam, le duceam, le descântam și (...) puneam una aicea și una o țineai aici și se vedea multe, multe oglinzi și acolo vedeai ursitu'. Seara le puneai cu lumânare de la cununie aprinsă, oglinda să fie de la cununie, iar fata să fi fost domnișoară la cununie". Odată, un tânăr din sat, „a venit să-și vază și el soarta", dar nu a văzut nimic și atunci tanti Mărioara i-a făcut o farsă: „stai să spun ce-am făcut, i-am îmbrobodit o pisică și i-am pus-o icea așa [astfel încât să se reflecte în oglindă]". „Da, bre, parcă s-ar vedea", a spus omul bucuros.

De Gaulle: *dacă noi nu ne batem pentru francezi, cine să o facă?*

George Apostoiu

Într-unul din numerele din 2019 al revistei noastre *Sud*, anunţam că în anul 2020 se vor împlini 130 de ani de la naşterea şi 50 de ani de la moartea generalului Charles de Gaulle, preşedinte al Franţei din 1958 până în 1969. Ieşirea lui prematură de pe scena politică este un act de moralitate: a demisionat din înalta magistratură a statului pentru că s-a considerat dezavuat odată cu eşecul republicanilor în referendumul din 27 mai 1968.

În cele două mandate la Elysée, Charles de Gaulle a instaurat cea de a V-a Republică franceză întemeiată pe o nouă Constituţie, a deschis calea independenţei coloniilor franceze din Africa, a pus capăt insurecţiei din Algeria care se transformase în război franco-francez, a contribuit la reconcilierea Franţei – umilită prin ocupaţia germană din 1940-1944 – cu Germania şi a readus ţara în rândul puterilor europene. În şedinţa Guvernului din 30 mai 1960, a avansat motivele pentru care Franţa trebuie să devină şi putere militară. În dezbaterea Guvernului era problema participării Franţei la activitatea Centrului European pentru Construcţia şi Lansarea Rachetelor Spaţiale. Generalul a fost favorabil, oricare ar fi fost costurile, cu următorul argument: ,,dacă noi nu ne batem pentru francezi, cine să o facă”. Şi s-a bătut nu doar pentru participarea la programul respectiv, ci pentru mult mai mult: independenţa sistemului de apărare prin intrarea Franţei în rândul puterilor nucleare.

Generalul, monarh auster şi inflexibil, a readus Franţa în rândul puterilor europene guvernând în numele principiului moral: ,,nimic fără încrederea poporului”.

*

Noi, românii, avem un motiv în plus să evocăm personalitatea acestui mare om politic francez: a fost primul şef de stat occidental care a vizitat România aflată în sfera de influenţă sovietică. Se întâmpla în mai 1968, anul revoltei studenţilor de la Sorbona, cea care avea să contribuie la pierderea fotoliului de la Elysée pentru care reuşise să-i convingă pe compatrioţi că îl merită. Acea vizită a avut o importanţă efectivă la încurajarea fragilului curs spre independenţă al Bucureştiului faţă de Moscova. Cu siguranţă, aceasta a fost gândită şi de francezi, şi de români – din raţiuni şi interese diferite – ca test al şanselor României de a se detaşa de Uniunea Sovietică. Tentativa a eşuat, condiţiile istorice nu erau favorabile. Vor fi coapte două decenii mai târziu, într-un context politic cu totul diferit.

*

Într-un an aniversar este firesc ca politica lui de Gaulle să fie pusă sub reflector. O confruntare a gaullismului cu actualitatea seduce mai ales pe cei preocupaţi să explice tribulaţiile prin care trece acum Europa: criza instituţiilor integratoare, reapariţia discordiei Est-Vest, recrudescenţa naţionalismului (pentru unii) sau a extremismului agresiv (pentru alţii), o iritare în creştere intervenită în raporturile cu Statele Unite, ambiguitatea relaţiilor cu Rusia, incongruenţa politicii Uniunii Europene în lumea arabă răvăşită de revoluţiile din deceniul trecut. Toate aceste direcţii de evoluţie sunt îngrijorătoare. Suntem într-o nouă lume pe care de Gaulle o vedea în date politice şi istorice cu totul diferite. Pe realitatea din vremea lui a gândit el echilibrul pe continent: ,,Aureolat de prestigiul celui care a încarnat Rezistenţa franceză în faţa Germaniei naziste, scrie Jean-Pierre Chevènement, de Gaulle a urmărit să ridice Germania la ideea pe care o avea ea însăşi despre ea, să-i acorde demnitate şi, dincolo de suferinţele îndurate de o parte şi de alta, să restaureze o relaţie de egalitate între cele două popoare. Gest prodigios dacă ne gândim că, în acel moment, de Gaulle nu se îmbăta cu iluzii”. (*1914-2014. L'Europe sortie de l'Histoire ?,* Ed. Fayard, 2013). Astăzi, acest context ţine de istorie, dar ecourile lui sunt încă puternice în construcţia schimbătoarei arhitecturi a păcii pe continent. Relaţiile cu Germania şi unitatea Europei postbelice au fost direcţiile cele mai puternice ale politicii externe gaulliste. Ele au valabilitatea lor şi astăzi. Aşa cum interferenţa relaţiilor franco-americane sau franco-ruseşti nu ţin de vanitate, ci de dificultatea aşezării lor pe reguli de colaborare echitabilă. Generalul a socotit supranaţionalitatea şi federalismul o adevărate ,,pestă” şi a avertizat că alternativa la independenţă este partajul puterii.

*

Istoria Franţei este una tragică, a spus de Gaulle. Avea în vedere inclusiv imensa putere câştigată prin războaiele lui Napoleon. De ex., pentru a-i pregăti pe francezi să accepte independenţa Algeriei răzvrătite, generalul le-a spus că libertatea unui popor este dată de independenţa sa. *Algeria franceză* nu este soluţia care să ne salveze, susţinea el, nu este un remediu al problemelor noastre, este un rău; ,,Cum am putut lăsa să crească fără control această imigraţie europeană (colonizarea, n.n.) în mijlocul unei populaţii în mod radical diferită, într-o ţară ostilă ?”. Fenomenul migraţiei noi de azi este consecinţa unui răspuns incomplet la această întrebare.

Pentru apărarea Franţei de Gaulle a construit propria forţă de disuasiune atomică. Măsura a luat-o din cauza neîncrederii în marile puteri, oricare ar fi fost aceasta. ,,Dacă noi putem (vom ajunge să, n.n.) distruge(m) un sfert sau o jumătate din ruşi, suntem siguri că ei nu ne vor ataca. Şi, apoi, nu-mi spuneţi că adversarul este Moscova. Este o eroare să desemnăm un adversar exclusiv. Adversarul poate fi un agresor – şi deocamdată, de fapt, nu ştim cine este… Forţa de descurajare nu este făcută numai pentru un agresor. Ea este făcută şi pentru a descuraja un protector abuziv. Ea trebuie să fie orientată în toate azimuturile” (şedinţa de guvern din 9 mai 1962). Militar, de Gaulle concepe protecţia Franţei pe potenţialul ei propriu, cel oferit de NATO este o garanţie, desigur, dar el nu înlocuieşte responsabilitatea naţională de apărare. În 1949, SUA erau singura putere militară nucleară. Responsabilitatea Statelor Unite pentru securitatea europenilor era justificată în vremea confruntării Est-Vest. Dar, spune de Gaulle, de atunci Rusia şi America au ajuns să dispună de o putere militară capabilă să se distrugă reciproc; forţele lor de descurajare s-au echilibrat şi se anulează. ,,Credeţi că americanii vor risca să supravieţuiască pentru a apăra Europa. Nu o vor face niciodată”. Iată o idee pe care o putem regăsi astăzi în disputa dintre europeni şi americani în privinţa asigurării securităţii propriilor state.

De Gaulle nu a înlăturat pericolele posibile în proiectul construcţiei Europei unite. Suveranitatea statului şi identitatea naţiunilor au fost condiţiile gaulliste puse la baza procesului de unificare. ,,Nu ne vom lăsa înfeudaţi; supra-naţionalitatea este absurdă, nimic nu trebuie pus deasupra naţiunilor”. Nu cred că este cineva care să nu accepte că multe dintre erorile integrării îşi au cauzele în ignorarea identităţii istorice, culturale şi de tradiţie ale naţiunilor. Generalul a fost rezervat atunci când s-a pus problema intrării Marii Britanii în Piaţa Comună (predecesoarea Uniunii Europene de azi, n.n.). Argumentaţia lui pare un blestem cu efecte vizibile astăzi. În şedinţa guvernului din 19 decembrie 1962, el declară: ,,…Anglia este incapabilă, până la noi ordine, să intre în Piaţa Comună. Nu pentru că nu vrem noi să intre, ci pentru că ea nu este pregătită să subscrie la obligaţiile tratatului (de constituire, n.n.)”. De Gaulle era convins că visul britanic de mare putere încă se baza pe Commonweals, imperiul ei colonial rebotezat. Şi avea dreptate... ,,Este evident că Anglia nu este pregătită să accepte regulile. Nu este o dramă, nici pentru ea, nici pentru noi. Dar trebuie văzute lucrurile în faţă şi terminat cu negocierile. Bineînţeles că îmi scot pălăria în faţa lui Churchill, a rolului Angliei în Al Doilea Război, a prietenului meu Macmillan etc. Dar voi închide uşa. A durat destul ! La un moment dat, dacă nu avem curajul să spunem *nu*, terminăm prin a ne certa”. Privit prin acest raţionament, Brexit-ul devine explicabil.

Gaullismul, ca viziune politică, a evoluat sub continuatorii republicani ai lui de Gaulle: Georges Pompidou, Valery Giscard d'Estaing, Jacques Chirac (acesta este cu adevărat gaullist !), Nicolas Sarkozy. Nu a fost abandonat, însă, nici de preşedinţii socialişti François Mitterrand sau François Hollande care au manifestat o fidelitate pronunţată faţă de ideile generalului. Această fidelitate o menţine şi actualul preşedinte Emmanuel Macron a cărui culoare politică este mai greu de definit.

Pentru încheiere, mă voi opri la conceptul de putere politică al generalului de Gaulle. El are în vedere consolidarea valorilor Republicii şi nu este lipsit de interes pentru democraţiile noi de după el. La 28 mai 1958, generalul a fost chemat să preia puterea. Câteva luni mai târziu, va organiza un referendum pentru legitimarea responsabilităţilor de stat care îi fuseseră conferite şi pe care nu le concepea în afara voinţei poporului. ,,Acordul direct între popor şi cel care are însărcinarea să-l conducă a devenit, în timpurile moderne, esenţial pentru Republică… În mod solemn, prin sufragiu universal, la momentul potrivit, noi avem obligaţia să ne asigurăm că, în viitor şi dincolo de vremelnicia oamenilor (politici, n.n.), Republica trebuie să rămână puternică, bine organizată, să aibă viitor”. (Alain Peyrefitte, *C'était de Gaulle,* Edition de Fallois, Fayard, Paris, 1994).

Generalul a avut o seamă de colaboratori din elita politică, intelectuală şi academică printre care îl amintesc doar pe reputatul scriitor André Malraux, cel care i-a fost şi ministru al Culturii. S-a lovit de un front puternic al adversarilor ridicat de stânga dominată de comunişti, de obicei instalată în universităţile franceze, în care troţkiştii şi maoiştii vor fermenta revoltele din mai 1968, cu largul concurs al filozofului Jean-Paul Sartre. Generalul nu a ignorat nici o clipă potenţialul agresiv al adversarilor lui. În 1967, când secretarul lui de presă îi propune să prezideze o ceremonie la Sorbona, de Gaulle, intuind pericolul provocărilor, refuză motivând astfel: ,,Nu trebuie să rişti să compromiţi autoritatea prezidenţială”.

A evitat cât a putut conflictul cu mediul universitar. Cât a putut…

Există un mit al generalului. Acesta nu se datorează nici colaboratorilor, nici detractorilor, ci propriei lui energii şi voinţe puse în slujba francezilor şi a Franţei. Astfel şi-a cucerit el faima de ,,monarh al celei de a V-a Republici”.

(Din volumul în curs de pregătire *Charles de Gaulle. Monarhul celei de a V-a Republici*)

Gen. Charles de Gaulle pe Champs-Élysées după Eliberarea Parisului (Bettmann Archive - Getty Image)

Avangarda de la „A la Z”

BOLETIN. Editorial Titikaka (II)

Florin COLONAȘ

A doua epocă a „Buletinului Titikaka” continuă după o întrerupere de trei luni a primei serii, această a doua etapă întinzându-se în intervalul decembrie 1928 până în august 1929 și va apărea la Puno, capitală de district aflată la mare altitudine (3800 metri). Publicația, cu un format mult mai mare (43x30,5 cm) este subintitulată „de circulație internațională”.

„Buletinul” revistă de știință, arte, literatură și politică, continuă schimbul cultural, comentarii și recenzii de cărți, reviste, periodice naționale sau internaționale din epocă. Exemplificările revistelor sunt sunt elocvente: „Izquerda”, „Vida Femenina” sin Uruguay, „Voluntad” și „Motocicleta” din Ecuador, „El Tiempo” și „La semana” din Guatemala, „Sagitario” și „Atheneo” din Chile, „Cartel 7", „Pulso” și „Aurea” din Argentina, „Archipelago” și „Hero” din Cuba, „30-30", „Circumvalation” din Mexic, „Cultura venezolana” (Venezuela), ca și „Cusco”, „Aroquipa”, „Waraca”, „Chirapu”, „Attusaparia”, toate din Peru.

În cuprinsul numerelor vom întâlni numele Arturo Tronkoso, Juan Marin Zaida Surah (Chile), Antonio Arraz (Venezuela), Humberto Zairilli (Uruguay), Lima Jawarine (Mexic), Juan Antonio Corretier (Porto Rico).

Cu strălucite încercări intelectuale semnalăm semnăturile lui Luis E. Valcarcel, Esteban Pavletich, Julian Palacios, Antero Peralta Vasquez, Vicente Mendoza, Miguel Angel Leon, Julian Petrovitch.

În termeni generali, literatura indigenistă a „Buletinului Titikaka” oferă într-o primă instanță o proprie imagine literară, personalizată, bazată pe o artă autohtonă, în relație cu problemele sociale ale omenirii, între care apostolatul justiției sociale, colaboratorii publicației având o viziune autentică și de ansamblu a marilor probleme ale epocii.

Începând din 1925, grupul Orkopata și portavocele său „Buletinul Editorial Titikaka” (1926) instaurează o nouă devenire în literatura indigenistă din Peru, producând o ridicare viguroasă a lumii andine. Policromia rurală, ca și toate tradițiile și sărbătorile acestei zone, conducând indubitabil la crearea de opere literare care, grupate, constituie un monument de cultură de mari dimensiuni umaniste.

Partea grafică începe să fie susținută de un număr de artiști printre care Maria Clemencia cu o gravură în lemn având binecunoscuta temă a maternității, tratată într-o manieră iconica religioasă.

În acelasi număr pe martie 1929, întâlnim în corpul revistei o fotografie înfățișându-l pe Juan Marin, medic, aviator și poet chilian, autor și realizator al termenului aviatic al „looping”-ului.

Pe prima pagină a numărului din aprilie, într-un chenar central un poem semnat de Emilio Vasquez (Peru), „Cântecul Brunhildei”, din care citățm:

„Las cabañas del ayllu
de rodillas
estan rezando la supervivencia de tu fluido
Kirkis de voces de agua y vientos
LLAS KENAS BRUNILDAS CHARANGOS
REZONGONES
dicen que
ANFORA ONFANADA
vienes cantando desde los luceros
hasta las chacras de tus querencias
Cuna estuche de misquras
aca abajo siempre
te quedas zampoñando”

Numărul mai cuprinde și trei ilustrații după gravuri de Antonia Guttierrez, D. Kunurana și Renée Magariños Usher. Gravurile continuă cu același Kunurana. Chavez semnează un portret al scriitorului Mateo Jaika, Florentino Sosa este prezent cu un peisaj piscicol și din nou Maria Clemencia cu „Sfântă Familie”.

BOLETIN TITIKAKA
CIRCULACION CONTINENTAL
EL CASO DE BLANCA LUZ
Por María Rosa González
PERO HABRA UN DIA
LA CANCION DE BRUNILDA
Boletin Titikaka, aprilie 1929 cu poemul “La Cancion de Brunilda” de Emilio Vasquez

PUBLICACIONES "EDITORIAL TITIKAKA"
ELOGIO DE LA MUJER
Por Sisto Martelli
EL PROBLEMA EDILICIO
Por Guillermo Buitrago
ORACION A LA PRIMERA ESTRELLA DE LA TARDE
LA EMOCION DEPORTIVA
Por Manuel A. Seoane
Pagina 2 cu gravuri de Kunurana și Antonia Gutierrez

Pe prima pagină a numărului din iulie ’28, o recenzie la”Cimentul” lui Fedor Gladkov, în care titlul subliniază sintagma „realism proletar”. Cronica apartinând lui Jose Carlos Mariategui, care la rându-i va fi elogiat în grafica lui Joaquin Chaves, Florentino Sosa și de Kunurana, ca și articolele elogioase care-i sunt dedicate pe întinsul paginilor numărului.

Și ca să fie festinul intelectual copios, amintim și „Elegia proletaria”, creație poematică a lui Alejandro Peralta.

Alte doua poeme semnate de Samuel Serrano și Blas Choke îl omagiază pe același Mariategui, cu care seria revistei „Buletinului” se încheie în septembrie ’29, al treizeci și patrulea număr. Ghinion ?...

Cu subiectul trist al pomenirii lui Mariategui se stinge și revista editată de entuziaștii de pe malul întinsului lac Titikaka, lăsând în urma lor o dâră de cultură pe balta avangardismului sud-american.

ION CREANGĂ CULEGĂTOR DE CREAȚII POPULARE

Emil Talianu

Răsfoind colecția revistei bilunare literare și științifice „Contemporanul”, apărută la Iași în anul 1881, am avut plăcuta surpriză să constat că Ion Creangă a fost și un împătimit culegător de creații populare, pe care le consemna și le publica în paginile periodicelor timpului. Așa se explică faptul că în numărul 12 din decembrie 1881 apare cu precizarea făcută de Ion Creangă „auzită în Spitalul Brâncovenesc de la Mama Bălașa, o gardiancă bătrână, de locul ei din Craiova”. Transcriem cele două creații populare.

CÂND ERAM ÎN FLOAREA MEA

Când eram în floarea mea
Zburam ca o păsărea
Și zburam din cracă-n cracă,
N-avea nimeni ce să-mi facă.
Dar un hoț de vânător
Îmi întinse-un lățișor
Și mă prinse de picior,
Și mă băgă în colivie,
Mai mult moartă decât vie.

MIELUȘICA

Pogoară, pogoară pe plai
Tot nouă ciobani,
De sunt veri primari
Și cu unu zece,
El e streinior,
Cu oițe multe ,
Câte pietre-n munte,
Atâtea cornute,
Câte pietre-n vale,
Atâtea-s mioare,
Câte pietricele,
Atâtea-s mielușele.
Vai ! nouă ciobani
De sunt veri primari,
Ei că s-au vorbit
Și s-au sfătuit,
La apus de soare
Pe el să-l omoare,
Bănișori să-i bea.
Oițe să-i ia,
Să le împărțească.
Să le răspândească.
Dar o mielușică
(Ea îi ocheșică)
Ea mi-și auzea,
Șchioapă se făcea,
În urmă rămânea,
Și unde-mi zbierea,
Locul tremura
Brazii veștejea.
Iarba se pârlea,
Dar stăpânul ei
Cârlig răsucea
Și în loc stătea,
Oița întreba:
„Oiță lăiță
Mie drăguliță !
De când te-am văzut
Și te-am cunoscut
Așa n-ai făcut,
Doar nu v-am păscut
Tot prin livezi verzi,
Apă nu v-am dat
La izvoare reci,
Ori nu v-am culcat
Pe-alea vârfuri-nalte,
Unde vântul bate ?
Oița-mi grăia :
Stăpâne, stăpâne,
Stăpâniorul nostru !
Ba tu ne-ai culcat
P-alea vârfuri-nalte,
Unde vântul bate
Și tu ne-ai păscut
Tot prin livezi verzi,
Și apă ne-ai dat
La izvoare reci.
Stăpâne, stăpâne,
Vai ! nouă ciobani
De sunt veri primari,
Ei că s-au vorbit
Și s-au sfătuit,
La apus de soare
Să mi te omoare.
Bănișorii să-ți bea
Pe noi să ne ia
Să ne împărțească
Să ne răspândească !
Stăpânul grăi :
„Oiță lăiță
Mie drăguliță
De m-or omorî,
Voi mă-ți îngropa
În târla oilor
În jocul mieilor
În dosul stânei
Să-mi aud câinii,
Cârligelul meu
Voi că mi-l veți pune
Stâlp la căpătâi.
Iar ca mângâiere
Fluieraș de soc
Ce-mi zice cu foc,
Voi mi-l veți pune
În ușa târlei,
Vântul mi-o adia
Fluier mi-o mișca.
Fluierul mi-o zice,
Oile s-or strânge
Pe mine m-or plânge
Cu lacrimi de sânge
Ah ! strein de mine.
Mult strein în lume,
Nici un ajutor
De la Dumnezeu
Și stăpânul meu !

Astfel, putem afla că Ion Creangă a cunoscut de la mama Bălașa, „o gardiancă bătrână” craioveancă, după cum precizează marele povestitor, cea mai frumoasă variantă a baladei „Miorița” din cele peste 900 care există.

Poeți ai sudului (X)

Șlefuitorii de cuvinte, volumul I, „O antologie a poeților români contemporani”

Șerban Codrin

Publicistul, prozatorul, cronicarul literar Stan Brebenel publică la Editura Teocora, Buzău, 2018, un prim volum dintr-o serie plănuită, unde prezintă biografia, bibliografia, câteva considerații critice și două, trei poeme din creația unui poet sau altul luat în seamă. Cele 68 de scurte prezentări au fost deja găzduite în săptămânalul buzoian „Opinia”. Poeții sunt din județele Buzău, Vrancea, Galați, Brăila, Ialomița, ba chiar din Bacău, sau Prahova, Dâmbovița. Stan Brebenel s-a informat cât se poate de serios, însă mie, luând în seamă, citind fiecare articol, ceva îmi sare în ochi. Direct sau indirect antologatorul susține o idee: acești 68 de asediatori cu talentul, cu șperaclul, cu insistența la ușile muzelor sunt fără excepție excepționali, ieșiți din comun, ce mai vorbă lungă, mari poeți, scriitori reprezentativi, de forță. Astfel apar confuziile. Din istoriile literare, din tradiția canonului literar suntem atenționați că marii poeți români ar fi Ion Budai-Deleanu, autorul *Țiganiadei*, Alecsandri, autorul *Mioriței*, Eminescu, autorul *Luceafărului*, Macedonski autorul *Nopții de decembrie*, Arghezi, autorul *Florilor de mucigai*, Bacovia, autorul *Plumbului* și puțini alții. Din Stan Brebenel cam aflu că mă înșel. Sau poate pe undeva își face de cap o altfel de greșeală, una estetică sau de altă natură, poate sociologică, însă generizată, trecută cu vederea, din vina căreia, teoretic discutând, marele Eminescu ar putea fi comparat cu „marele” cutare „autentic poet al câmpiei, al ethosului românesc, al solidarității culturale (care) simte cu acuitate trecerea timpului, devenirea oamenilor și locurilor...”.

Vă mai amintiți, cum începeau articolele critice cu ani în urmă: „Precum a scris, precum ne învață criticul sovietic...” Fără ironie, trebuie să fac apel la un teoretician și critic literar american, autor al câtorva cărți cu viziuni cardinale, „Canonul occidental”, „Anxietatea influenței, o teorie a poeziei”. Acordând fiecărui poet un loc în lanțul trofic, ba chiar agasat de insistențele pretutindeni prezente, Harold Bloom lansează o idee măreață: toți poeții lumii compun împreună, creează intertextul aceluiași poem al ființei umane, al planetei, al universului. Profesorul american acceptă că toți acești amanți ai muzelor sunt „mari”, însă între anumite limite. Astfel, versificatorii deveniți poeți ai civilizației umane, poeții cu adevărat din piscul valoric, cu toate răspunsurile ce înseamnă arta literară, ar fi „poeții puternici” în lipsa cărora nu există poezie. Harold Bloom enumeră pe acești poeți, numai câțiva pentru fiecare civilizație, cultură. Restul ? Restul este „second hand”, scriitori de raftul doi, raftul trei, pe care istoriile, dicționarele literare, e adevărat, îi reține. În afară de numele românești enumerate mai sus, pe care Harold Bloom le ignoră, pentru criticul american literaturile română, bulgară, albaneză neexistând în templul culturii, nu avem decât, pentru bună impresie, fără ironie, să socotim pe toți poeții, inclusiv pe cei 68 de reținuți în sumare județene de Stan Brebenel ca fiind „mari”, cu toate că antologatorul nu o spune totdeauna neted, pe șleau, însă ne-o sugerează. În aceste condiții, fiindcă tot nu contează, orice poet devine „mare”, din cauze amestecate, inclusiv prietenești, de vecinătate sau de spriț. Teoria generală a lui Harold Bloom poate fi contestată, completată, injuriată, însă propune un fel de ordine într-un domeniu unde nu există ordine.

Poet de rangul doi, trei sau la coada cozii, te numești „mare”, dacă ajungi într-un sumar. Trebuie să recunosc, toți poeții reținuți de Stan Brebenel au câte o scânteie sau o întreagă incendiere, vor intra, în viitor, într-o antologie, fie chiar de „glorie locală” (titlul unei cărți de Marin Ifrim), poet, publicist, editor, pamfletar, animator cultural notoriu în spațiul buzoian, lampă în jurul căreia se rotesc toți fluturii selecției de față. Dacă tot am căzut pe panta recunoașterii, iată bibliografia bogată, urmată de un poem admirabil de Marin Ifrim, unde autorul își joacă rolul de mărturisitor prin detașare autoironică într-o lume provincială de incomparabili barzi prin scorțoșenie și suficiență: „Eu vin din apă sunt marin/ un pumn de vajnice toxine/ urcat în pomul lui Darwin/ scuipat de apele senine//sunt boala mărului mușcat/ din pomul drogului celest/ încă o dată eșuat/ pe-acest pământ carnavalesc//eu vin din apă sunt marin/ burduf de epidermă creață/ puțină apă și mult vin/ și multă foarte multă greață” (*Sentimentul marin*).

Ion Nicolescu (1943-2012) și-a cheltuit viața între poezie, boemă și scandaluri. Ca un adevărat poet, a lăsat în urmă șapte volume de versuri, un roman, o piesă de teatru, jucată după revoluție pe scena teatrului Național „I.L. Caragiale”, toate create în perioada 1970-1986, apoi s-a risipit, inclusiv între pahare: „Sub noi se sfârșește pământu-n ecou/ tristețea e ultimul nostru erou/ în ea înnoptează un sfânt vinovat/ pe care corăbii pustii îl străbat/ la capătul celui mai strâmt continent/ un domn stă de vorbă cu marea absent” (n.n. domnul absent este poetul Ovidius la Tomis).

„Gheorghe Istrate, un alt mare scriitor”, „O voce aparte, ultrasensibilă, limpede ca apa de izvor în literatura română o are buzoianul Gheorghe Istrate” (1940-2017): „dar el prin veac îmbătrânindu-și mărul/ e surd și mut și orb – adevărul” (*Copilul etern*).

Virgil Panait (n. 1956) a fost apreciat de Nicolae Manolescu, de Laurențiu Ulici („Poemele lui V.P.: colecție de stop-cadre lirice, aparent realizate în creion textualist, spirituale și romanțioase în egală măsură, naturale și afectate, grave și ludice, bățoase și ironice, adunând contrariile și dizolvându-le cu grație în fulgerarea unor metafore memorabile, etc.”), de Eugen Simion, de Alex Ștefănescu, inclusiv de Stan Brebenel: „Demult/ când eram mai tânăr m-am îndrăgostit/ de o stradă/ da, mă îndrăgostisem de ea ca de o femeie/ o dată am sărutat-o pe trandafiri/ de câteva ori chiar am mângâiat-o/ pe sânii tufelor de iasomie/ ce mai, eram fericit// dar am părăsit-o curând/ când am aflat că este lesbiană/ se iubea nerușinată cu strada vecină/ o alee amărâtă noroioasă cu castani...”

Mult apreciat, editorul Lucian Mănăilescu (n.1951) este „unul dintre cei mai valoroși și profunzi poeți dați literaturii române de spațiul buzoian”: „Ce mai mormânt mi-ai fost, mamă !/ Ce durere de a nu mă naște/ decât În vis, decât în lacrimile ploii.../ Acum e târziu, e ieri de o veșnicie/ și eu mă înnoptez deja și mi se face/ seară și mutenia vine să-mi lege buricul.../moașa mea, mutenia.”

Ion P. Iacob are mulți prieteni literari, apreciat drept „un adevărat truditor la galerele cuvântului” (Emilian Marcu): „Într-o duminică fără păcat/ sau zi de sabath ori clipă întâmplătoare/printre anahoreți exersăm arta de a muri// îndelung stăruim și în arta de a trăi/ până la capătul lumii și mai departe// singuri singuri singuri// în viitorul de ieri în trecutul de mâine/ printre firimiturile porumbelului alb/ și bucata neagră de pâine// hrănim și noi orizontul/ care desparte/ viața de moarte.”

Nu lipsește Victoria Milescu (n. 1952) prezentă pretutindeni, ca iarba lui Ion Gheorghe sau Walt Whitman, poetă extrem de prolifică și luată în seamă, pe care eu însumi o prețuiesc, însă ea nu crede, mă consideră numai ironic: „Cerșetorul din colț/ sprijină pe genunchi un carton/ pe care citești scrijelite/ versurile poemului tău/ ținut secret, azi în văzul tuturor/ împroșcat de noroiul autobuzelor...” (*Cerșetorul din colț*, fragment)

Dacă am numărat bine, 13 nume din 68 sunt ale unor poetese: astfel, „...cu mari resurse și disponibilități lirice, Gina Zaharia e o poetă pe numele căreia se poate paria.” (Ion Roșioru): „O secundă-n bob de rouă se topea în zi de vară/ Când zări în lanul verde, ceasul unei stări de seară; Ea gonea spre râuri limpezi, n-avea drum prin preajma lui,/ El – ceas prăfuit și singur, ea, secunde nimănui...” (*Poveste de-o secundă*, fragment, strofa I din XII)

Câțiva au devenit cunoscuți mai ales în calitate de critici literari, precum Ion Roșioru, despre care am afirmat de mai multe ori că este cel mai important poet român care scrie în forme fixe: sute și sute de pantumuri, schaltiniene, elide cu un consum infinit de imaginație sau Florentin Popescu, de unde propun versurile: „Acolo gândurile cad ca zăpezile/ ninge liniștit pe prispe o noapte/ iepurii-adorm cu dinții-n rădăcini/prunii fierb în alambice dansul de-o vară/ acolo spune basme pe sub ierburi de rău/ clopotul bisericii s-a aburit de lună/ și boii în grajduri adorm pe resteie/ visând fânețele verii ucise/ acolo, acolo-n fiecare noapte, târziu/ un om își dezgroapă trupul și fuge cu el”. (*Drumul*)

Și așa mai departe, Tudor Cicu, poet, prozator, critic, Emil Niculescu, poet talentat și antologator, Dumitru Ion Dincă, un ambițios, Viorel Dinescu, foarte apreciat poet, Dumitru Pricop, regretatul poet al Vrancei, poetul Marian Ruscu, prolificul Aurel M. Buricea, Gheorghe Ene, binecunoscut poet optzecist, jurnalist, pamfletar, dr. Valeriu Bistriceanu, apreciat poet, Florin Dochia, poet ploieștean, Paul Spirescu, Adrian Botez, poet cu multă cultură, ezoterist, editor, polemist, Calistrat Costin, influent poet băcăuan și multe alte nume pe care nu le-am întâlnit niciodată, însă, probabil, importante...

Adevărul acestei cărți ar fi simplu: antologia cuprinde numele unor poeți citabili prin creații de cele mai multe ori memorabile; sunt cuprinși poeți „mari” cel puțin prin exemplele alese. În acest fel, dihotomia, propusă de Harold Bloom, poeți „puternici”/ poeți „mari” este acceptabilă și nu cădem în exagerare dacă apreciem pe cei din raftul doi, trei atâta timp cât celor din raftul întâi, al poeților absoluți, al giganților, al geniilor tutelare, le acordăm toate recunoașterile și întâietatea.

Să mai adaug ceva: o răscoală împotriva lui Eminescu, cum se tot întâmplă prin periferii, nu este mai mult decât o mică orbire, o umbră exagerată, o pată a rafturilor doi, trei aruncată spre grandoarea întâiului raft magnific, precum „noroiul autobuzelor” îndrăznește să murdărească pe amărâții pietoni dintr-o poezie de Victoria Milescu.

ANUL 2020 – ÎNCEPUTUL SFÂRȘITULUI ?

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte ***Centrul de Etică și Strategii (CES)***

Noi conflicte și războaie hibride; globalizarea revoltelor împotriva actualului sistem de guvernanță a lumii și o regândire a alianțelor pe baza geopoliticii resurselor naturale; volatilitatea piețelor financiare și monetare; o nouă criză economică globală generată de gradul de îndatorare a statelor și prăbușirea unor bănci și fonduri de investiții; modificări climatice devastatoare.

Motto: *Când abuzul de putere înlocuiește domnia legii, când lăcomia, rapacitatea și aroganța omniprezentelor corporații și când planeta nu este condusă de lideri virtuoși, atunci este normal ca dezechilibrele la nivel global să perturbeze profund sistemul de organizare spirituală a civilizației umane și să genereze conflicte și războaie hibride.*

O analiză lucidă și obiectivă a evoluției civilizației umane în ultimul deceniu, ne evidențiază acumularea fără precedent a nemulțumirii popoarelor privind modul de guvernanță la nivel național, regional și planetar, caracterizat de corupție, abuz de putere, goană după acapararea de noi resurse naturale și piețe de desfacere din partea corporațiilor transnaționale care se află în spatele conflictelor apărute artificial și „spontan", pe harta geopolitică a lumii de azi, cu reverberații privind viitorul planetei și civilizației umane în deceniile ce vor urma.

Toate aceste emanații de energii negative, au învăluit planeta cu o centură densă de reziduuri care obturează pătrunderea luminii binefăcătoare a iubirii, bunătății, compasiunii, armoniei omului cu ecosistemul natural și social, existând riscul declanșării unei erupții planetare devastatoare, pentru că Pământul nu mai rabdă nesăbuință și lipsa de respect a omului față de Creația Divină, din care și el face parte.

Deși nu sunt un adept al teoriei colapsologiei, care câștigă în popularitate fiind construită și pe baza unor date și informații științifice, totuși, nu pot să nu iau în calcul semnele ce ne avertizează că actuala evoluție a societății omenești a ajuns la „linia roșie", accelerând procesul de autodistrugere, împingându-ne spre sfârșitul inevitabil al actualelor rânduieli ale lumii și apariția germenilor civilizației post-umane bazată pe Inteligenta Artificială.

Cum va arăta această nouă etapă a evoluției rasei umane modificată genetic, ne putem doar imagina, însă filmele SF americane ne oferă o perspectivă nu prea roz. Filosoful francez, Dominique Bourg afirma recent că: „prăbușirea lumii predicată de către colapsologi este spectaculoasă și dificil de gândit, dar realitatea ne indică o dinamică a prăbușirii generată de schimbările climatice, diminuarea resurselor de hrană, apă, energie, de fragmentarea societății care traversează o criză morală și politică".

Întrebările ce decurg din aceste teorii sunt:

Putem să împiedicăm această catastrofă ?

Putem să refuzăm acest destin ?

Ce trebuie făcut ?

Semnele care anunță sfârșitul

Dar, să ne aplecăm asupra eventualelor semne care anunță apropierea sfârșitului:

– Continuarea într-un ritm alert și cu o dinamică îngrijorătoare a gradului de îndatorare a statelor, societăților comerciale publice și private, a administrațiilor locale și centrale. Datoria mondială a atins pragul de 100% din PIB-ul mondial de 233.000 miliarde dolari (2018-2019), iar pe fondul încetinirii economiei mondiale, pentru 2020 se prefigurează o scădere a PIB-ului mondial cu 0,5% și ca urmare a războiului comercial și al diviziunilor dintre SUA și China, ceea ce a generat o reorientare a fluxurilor comerciale spre alte piețe. Din acest război hibrid, cu evoluții sinusoidale, vor ieși slăbite toate țările, impactul fiind diferit de la zonă la zonă. Pe acest fond, PIB-ul Asiei emergente se va reduce cu 0,7%, al Japoniei cu 0,6%, iar în zona euro cu 0,3% (în condițiile în care economia germană dă semne de recesiune, iar situația de instabilitate politică din Franța, pe fondul nemulțumirilor populare, grevelor și manifestațiilor violente de stradă, tinde să arunce în haos economia țării).

– Volatilitatea piețelor financiar-monetare, a fondurilor de investiții și a burselor, la care se adăugă războiul monedelor (inclusiv cele virtuale), sunt realități tangibile care produc îngrijorări Băncilor Centrale;

– Scăderea valorii activelor în domeniul industriilor petrolului, gazelor, cărbunelui, energiei electrice, industriei imobiliare și turismului, în urma unor catastrofe naturale generate de schimbări climatice severe la nivel planetar. În acest context, comunitatea științifică internațional și principalul for responsabil cu investițiile (PRI), care reprezintă la nivel global o rețea internațională de investiții în valoare de 86.000 miliarde dolari active în gestiune, estimează că: „tranzitul brutal la economia ecologică impus de guverne ar produce pierderi grele financiare. Astfel, pierderile sectorului energetic mondial ar putea să crească de la 4000 miliarde dolari, la 20.000 miliarde pe ansamblul sectorului industrial.

Într-un comunicat al PRI din 21.11.2019, prin vocea președintei Fiona Reynolds, se anunță că: „este probabil ca guvernele să lase lumea să se îndrepte spre 2,7 grade Celsius fără să fie constrânsă să acționeze mai devreme. Guvernele au întârziat prea mult să ia măsuri drastice, iar răspunsul strategic în față schimbărilor climatice, de care sunt legate multiplicarea catastrofelor climatice, va fi o tranziție ecologică fermă, abruptă și dezordonată." Efectele combinate ale reevaluării masive a activelor și daunele fizice crescânde legate de schimbările climatice, ar putea declanșa o criză financiară atât în zona imobiliară, asigurări, lipsa investițiilor în zonele predispuse la catastrofe climatice în urma creșterii nivelului mărilor și oceanelor. Potrivit ziaristului Nick Cunningham, de la Oil Price: „băncile, companiile de asigurări și alți intermediari financiari, sunt amestecați în sectoarele petrol și gaze, iar pe măsură ce activele se depreciază, costul financiar ar putea să se multiplice." Recentul anunț al președintelui Donald Trump că SUA este independentă energetic devenind cel mai mare producător de gaze și petrol din lume și apelul adresat Franței, Germaniei, Chinei, Rusiei de a se implica activ în problematica Orientului Mijlociu Extins, pentru că au interese economice, indică o schimbare strategică a administrației americane și o detașare față de conflictele din această zonă. Decriptarea mesajului ar putea însemna o reorientare și o repoziționare strategică, din Orientul Mijlociu spre Asia-Pacific, Peninsula Coreeană, Vietnam, Japonia, în scopul diminuării influenței Chinei, Indiei, Rusiei pe traseele comerciale și energetice aflate pe Noul Drum al Mătăsii.

– Lupta pentru reîmpărțirea geopolitică a resurselor planetei între marile corporații transnaționale cu sprijinul logistic (politic, diplomatic, militar) al marilor puteri;

– „Reîncălzirea" conflictelor naționale și regionale „înghețate", reactivându-se sloganul apărării drepturilor și libertățile minorităților etnice și religioase și încercarea de internaționalizare a acestora, îndeosebi în Europa, China, Rusia, Turcia, India, cu implicarea serviciilor de informații americane și organizațiilor oculte infiltrate în structurile decizionale de la Casa Albă și la nivelul unor grupări extremiste iredentiste care militează pentru dreptul la autodeterminare a minorităților naționale.

România se va confrunta cu o campanie agresivă de denigrare atât în mass-media cât și la nivelul organismelor euroatlantice și diasporei ungare din marile capitale europene și din SUA, Canada dirijată și finanțată de guvernul ungar, iar în interiorul țării, presiunile UDMR de a fi supus dezbaterii și aprobării proiectul legii privind acordarea autonomiei „Ținutului secuiesc" proiect depus la Parlament de către deputatul Iozsef Gyorgy Kutesar Terza, se vor amplifica, generând o stare de tensiune și fragmentare în societatea românească, în anul Centenarului Trianon. Pe acest fond, ne putem aștepta la organizarea de provocări în Harghita, Covasna, Mureș, de genul celor din 15 martie 1990, vizându-se internaționalizarea problemei și impunerea de sancțiuni României.

– Repatrierea depozitelor de aur de către băncile centrale franceze, germane, austriece, slovene și ungare, din City în contextul intrării în vigoare a acordului BREXIT. Din informațiile provenite din cercurile oculte, rațiunea acestor măsuri, la care se adăuga o campanie fără precedent a țărilor menționate, inclusiv a Rusiei și Bulgariei de a mări depozitele de aur prin achiziționarea de pe piață ori exploatări miniere, aduc în atenție o intenție mai veche a Germaniei de a recurge la introducerea unui euro puternic acoperit de rezervele de aur ale fiecărei țări și un euro comercial cu acoperire în activele economiilor naționale. Ar putea fi de asemenea și o strategie a Băncii Centrale Europene, controlată de Germania, de a exercita presiuni către celelalte țări membre UE să adere în regim de urgență la zona euro.

– Reașezări de ordin geopolitic și geostrategic în contextul creării unor alianțe cu geometrie variabilă în Orientul Mijlociu Extins, Asia-Pacific, UE și regândirii politicii externe și de securitate a administrației Trump, care se află în fața unor provocări externe care nu de puține ori s-au dovedit cruciale în timpul alegerilor prezidențiale. Ziaristul Pat Buchanan, într-un articol publicat pe 1 ianuarie 2020, semnala că: „Teatrele critice unde președintele Trump poate avea probleme în perspectiva realegerii sale sunt: Afganistan, Iran, Coreea de Nord". Cum Donald Trump are nevoie de încă un mandat la Casa Albă, consilierii săi i-au sugerat că în lunile următoare reacțiile și mesajele sale să fie atent cumpănite, atât pentru electoratul american, dar și pentru partenerii, aliații și rivalii săi externi. Astfel, să folosească orice prilej pentru a ataca și demoniza Partidul Democrat (pentru corupție, simpatii pentru țările furnizoare de terorism etc.) iar în plan extern să reafirme hegemonia militară și economică a SUA, căreia nu i se poate opune nici China, Rusia sau UE. Recentele luări de poziție după asasinarea generalului iranian Soleimani și doborârea avionului de pasageri ucrainean, din întâmplare, de către forțele iraniene cu două rachete destinate unei baze americane din Irak, au consolidat poziția președintelui atât în relația cu Pentagonul, dar și cu CIA și a transmis un mesaj clar și ferm că este hotărât să apere interesele americane și ale americanilor oriunde acestea sunt atacate. Dacă înainte vreme, o confruntare sau un război erau benefice președintelui în funcție, Donald Trump a înțeles că generația de azi este sătulă de război, drept urmare în următoarele luni președintele va retrage peste 14.000 militari din Afganistan, 10.000 din Irak, cu toate riscurile ce pot decurge din aceste măsuri pentru securitatea și stabilitatea țărilor în cauză. În acest mod, președintele onorează promisiunea făcută în campania electorală de a retrage militarii americani din zonele de conflict și neimplicarea în operațiuni militare în zone care nu prezintă risc de securitate pentru SUA. Președintele american se poate mândri cu „scalpul" liderului DAESH, Al Baghdadi și mai recent cu cel al generalului Soleimani, considerat eminența cenușie a terorismului iranian.

Pentru a fi convingător în acțiunile sale de politică externă „tranzacțională", președintele a înțeles că este nevoie de un armistițiu în războiul comercial cu China, sens în care a semnat la 15 ianuarie 2020, cu vice-premierul chinez, un prim acord de suspendare a taxelor vamale și o reechilibrare a balanței comerciale cu China, pasul următor fiind pregătirea vizitei de stat la Beijing pentru semnarea celui de-al doilea acord comercial.

Putem afirma că asistăm la pregătirea unei alianțe puternice între cele două state, vizând fiecare interesul propriu și anume de a limita prezenta și influența Rusiei și Turciei în Europa prin proiectele energetice care leagă aceste țări de Franța, Germania, Italia și țările din zona Balcanilor de sud-est.

În același timp, președintele Trump încearcă să conserve și relațiile speciale pe care le are cu președintele Putin și Rusia, relații care au o istorie interesantă, din vremea președinților Reagan, Bush senior, Gorbaciov și Eltîn, care au permis o dezghețare a relațiilor Vest-Est și crearea unei alianțe „incredibile", după cum a denumit-o scriitorul Pierre Lorain în lucrarea „Incredibilă alianță Rusia –SUA", Ed. Rocher, 2002.

Un moment istoric al relațiilor dintre cele două state l-a constituit participarea președintelui Putin alături de șefii de state și guverne la aniversarea la București a șase decenii de existență a NATO (august 2008), iar la încheierea festivităților, președintele Putin l-a invitat pe omologul său american George W. Bush la Soci pentru a discuta, departe de ochi indiscreți, despre viitorul relațiilor bilaterale și despre modul de reîmpărțire a sferelor de influență.

Pentru România, președintele american a transmis un mesaj explicit, neînțeles însă de politicienii romani, de a aborda cu încredere relațiile cu vecinul de la răsărit. La vremea respectivă, China nu era luată în calcul ca actor global, ci era tratată ca o putere regională.

Iată că la un deceniu distanță dinamica geopoliticii resurselor a generat o nouă reașezare a pieselor pe tabla de șah a jocurilor geostrategice ale lumii, China devenind o adevărată superputere economică și militară ce-și revendică o poziție centrală la masa verde a negocierilor globale, jucând rolul de mediator de încredere între SUA, Rusia, UE, implicându-se și în soluționarea pe cale pașnică a conflictelor printr-o participare în cadrul Consiliului de Securitate ONU.

Cum alianțele s-au realizat de-a lungul istoriei omenirii de către lideri și tot ei au urzit pentru desfacerea lor și astăzi observăm că din cauza „sindromului" de mândrie spirituală care le domină deciziile, s-a ajuns la un prag îngrijorător al globalizării nepăsării și de ignorare a efectelor devastatoare atât pentru pacea și prosperitatea propriilor popoare, conviețuirea pașnică cu vecinii și adoptarea unor hotărâri de interes planetar, pentru o exploatare judicioasă a resurselor și o repartizare echitabilă a bogăției, diminuându-se inegalitățile economice și sociale la nivel global. Pentru că acești lideri nu se simt vinovați de actuala stare a lumii, înseamnă că toată lumea este vinovată că au fost aleși asemenea lideri să conducă destinele popoarelor.

– Amplificarea fenomenului de migrație a unor mase mari de persoane din zonele de conflict, ori lovite de calamități naturale, spre țări bogate, ceea ce va genera pe termen mediu și lung mutații atât în planul ocupării demografice a unor teritorii abandonate, o suprapopulare în unele țări atractive economic și o modificare semnificativă a identității genetice rezultată din amestecul de populații.

Primele vizate sunt unele țări europene, dar și cele din Orientul Mijlociu Extins, Africa, Asia, America Latină. Nici România nu va fi ocolită de acest fenomen, ținând seama de scăderea dramatică

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

a indicelui demografic, depopularea satelor și de lipsa acută de forță de muncă autohtonă în construcții, turism, industria ușoară, agricultură, completată cu importul de muncitori din Vietnam, Sri Lanka, India, Pakistan, care pe parcurs își vor aduce și familiile, ori se vor stabili aici prin căsătorii mixte.

– Războiul împotriva terorismului este o afacere de succes care „trebuie menținută în viață", fiind o armă redutabilă în mâinile liderilor lumii pentru a menține popoarele în stare de teamă și insecuritate permanentă, ceea ce le permite luarea de măsuri legislative menite să îngrădească drepturile și libertățile cetățenilor sub pretextul asigurării securității colective și nevoia de alocări suplimentare de la bugetele naționale în scopul achiziționării de echipamente de control informațional de ultima generație și de dotări cu arme sofisticate, necesare serviciilor de informații în această luptă necontenită cu un flagel care s-a globalizat. Toate aceste măsuri se reflectă negativ în sistemul de protecție socială, cât și în modul de repartizare a bugetelor pentru educație, sănătate, protecția mediului.

De fapt, este un atac voalat la democrație și statul de drept, care permite liderilor să dețină tot mai multă putere, să răspundă cât mai puțin în fața cetățenilor pentru deciziile luate, să cheltuiască după bunul lor plac banii publici. Interesant că în ultima perioadă se remarcă un apetit aparte a liderilor occidentali, inclusiv al președintelui Trump, de a deveni treptat „autocrați luminați", după modelul președinților Chinei, Rusiei, Turciei.

Nu întâmplător am afirmat că lupta împotriva terorismului este o afacere profitabilă pentru că, dacă ne aplecăm cu atenție asupra ultimelor decenii ale „terorii" și războaielor asimetrice având drept pretext combaterea acestui flagel, vom constata că profitorii acestor „cruciade" sunt marile corporații de armament, companiile particulare de protecție și securitate, corporațiile din domeniul petrolier, firmele de asigurări ș.a.m.d., toate având legături ombilicale cu Pentagonul, CIA și înalții responsabili ai administrației americane. De asemenea, după două decenii de „democratizare" a Orientului Mijlociu Extins prin invazii militare, răsturnări de guverne, asistăm la o deteriorare severă a situației economice și de securitate în zonă, care s-ar putea în orice moment să se transforme într-un conflict internațional major.

Din păcate, războiul împotriva terorismului în loc să pornească de la identificarea cauzelor și rezolvarea lor prin găsirea unor soluții economice, sociale și religioase, s-a recurs la violență căreia i s-a răspuns cu violență.

De altfel, nici până în prezent la nivelul ONU, NATO, UE nu s-a căzut de acord asupra definirii unitare a terorismului, iar legislația europeană nu dispune de reglementări coerente, existând dificultăți de încadrare juridică a acestor infracțiuni cu violență, astfel că unii teroriști capturați și judecați de instanțele europene au primit pedepse minime, iar în detenție s-au radicalizat mai mult. Nici problema soțiilor și copiilor de jihadiști care au luptat în DAESH nu a găsit o rezolvare judiciară unitară la nivelul UE, unele măsuri luate fiind arbitrare sau confuze.

– Se vor continua presiunile administrației Trump asupra UE de a se renunța, sub amenințarea sancțiunilor economice, la finalizarea proiectului gazoductului NORD STREAM 2, care prevede construirea a două conducte cu o capacitate de 55 miliarde mc gaze, legând litoralul rusesc de Germania via Marea Baltică. Proiectul a fost pus la punct de GAZPROM în cooperare cu companiile europene Engie, Schell, UNIPEC și Winter Shall. Bătălia se anunță a fi crâncenă, după ce proiectul a primit acordul Danemarcei pentru a poziționa conductele pe teritoriul său, în ciuda presiunilor și amenințărilor americane. Recent, ministrul francez al economiei, Bruno le Maire a ținut să precizeze că „Franța are o poziție fermă și clară de a se opune oricărei măsuri de extrateritorialitate americană, nu numai pe acest proiect, dar și față de alte presiuni americane asupra proiectelor de dezvoltare a Europei. Istoria se repetă, când, la refuzul președintelui Chiraque de a participa alături de SUA și Marea Britanie la invazia Irakului, președintele George W. Bush a dispus administrației americane introducerea unui adevărat boicot fiscal și comercial firmelor franceze care operau pe piața americană, ori pe terțe piețe. Astăzi asistăm la același mod de operare, de astă dată al administrației Trump, de a interzice unele produse agro-alimentare franceze să mai fie livrate pe piața americană, sau să impună taxe vamale uriașe pentru a îngrădi accesul mărfurilor franceze la consumatorul american.

România în 2020 ?

– Se vor adânci inegalitățile economice și sociale în contextul neaplicării prevederilor cuprinse în legea pensiilor și salarizării, care garantau cât de cât o așezare mai echitabilă a veniturilor cu costul tot mai scump al traiului zilnic. Guvernul Orban și alte guverne de dreapta ce se vor perinda la cârma țării, vor impune noi măsuri de austeritate, inclusiv prin liberalizarea prețurilor la gaze, electricitate, combustibili, diminuând astfel puterea de cumpărare a cetățenilor români. Pe acest fond se vor multiplica acțiunile greviste, manifestațiile de stradă, iar gradul de îndatorare față de băncile străine va crește, ceea ce va diminua creșterea economică.

– Continuarea luptei pentru acapararea unei părți tot mai importante din resursele naturale și banul public de către corporațiile occidentale (cu sprijinul și la presiunea guvernelor) și indirect a puterii de influențare a deciziilor politico-guvernamentale românești și transformarea țării într-un câmp de luptă între puterile europene și americane. Asistăm de fapt la purtarea unui război hibrid pe teritoriul României, cu efecte devastatoare pentru dezvoltarea durabilă a țării și pentru stabilitatea politică, economică și protecția mediului.

– Prin noile numiri la conducerea Parchetului General, DNA și DIICOT și a celorlalte instituții de forță, vom asista la o ofensivă fără precedent a acestor instituții pentru „pedepsirea" politicienilor și firmelor autohtone care se dovedesc incomode pentru interesele grupurilor oculte, ilegitime din țară și exterior.

– Declanșarea unei adevărate campanii de denigrare a României, atât în interiorul țării, dar și în plan extern, la nivelul organizațiilor euro-atlantice și ONU, de către guvernul de la Budapesta, cu sprijinul Moscovei, în contextul Centenarului Trianon. În țară, UDMR va forța guvernul și parlamentul să pună în dezbatere și aprobare, proiectul de lege care prevede autonomia „Ținutului Secuiesc" (Harghita, Covasna, Mureș). Nu se exclud organizarea de provocări care să atragă atenția opiniei publice europene, de genul celor produse la 15 martie 1990 la Tg. Mureș.

– Continuarea procesului de degradare a monedei naționale și exercitarea de presiuni pentru urgentarea aderării la zona euro, ca soluție „salvatoare" pentru viitorul României în UE.

– Descurajarea creșterii natalității prin măsuri de austeritate anunțate deja de premierul Orban și anume de înghețare a alocațiilor de stat pentru copiii și menținerea unui sistem de asistență medicală redus, atât pentru mame cât și pentru noii născuți, forțându-se indirect privatizarea sistemului de sănătate publică și de ambulanță, proiect vizat de mai mult timp de guvernările de dreapta.

– Continuarea încălcărilor prevederilor constituționale de către președintele țării și guvern, fără nici o apăsare ori reactive din partea opoziției, deschizându-se calea unor noi abuzuri de putere și consolidarea sistemului judiciar controlat de politic și organizații oculte.

– Folosirea în continuare a României de către SUA că vârf de lance la Marea Neagră împotriva Rusiei și Turciei, prin impunerea de noi cheltuieli militare în scopul de a asigura securitatea flancului sud-estic al NATO. Și de această dată, România este prinsă în menghina geopolitică a marilor puteri, fiind nevoită să supraviețuiască presiunilor americane, dar și germane, franceze și austriece, care au interesul de a-și conserva atuurile în relația cu Rusia și Turcia.

– Continuarea fragmentarii societății românești, atât prin amplificarea inegalităților sociale, sărăciei, cât și prin lupta pentru putere între opoziție și actuala putere, pe fondul alegerilor locale și parlamentare.

Concluzii

– Terorismul poate fi considerat drept un efect dramatic al ciocnirii civilizațiilor, culturilor și religiilor, într-un moment al evoluției orgoliilor spirituale, bine manipulat de forțe oculte și întreținut prin ignoranță și menținerea în sclavia terorii a popoarelor.

– Confruntarea fără sfârșit și în forme tot mai agresive între Iranul șiit și Arabia Saudită sunnită și wahabită, având în spatele lor pe de o parte Rusia, Turcia, și pe de altă parte SUA, Canada, va genera în continuare o stare de insecuritate în zona Orientului Mijlociu Extins și de radicalizare și extindere a mișcărilor teroriste în țări sărace din Africa (Sahel), în Nigeria, Kenya, Yemen.

– SUA și Iranul vor evita o confruntare directă, însă vor continua lovituri atât de o parte, cât și de cealaltă parte, concretizate în atacuri cibernetice asupra infrastructurilor critice și situri guvernamentale, atentate cu bombe împotriva reprezentantelor comerciale și guvernamentale americane, sau lichidarea unor lideri Hezbollah de către serviciile americane în colaborare cu cele israeliene. Poziția geostrategică avansată a Iranului în zona strâmtorii Ormuz (care asigură transportul gazelor și petrolului către China) implică prudență din partea SUA în escaladarea conflictului. Recent, societatea americană specializată în protecția rețelelor americane, CLOUDFLARE, a comunicat că după lichidarea generalului Soleimani atacurile grupului de hakeri Izz ad Din al Qassa, asupra rețelelor de energie, telecomunicații, finanțe, au fost cu 50% mai intense decât în perioadă anterioară. În plan politic, efectele asasinării generalului Soleimani și a lui Abu Mehdi al Mohandis a generat o reacție fermă a parlamentului irakian (5 ianuarie 2020) care a cerut guvernului expulzarea trupelor americane staționate în Irak, administrația Trump promițând aducerea la îndeplinire a acestor cerințe însă în condiții negociate. În paralel, Pentagonul a trimis trupe aeropurtate în Kuweit pentru a întări cele cinci baze americane situate între Irak și Iran.

– Negocierile ce se poartă în formatul Normandia (Franța, Germania, Rusia, Turcia) în prezența celor doi reprezentanți ai facțiunilor libiene aflate în plin război civil, reprezintă un prim pas pentru aducerea la masa negocierilor a părților implicate în vederea găsirii unei soluții politice.

– Evoluția situației politice și de securitate din Afganistan după retragerea trupelor americane va reactiva vechile rivalități dintre Afganistan, Pakistan, India, putând degenera într-un conflict major cu reverberații în întreaga zonă.

– Turcia își va relua campania de reîntoarcere în Orientul Mijlociu și Africa de Nord, Asia Centrală, pentru promovarea valorilor neo-otomanismului sau unitarismul islamic, în scopul recreerii Marelui Califat, sugerează d-na Naciye Selin Senocak, profesor de politologie la Centrul de Studii Diplomatice și Stategice (CEI), într-un material intitulat: „Neo-otomanism sau unitarism islamic ?".

– Recent, într-o conferință organizată de Peterson Institute of International Economic (Washington), directoarea generală a FMI, Kristalina Gheorghieva, a ținut să atragă atenția că „în 2020 economia mondială se compară cu perioada anilor nebuni înainte de marea criză bursieră din 1929, existând serioase îngrijorări că inegalitățile și instabilitatea sectorului financiar mondial riscă reîntoarcerea la Marea Depresie. Situația se agravează și ca urmare a schimbărilor climatice, protecționismului comercial crescut. Inegalitățile împiedică creșterea economică, alimentează populismul și instabilitatea politică. Ca urmare, deceniul 2020-2030 va fi caracterizat de tulburări sociale și volatilitatea piețelor financiare."

– În contextul pregătirii alegerilor pentru un nou mandat la Casa Albă, președintele Donald Trump a anunțat că analizează încheierea unui nou acord comercial cu UE și Marea Britanie, sugerând un armistițiu în războiul hibrid lansat în de mai bine de doi ani europenilor. Este doar o mișcare strategică de îmbunătățire a propriei imagini în relația euroatlantică;

– Anul 2020 marchează pentru România șapte decenii de la bombardamentul devastator lansat la 4 aprilie 1944 de aviația americană asupra Bucureștilor, soldat cu moartea a peste 3000 civili și rănirea și mutilarea a încă 2000 și cu raderea de pe fața pământului a clădirilor (case și imobile administrative) în zona Gara de Nord și Basarab. Pentru actele de „eroism" ale aviației americane primăria capitalei a ridicat un monument în cinstea aviatorilor americani uciși în aceste raiduri, atât în Parcul Cișmigiu (2002), cât și în Parcul Kiseleff (2007), însă pentru a cinsti memoria românilor nu s-au găsit fonduri măcar pentru o placă comemorativă. Un semn de slugărnicie mai mare din partea politicienilor români în relația cu „licuriciul cel mare" nu cred că von regăsi într-o altă capitală europeană !

Să sperăm că, scutul american antirachetă de la Deveselu să nu ne aducă „beneficii" la fel de tragice în cazul declanșării unui conflict major între SUA și Iran.

Dumnezeu să ne aibă în paza și ocrotirea Sa, că de provocări nu vom duce lipsă !

Vă propun dragi cititori să încheiem acest articol într-o notă de umor robust mioritic, reamintindu-vă monologul plin de realism și viziune prezentat publicului bucureștean de marele actor Constantin Tănase în 1939, intitulat sugestiv: „Și cu asta ce-am făcut ?"

Ne-am trezit din hibernare
Și-am strigat cât am putut:
Sus Cutare !
Jos Cutare ?
Și cu asta ce-am făcut ?
Am dorit cu mic cu mare,
Și-am luptat, cum am știut,
S-avem nouă guvernare ?
Cu asta ce-am făcut ?
Că mai bine să ne fie,
Ne-a crescut salariul brut,
Dar trăim în sărăcie
Și cu asta ce-am făcut ?
Ia corupția amploare,
Cum nicicând nu s-a văzut,
Scoatem totul la vânzare ?
Și cu asta ce-am făcut ?
Pentru-a câștiga o pâine,
Mulți o iau de la-nceput,
Rătăcesc prin țări străine !
Și cu asta ce-am făcut ?
Traversăm ani grei de crize,
Leul iar a decăzut,
Cresc întruna taxe-accize ?
Și cu asta ce-am făcut ?
Totul este ca-nainte,
De belele n-am trecut,
Se trag sforile, se minte
Și cu asta ce-am făcut ?
Se urzesc pe-ascuns vendete,
Cum nicicând nu s-a văzut,
Tara-i plină de vedete
Și cu asta ce-am făcut ?
Pleacă-ai noștri, vin ai noștri !
E sloganul cunoscut;
Iarăși am votat ca proștii.
Și cu asta ce-am făcut ?

Trebuie să scoatem țara din depresie și resemnare !

PARIS – BUCUREȘTI
Bilanț muzeal pozitiv la final de an 2019 (I)

Florin COLONAȘ

Luna noiembrie, la Paris, reprezintă din punctul de vedere al marilor expoziții de artă, vârful de lance în topul acestui tip de manifestări. Toate marile muzee și instituții de cultură organizează în această ultima perioadă a anului strălucite retrospective sau expuneri tematice, rodul unei munci grandioase, privind din punct de vedere muzeografic, de cel puțin cinci ani de studiu al unor grupuri de specialiști cercetători.

Acțiunile, cu un profund caracter estetic, au ca scop și un bilanț al celor care se ocupă de respectivul domeniu, care cu acest prilej dau, de fiecare dată un examen în fața publicului și a criticii de specialitate.

La acest efort se aliniază și multe alte instituții de mai mică notorietate, ca și societăți particulare, cum ar fi galeriile de artă sau fotografice, prin organizarea unor expoziții, simpozioane, conferințe cu teme apropiate marilor subiecte, care atrag vizitatori de pe toate meridianele. Un singur exemplu: Le Grand Palais, fortăreața din centrul Parisului unde au loc anual celebrele saloane „Paris Photo", „Târgul de Artă Contemporană" (FIAC), „Târgul de carte rară" sau cel al anticarilor, în acest moment se desfășoară pe două dintre laturile imensului bastion două expoziții grandioase în același timp (El Greco și Henri de Toulouse-Lautrec).

În materialul pe care intenționez să-l, supun atenției cititorilor revistei „Sud", voi încerca prezentarea succintă a acelor evenimente pe care un traseu muzeal ni le oferă, punctând în impresii personale scrise cu toată sinceritatea, chiar dacă, uneori, ele par a fi într-o notă subiectivă.

Nu-mi voi începe călătoria prin marile manifestări expozitionale din Orașul Lumină cu grandioasa expoziție Leonardo da Vinci, pentru care încă înainte de vernisaj s-au vândut 260.000 de bilete, unde nu pretul biletului (care nu era majorat față de cele obișnuite, decât foarte puțin), era problema, ci faptul că programările pe zile, ore, erau extrem de stricte, iar o adevărată armada din oameni de ordine nu admiteau niciun fel de derogări.

Eu vă propun să începem periplul muzeal la Orangerie, unde în afara sălilor nuferilor lui Monet și a colecției Guillaume-Walter, aflată temporar în renovare, în bunul obicei al muzeului de a deschide „tempo rare", se desfășoară expoziția dedicată unui personaj extrem de interesant, Félix Fénéon (1861-1944), având drept titlu: „Vremurile noi, de la Seurat la Matisse". Personajul, având caracteristicile cele mai diferite, apropiat de pictori și în egală măsură de scriitori, iubit de reprezentanții celor doua bresle pentru credințele sale liberatoare și convingerea în venirea timpurilor noi, va deveni un luptător pentru cauza neoimpresionismului, în special a lui Seurat, înscriindu-se în avangarda începututlui de secol douăzeci.

Sub alura unui dandy, cum la rându-i se înfățișa și Oscar Wilde, amploaiatul Ministerului de Război francez și-a pus penița în slujba unor publicații anarhiste, într-o epocă în care atentatele anarhiste au semănat haosul în întreaga Franță, ceea ce a condus la represalii extrem de dure la adresa anarhiștilor, în special între 1892-1894. Între cei filați de poliție s-a înscris și Fénéon, acuzat de un atentat într-un restaurant din preajma Senatului. Arestat și închis, va fi până la urmă achitat ca urmare a unei strălucite pledoarii, care-i va aduce faimă, în care demonstrează drept absurde acuzațiile judecătorului.

Convingerile lui libertare vin în sprijinul ideilor pictorilor anarhiști, având în frunte pe Signac, Seurat sau ale scriitorilor Gustave Kahn sau Victor Barrucand. Pentru toți fenomenul poate genera o lume mai bună, așa cum plastic Signac și-a imaginat-o în pânza sa „Lumea anarhiei", titlu reformulat, edulcorat ulterior în „Lumea armoniei", completând „vârsta de aur nu se află în trecut, ci în viitor".

Acest anarhist, pacifist, anticolonialist în textele și comportamentul său, era un foarte acid critic de artă. Jurnalist de atitudine, devenit chiar redactor șef, editor, apoi galerist și bineînțeles colecționar de mare bun gust, iată câteva elemente ale unei schițe de portret. Atenta sa cunoaștere a picturii îl va face să introducă termenenul devenit clasic „neoimpresionism", la doi ani după ce Seurat expusese magnifica lucrare „Scăldat la Asnières", cea care va declanșa noul termen al poantilismului. Peste alți doi ani, în 1886, Fénéon îl va întâlni pe Seurat, prietenia celor doi durând doar cinci ani, până la moartea prematură a artistului.

Încă înainte de a se cunoaște personal, Fénéon era preocupat de latura teoretică, a principiilor științifice ale picturii lui Seurat, care la rându-i era de-a dreptul pasionat de estetica științifică, căutând să descifreze lucrările unui teoritician al culorii, Charles Henry. În egală măsură va fi atent la analiza pigmentației, pe care o efectua chimistul Michel Eugene Chevreul și a unui fizician preocupat de studiul refracției culorilor, Ogden Rood.

Fénéon se va dovedi nu numai un admirator pasionat al lui Seurat, dar și un excelent luptător pentru impunerea operei acestuia. Așa se face că va organiza o expoziție la sediul revistei „La Revue Blanche", pe care o va și conduce mai târziu.

Minunate aceste expoziții la sediul revistelor de cultură. Îmi aduc aminte de două expoziții Aurel Cojan la sediul revistei „Astra" (Brasov) și la ziarul local „Viața Buzăului", ambele în 1969. Un fenomen de mult apus...

Fénéon se va zbate și va reuși sa introducă lucrări în fondul Muzeului Louvre, ceea ce însemna recunoșterea oficială a pictorului și va confirma, în acelasi timp, talentul său de impresar de succes.

Trebuie neapărat accentuat rolul său în organizarea unor impresionante expoziții, cum ar fi cea dedicată futuriștilor italieni, la galeria Bernheim, pe care o conducea din 1906, recomandat fiind de Felix Valloton, pe care o va dirija cu bune rezultate timp de 18 ani. Expoziția italienilor va exalta lumea urbană. Mașina, mișcarea, tumultul, viteza, reprezintă elementele noii orientări artistice. în expoziție vor figura 34 de pânze semnate de Umberto Baccioni, Gina Severini, Giacomo, Balla, toți acești corifei futuriști gravitând în jurul lui Filippo Tommaso Marinetti, au stârnit un val de indignare în peninsula italiană.

Henri de Toulouse-Lautrec, fotografie de Paul Sescau, 1894, Muzeul Toulouse-Lautrec, Albi

Este bine să amintim că manifestul futurismului lansat de Marinetti a fost publicat aproape instant în marele cotidian francez „Le Figaro" și în ziarul craiovean „Democrația", în februarie 1909.

Omul cu surâs enigmatic, cu „ochi de șoim", avea să sprijine mulți alți artiști: Matisse, Derain, Ernst, Van Dongen, Vuillard, Denis. Aceștia vor face parte alături de valoroase piese ale artei africane și oceanice din colecția acestui om, personaj cheie în promovarea artei moderne.

Am insistat asupra acestui personaj. Aș vrea ca în cele scrise cu acest prilej sa arăt nu numai bilanțul expozițiilor pariziene, ci și pe al celor bucureștene, care pentru finalul lui 2019 mi se pare deosebit de bogat, mai toate fiind găzduite de Muzeul Național de Artă al României.

Încep cu expoziția „24 de argumente" – titlul preluat de la Paul Neagu și care argumentează „conexiuni timpurii în neo-avangarda românească 1969-1971".

După evenimentele din august 1968, când trupele Tratatului de la Varșovia invadează Cehoslovacia, România ia poziție față de această acțiune politico-militară. Interesul Occidentului față de Europa de Est crește în mod evident, bineînțeles, cuprinzând si sfera artei. Așa se face că o expoziție a patru artiști români: Ion Bitzan, Ritzi și Peter Iacobi și Paul Neagu este preluată de la Hamburg de către promotorul englez Demarco și transferată la Edinburg, in cadrul expoziției „Romania Art Today", structurată divers, în complementaritate cu „evenimente dedicate celor mai noi explorări din teatrul, poezia și dansul contemporan românesc".

O excepțională mutare pentru cultura și arta românească !

Expoziția patronată sub egida MNAR și a Institutului Prezentului (despre care nu se prea cunosc amănunte) și a arhivei Demarco, aduce în fața publicului o serie de venerabili creatori, în frunte cu Horia Bernea, Ion Bitzan, Paul Neagu, Liviu Ciulei, Ritzi și Peter Iacobi, Ovidiu Maitec, Grupul „Sigma", Vladimir Șetran, ca și o serie de remarcabili creatori, astăzi, în mare măsură uitați: Pavel Ilie, Radu Dragomirescu, Radu Stoica sau Miriam Răducanu, cu celebrele spectacole de dans „Nocturne 9½" de la sala Teatrului Țăndărică.

Expoziția, prin multitudinea operelor prezentate și a științei expunerii, oferă posibilitatea de a revizita traiectoriile individuale ale artiștilor, de a urmări diversitatea de medii abordate, ceea ce conduce la „stabilirea unui traseu nonliniar, transversal, între diferitele constelatii ale expoziției".

Într-o sală alăturată din fostul Palat Regal, expoziția unei familii de artiști, cel mai cunoscut dintre ei fiind prezent și în cea de mai înainte, sculptorul Ovidiu Maitec.

Parcă numai Breugel, Teniers, Giacometti au fost familii de artiști ? Avem și noi familia Maitec Ovidiu, Sultana, Ștefan și Dana. Și nu este singura familie de artiști vizuali. Mai sunt câteva de bun renume pe pământ românesc. Un sculptor cu o mare personalitate, o pictoriță în opera căreia cercul reprezentând soarele sau merele capătă semnificațiile cele mai nobile. Doi artiști tineri care se bucură și ne dezvăluie minunile translucidității obținute prin varii procedee fotografice, secondează cu succes pe seniorii „clanului" artistic.

O expoziție extrem de bine pusă la punct, aranjată cu simțul estetic al omului pătruns de artă și de frumos, îmbie la revizitare.

Un element care trebuie consemnat: la momentul decembrie 1989, atelierul plin de lucrări în lemn ale maestrului Ovidiu Maitec, așezat într-una dintre clădirile complexului U.A.P. Pangratti a luat foc de la gloanțele care se trăgeau în neștire... Au căzut nu numai oameni, dar și opere. La fel au ars și atelierele Pacea, Gheorghiu, Emil Mercanu, Florica Ioan. Jertfe aduse pe altarul artei, în slujba libertății !

Poate într-o zi se va organiza o expoziție cu lucrări erou, așa cum astăzi este expusă acea piesă a lui Maitec, în sala care-i cinstește numele și opera.

Din orice traseu expozițional parizian, selectul Jaquemont-André nu poate lipsi. Librăria te întâmpină de la primul pas cu cele mai diferite, de bun gust, publicații privind muzeul și expozițiile sale, dar și cu delicate suveniruri, apoi curtea, cu acel pietriș pe care rulau trăsurile cândva, care conduce la maiestuoasa intrare, unde întotdeauna te va întâmpina o coadă de multe persoane care așteaptă să fie invitate protocolar de către personalul restaurantului pentru a dejuna sau a cina în elegantul local, a cărui faimă deține, dintotdeauna, un loc de primă mărime în topul restaurantelor de bonton.

Aici, în această locație muzeală, printre nenumarate lucrări de artă veche, mobila, ceramică, sculptură, aflăm și celebrul tablou al celui care a creat perspectiva în pictură, Paolo Uccello, autorul acelui „Sfânt Gheorghe ucigând balaurul", capodoperă a Renașterii.

Ca o adevărată linie continuatoare a inițiatorilor acestui lăcaș de cultură muzeală, organizarea unei expoziții cuprinzând lucrările unei colecții de peste Ocean, cu lucrări ale maeștrilor italieni florentini din trecento și quatrocento, este un eveniment unic, cu atât mai mult în cazul colecției Alana, care părăsește pentru prima oară incinta casei. Este vorba despre o colecție aflată în Statele Unite, a unui chilian, cu un nume de familie care îmi suna a fi de origine arabă. Alcătuită la inceput pe un nucleu al artiștilor florentini în frunte cu Lorenzo Monaco, Uccello, Fra Angelico, Bellini, treptat, prin raritatea pieselor care se ofereau prin casele de licitații, proprietarii fiind dispuși să achiziționeze noi piese, și-au extins aria preocupărilor spre secolele XV și XVI, ajungându-se astfel la Veronese, Tintoretto, Carpacio, Bronzine și Gentileschi, alcătuindu-se astfel un veritabil rezumat al marilor momente ale artei italiene, de la aurul primitivilor, la clar-obscurul caravaggesc.

Trec, fără să-mi propun neapărat, prin mica piațetă cadrilateră din Rue Fürstenberg, unde este ultimul atelier al capului școlii romantice, Eugéne Delacroix. L-am vizitat ultima dată cu mai bine de 25 de ani în urmă. Merită, oricum, revizitat. Micul apartament l-a atras pe pictor în mod special prin grădina care-i aparținea. Aici, Delacroix și-a înălțat un atelier. În 1932, Maurice Denis, prin compania pe care a deschis-o a înființat muzeul devenit de importanță națională, dedicat maestrului. Instituția cuprinde circa o mie de opere, în afara unor piese de mobilier și fotografii ale artistului. Atelierul este un depozitar de capodopere, ca de altfel și altele de acest tip din Paris: Géricault, Moreau, Maillot, Bourdelle, Rodin, existând chiar două dedicate maestrului, pe unde a trecut și maestrul nostru Brâncuși.

Grădina este o bijuterie, chiar acuma iarna, într-o zi mohorâtă. A fost reorganizată de curând de un cunoscut inginer peisagist.

La noi în București avem atelierul lui Aman și al familiei Storck. Tattarescu a fost închis. Poate se reamenajează... La Câmpina era Grigorescu și la Târgoviște Petrașcu, cu câte o casă memorială și atelier. O știre de ultima oră: s-a deschis în zona Răzoare, în Drumul Taberei, casa-atelier a pictorului Alexandru Țipoia, printr-un minunat gest al familiei.

Teribilul pol de cultură care este Grand Palais, găzduiește în acelasi timp doua grandioase expoziții, pe două dintre fațadele sale: Toulouse-Lautrec și El Greco.

Superficial catalogat drept un personaj care s-a dedicat moravurilor ușoare, unei vieți expeditive, de o manieră caricaturală, expoziția ce-i este dedicată operei este concepută a demonstra tocmai profunzimea cu care a căutat să întrepătrundă trăsăturile lumii în care și-a desfășurat activitatea, străduindu-se s-o scruteze și, în acelasi timp s-o înfățișeze fără complezențe, aliniindu-se în cadrul realismului expresiv. Pasionat de fotografie, care în perioada ultimă a secolului al nouăsprezecelea exploda, având cronologic înscris în finalul de epocă apariția cinematografului și a automobilului. Va fi atras de viteză, de mișcare. Nu este de mirare, încă de la începutul carierei sale va studia lângă un artist pasionat de transpunerea pe pânză a cailor de curse, nu numai frumusețea, proporția lor, dar și eleganța mișcării acestora în cursele desfășurate pe hipodrom.

Coborâtor din Daumier și Manet, el se va lansa alături și de Van Gogh și Emile Bernard în noi aventuri exploratorii pe tărâmul expresiei picturale.

O remarcă absolut personal-sentimentală: portretul maestrului său din prima perioadă, Corman, seamănă izbitor ca fizic și atmosferă cu un binecunoscut om de cultură, poetul și traducătorul Constantin Abăluță, trăitor cu un veac mai târziu (n. 1938).

Este uluitor cum acest om lovit de soartă prin reducerea drastică a motricității va fi un admirator fără limită al realizărilor tehnice (bicicletă, motocicletă, automobil), ca și al dinamismului din peliculele fraților Lumière.

(continuare în pag. 19)

ECHILIBRU ȘI SPIRIT CONSTRUCTIV ÎN ACTUL CRITIC

Nicolae Dina

Activitatea la catedră îl va fi obligat și îl va fi obișnuit pe profesor, mai mult decât pe studentul la Filologie de cândva, Corneliu Vasile, la un exercițiu critic permanent asupra operelor literare prevăzute (sau nu) în programele și manualele școlare, dovadă fiind cărțile sale concepute în sprijinul elevilor de liceu (un compendiu de literatură și două culegeri de teste pentru bacalaureat și admiterea la facultate), explicându-se, în felul acesta, dorința și hotărârea de a aborda critica literară, deși devenise cunoscut ca poet, primit ca atare în USR (Filiala București – Poezie, 2003), precum și ca prozator.

Bun cunoscător al fenomenului literar contemporan, în general, dar, mai ales, al celui așa-zis „provincial", în special, Corneliu Vasile nu ezită să publice în reviste din țară sau din diaspora, cronici, recenzii, note de lectură, articole, tablete, eseuri despre cărțile confraților săi literați, mai mult sau mai puțin cunoscuți, toate alcătuind sumarul ultimelor două volume în care cultivă o critică obiectivă și constructivă, echilibrul fiind principala trăsătură a judecăților sale de valoare, din moment ce reușește să disocieze elementele și ideile valoroase de unele neîmpliniri ale autorilor lor. Această preocupare a devenit una obișnuită la un cititor pasionat și avizat, concretizându-se în câteva volume, începând chiar cu teza sa despre viața și opera scriitorului Geo Dumitrescu, teză cu care a obținut titlul de Doctor în Filologie (*cum laudae*) în anul 2005, publicată sub titlul „*Scriitorul vremii, vremea scriitorului*" (2010).

Cu un spirit critic remarcabil și cu o claritate peremptorie a aprecierilor sale, Corneliu Vasile găsește tonul cel mai potrivit în evaluarea creațiilor despre care simte impulsul de a scrie, exprimând judecăți de valoare din care sunt excluse negativismul, demolarea și, cu atât mai puțin, superficialitatea. De aceea, se remarcă atenția acordată fiecărui scriitor, cărții acestuia, lecturate cu acribie pentru a descoperi ideile importante, stilul și măiestria artistică, aspecte necesare pentru a individualiza autorul în ansamblul literaturii contemporane, în activitatea sa de cronicar urmărind faptul că „fiecare (scriitor, n.n.) își construiește un anumit destin literar prin muncă, efort, sacrificiu, prin armonizarea propriilor înclinații cu posibilitățile de a-și face cunoscute cărțile", cum însuși afirma într-un interviu (2017).

În primul dintre cele două volume la care ne referim, „Acreditări livrești" (Editura Editgraph, Buzău, 2017), practică o critică de întâmpinare prezentând peste douăzeci de cărți, de antologii și de almanahuri, aparținând unor scriitori și publiciști, mai cu seamă din provincie, convins că „și în orașele mici sunt oameni foarte bine pregătiți, demni de a fi menționați între cei mai importanți în domeniul lor", dar mai puțin vizibili, deoarece „neșansa de a fi cunoscuți de publicul larg rezidă în condițiile economice, sociale și (mai ales) politice", cum afirmă într-una dintre cronici. Volumul este structurat în trei părți distincte, prima intitulată „*Cărți*", urmată de cele trei „*Interviuri*" și împlinită cu cinci articole grupate sub titlul „*Culturale*", acestea din urmă referindu-se la câteva monografii ale unor localități sau lăcașuri de cult, festivaluri literare sau reviste importante din Sudul literar.

Cele mai multe cronici se referă la volumele aparținând genului liric, poezia fiind marea sa dragoste, el însuși fiind autorul unor asemenea volume în care „dincolo de paleta largă abordată, realizarea este una extrem de reușită, în contextul sărac și simplist al poeziei contemporane", după cum afirmă Ion Catrina, vorbind despre creația lirică a lui Corneliu Vasile.

Dintre volumele comentate, trei aparțin unor poeți originari din Teleorman. Ion Georgescu, manifestând „un puternic atașament […] față de locurile natale, părinți și strămoși, cărora le dedică unele poezii" și acordând „un spațiu vast naturii și poeziei iubirii", este un „creator de atmosferă convingător", ale cărui creații „sugerează perenitatea artei și literaturii, subliniind încrederea autorului în valorile spirituale și morale". Florea Miu, autorul volumului „*Muzeul cu nemărginiri*", aparține „peisajului liric românesc de astăzi" ca un „poet care cunoaște bine mecanismele poeziei și este înzestrat în acest domeniu artistic", dovadă fiind numeroasele volume publicate anterior. Dincolo de „livresc, viață cazonă, timp și destin, ecourile biblice" prezente în volumul „*Iar o luăm de la capăt ?*", poetul Cornel Basarabescu „este strâns legat de universul școlii, pe care îl combină cu cel interior, cu starea lirică, elementele livrești datorându-se pregătirii sale filologice și mai rar lipsind din discursul poetic", dovedindu-se un „scriitor cu un vast orizont literar și lingvistic".

Și pentru că, într-un interviu, afirmă că „eu nu disociez Capitala de locuri care mustesc de talente literare, cele mai apropiate fiindu-mi zonele Olteniei, Teleormanului și Buzăului, unde am mulți prieteni, scriu despre cărțile lor", și în proaspătul volum „Semne și însemne de carte" (Editura Editgraph, Buzău, 2019), apar câteva cronici ale volumelor de versuri aparținând teleormănenilor Iulian Bitoleanu, „un poet conștient de efectul timpului asupra ființei omenești, ca și de eternitatea unor valori ca adevărul, aspirația spre înălțimi, dorința de perfecțiune, dragostea și armonia cu natura", Florea Burtan, al cărui volum, „*Tren printre zodii*", evidențiază un poet „dăruit pentru a scrie versuri pline de simțire, stăpânind bine meșteșugul scrierii" și care acordă aceeași atenție „anotimpurilor, vegetației, drumurilor, trenurilor și, în primul rând, oamenilor, femeia ocupând un loc special prin frumusețe și caracter[…], cu un nimb de bunătate și lumină", iar epigramistul Vali Nițu este „o fire creativă, inventivă, vioaie, o personalitate foarte pricepută și apreciată de cititor, ca și de confrații din literatura umoristică".

Din Teleorman, istoricul literar Stan V. Cristea se bucură de cea mai mare atenție, în cele două volume fiindu-i consacrate patru cronici referitoare la extrem de valoroasele și extinsele sale studii despre viața și opera lui Marin Preda, autorul lor fiind remarcat prin acribia documentării, el „adunând mărturii și comparând declarații și documente, amintiri, evocări, manifestări culturale", multe dintre ele inedite, toate cărțile respective fiind „de mare întindere", necesitând „un mare volum de muncă și căutări, aducând lucruri noi despre viața și ideile marelui prozator", fapt pentru care autorul lor, „prin priceperea, pasiunea și devotamentul față de cultură își binemerită locul de frunte".

Fiindu-i „foarte apropiat sufletește" și „având atâtea afinități cu Buzăul, cu autorii buzoieni, bucuros de prietenia sau măcar de cunoștința tuturor", Corneliu Vasile are în vedere și cărțile unor poeți originari din acest ținut, prezente în volumul „*Acreditări livrești*". Astfel, Marin Ifrim (căruia îi acordă și un interviu inserat tot în acest op) este „un poet talentat, care a publicat multe volume de versuri, ca și de evocări, proză etc., fiind o personalitate literară și culturală de valoare", Nicolae Gâlmeanu scrie o poezie care „dezvăluie un suflet sensibil la problemele grave ale contemporaneității", iar poeta Gina Zaharia „are acel har, rar întâlnit, al spunerii sentimentelor proprii de dragoste și comuniune" în spațiul destul de îngust „al literei și cuvântului".

Proza buzoiană este ilustrată de scriitorul textualist Gheorghe Iova, cel asupra căruia s-a dezlănțuit teroarea „singurei orânduiri sociale admise și impuse" în România din anii comunismului, a cărui carte, „*Ciungamații*", prezintă acele „vremuri de teroare, cu instituții și cutume de neînchipuit", iar Titi Damian este prozatorul remarcabil al cărui volum, „*Călător*", dincolo de faptul că degajă „sentimentul dominant de patriotism, de respect pentru tradiție", evidențiază talentul și pasiunea adevăratului scriitor, natura sa de „artist și de cetățean aparținând spațiului românesc și limbii române".

Zona de origine a criticului literar, Oltenia, este reprezentată, în cele două volume, de prozatorul C. Voinescu, a cărui carte, „*Bomba lui Țeparu*", surprinde societatea contemporană cu mediul său „viciat, grosolan, al hoților și agramaților, al sperjurilor și al celor lacomi", cu umorul specific oltenesc, „izvorât din brazda curată, care nu iartă contrafacerile și pervertirea unor personaje", precum și de prozatorul Ion Catrina cu lucrarea în două volume, „*În vârtejul timpului. Articole*", primul ipostaziind pe autorul „admirator înzestrat cu altruism al câtorva autori locali", iar al doilea fiind o culegere de cronici despre romanele sale care subliniază „personalitatea sa literară, destinul literar, inspirația din realitate, măiestria construirii intrigii și personajelor", talentul său de narator.

Citind cronicile și tabletele din cele două volume ale lui Corneliu Vasile, se constată că ele sunt scrise în sprijinul cititorilor de proză și poezie și că autorul își respectă profesiunea de credință, potrivit căreia „atitudinea criticului literar, a cronicarului […] trebuie să fie pozitivă, constructivă, să explice, să descifreze, să facă previziuni, să stabilească filiații, nicidecum să-l «desființeze» pe autor", fiind convins că actul critic are și un caracter didactic, pentru că, odată publicată cronica literară, aceasta devine un mijloc de învățătură, atât pentru scriitorul analizat, cât și pentru critic și cititor. Iar criticul literar Corneliu Vasile o face cu asupra de măsură, cu talent și chemare, cu un limbaj adecvat, *sine ira et studio*, pentru că, la rândul său, îi iubește, deopotrivă, pe scriitori și pe cititori.

PARIS – BUCUREȘTI
Bilanț muzeal pozitiv la final de an 2019 (I)

(urmare din pagina 18)

Către 1886, Lautrec, din ce în ce mai captivat de desenul de afiș va concepe o serie de afișe cu o larga gamă de personaje, începând cu fata din popor și mergând până la protituatele pe care le freceventa și din lumea cărora își va extrage seva lucrărilor sale. Punerea în pagină și liniile de culoare, sunt asemenea lui Degas sau Forain.

Către 1888, împreună cu Van Gogh, Bernard și Anquentin expune într-un restaurant din rue de Clichy. După acest eveniment, o societate cu porniri avangardiste, intitulată a secolului XX, își propune să prezinte cei mai curajosi artiști. Astfel unsprezece dintre piesele sale călătoresc. Între acestea „Portretul contesei Adèle", cel al lui Van Gogh și ceea ce se considera a fi o capodoperă, „Circul Fernando".

Fiind un admirator al modului de viață și al luxului exglez, dandysmul fiind elocvent în cele trei portrete masculine expuse la Salonul Independenților din 1891.

Un mare critic al artei, Pierre Mc Orlan, scria o monografie dedicată lui Lautrec, numindu-l „pictorul luminii reci", în timp ce presa vremii vorbea despre o „comedie funebră", referindu-se la opera în sine...

Într-o lucrare în care bărbați și femei se studiază, se judecă, se caută, câteodata se găsesc în spațiul pânzelor și al desenelor sale, totul este focalizat prin figurile protagoniste ale balurilor publice, ale cafe-concertelor sau a cabaretelor, atapă care se concretizează, în 1891, printr-un afiș comandat de proprietarii de la Moulin Rouge, creație totalmente originală, în care apare simbioza dintre forța imaginii și elementele publicității. În centrul afișului este acea fată, Louise Weber, poreclită „La Goulue", vedetă a „tărăboiului". Eroina dansează provocator, element care stârnește admirația și curiozitatea trecătorului. Publicul este încqntat de vitalitatea acestei fete și in 1895, în urma imensului succes, aceasta părasește Moulin Rouge și trece la „Foire du Trône". Situația de întreprinzător în care se afla de aceasta dată o face să-i comande lui Lautrec două panouri gigante care să-i împodobească fațada barăcii unde vedeta se producea. Artistul va alcătui un diptic (prezent in expoziție, unul fiind tăiat în opt bucăți, reconstituite cu mare grijă), în care nu uită să se portretizeze in rând cu Jane Avril, Felix Fénéon și Oscar Wilde. Partea stânga a dipticului evocă gloria trecutului, cea dreapta noua vocație.

Apropiat de presă, Lautrec va colabora la publicația „Revoluția albă", în paginile căreia se va întâlni cu Tristan Bernard și Paul Leclercq, toți lăsând mărturii de primă mână despre el, ca sa nu mai vorbim despre Fénéon care va conduce la un moment dat publicația în care mijeau elementele avangardei literare și artistice, marcând elementele politice și sociale cu sâmburi ai anarhismului și dreyfusismului.

În acelasi timp, Théâtre de L-Oeuvre îi oferă o intensă colaborare, iar Sarah Bernhardt, cea strălucitoare, îi va trezi admirația.

Un maestru al amănuntului care are capacitatea de a deveni revelator, precum mănușile negre care au făcut-o celebră pe acea cântăreață de la „Divanul japonez".

O anumită categorie de femei, marea majoritate prostituate, vor rămâne imortalizate în albumul „Elles" (1896), adevărat vârf al operei sale. Albumul cu unspreze planșe litografiate inspirat de „Amarul caselor verzi" ale japonezului Utamaro, evoca prostituatele la diferite ore ale zilei, ca și cele mai surprinzătoare instantanee. Alții au pictat nuferii și căpițele de fân la diferite ore din zi...

Mare pasionat de stampe japoneze, atras de nou, va crea un afiș orizontal privind „Chaine Simpson" și dinamica corpului uman. Va avea numeroase desene și uleiuri cu momente coregrafice, în care plăcerea desenului este stimulată de abuzul alcoolului care va duce și în acest caz, ineluctabil, la prăbușirea fizică, urmată firesc de cea psihică. ***(Va urma)***

Paul Signac - Portret de Félix Fénéon, 1890, MOMA, New York

Destinul unei poezii tot mai vii într-un spațiu *„unde amurgul cade în cai, iar sub solzii peștilor încărunțește timpul”*

Gabriel DRAGNEA

Cu poezia poetului Victor Pencu m-am întâlnit, pentru prima dată, în urmă cu 19 ani, odată cu apariția primei lui cărți, „Neodihna cuvintelor”. Poetul de atunci, la o primă analiză cu coada ochiului, nu avea aproape nimic în comun cu versurile sale care reușeau să tulbure gândurile, să îți proiecteze o lume nouă prin care să ți se rătăcească privirile neodihnite, să dezmierde sufletul, oricât de amorțit, de agitat ar fi fost. Încă de atunci ne spunea astfel: *„este prea devreme să tremurăm ochi pentru ochi și garduri nici o floare nici o liană care să priceapă aceasta în tot gândul elefanții visului cu voie sau fără voie îmi amintesc pe-ndelete femeile cu sâmburii facerii într-un pat de măslin la porțile Paradisului. Acolo poetul cu experienta sa a trecut în revistă armăsarii sufletului și tot ce-a mai răsărit din el: ecoul, curcubeul, frământarea și candela aprinsă în umezeala dimineții”*.

După această primă carte de versuri a urmat o aparentă tăcere de 16 ani. Dar poetul acesta nu știe să tacă ! Și dacă ar ști, nu ar putea s-o facă...E prea multă presiune lirică în această inimă de poet venit *„pe lumea asta întortocheată”*- așa cum el însuși o spune - în comuna Gâștești, județul Giurgiu, *„unde amurgul cade în cai, iar sub solzii peștilor încărunțește timpul”*. Astfel că au urmat *„Elegii de acasă (2016)*, *„Stampele luminii” (2017)* și *„Ianuarienele și alte stări” (2019)*, toate având o poezie surprinzătoare, care vine să certifice prezența unor trăiri profunde. Tot în acest an, 2019, poetul Victor Pencu *„recidivează”* liric, într-o manieră deosebită, personală cu volumul *„Elegiile pământului”*. Organizată pe capitole – *Elegiile luminii, Elegiile pământului și Elegii de dimineață* - în peste 60 de poeme ne reîntâlnim cu simboluri ascunse, nedeslușite uneori nici la a doua sau a treia lectură, trimiteri subtile la amintiri care încă dor, la aluzii despre iubiri care-ar fi putut să fie, dar și declarații de dragoste încărcate de un mister bine afișat în versul de o modernitate demnă de apreciat și învățat de generația tânără, aflată la începutul acestei minunate căsnicii cu poezia: *„Aș vrea să-ți acopăr gura cu miros de nard/ Pentru ca tu să nu te asemeni brumei// Într-o oglindă să-ți potrivesc un sărut/ O, unica frunză în prefacerile mele/ Un copac de vis/ În care se zgribulesc toate păsările toamnei/ Din ochiul stâng îmi crește neliniștea/ Din ochiul drept zboară dovezile iubirii fulgi de păpădie/ / O, cum să te desprind din umărul viorii/ Și cum să te prind în gând zeiță Fee/ O, și sub pustiul lunii noiembriene iubiri/ Încheagă clipele în cărnuri// Iată trandafiri sălbatici își scutură petalele/ Pe drumul pe care-ar fi trebuit/ Să ne petrecem zăpezile.”*

De ani de zile îmi place să fac un experiment, pe care știu că l-au mai făcut și alții înaintea mea, un gest care probează, într-o oarecare măsură, calitatea textelor cuprinse între cele două coperte. Deschid cartea oriunde, la întâmplare și mă las surprins de ceea ce îmi rezervă destinul lecturii. Uneori sunt plăcut surprins de cele citite, alteori îmi doresc să nu fi deschis cartea niciodată. Sunt situații în care citești poeme cu aceeași relaxare cu care privești duminică-seara, alături de soție, un film de familie sau momente când simți că te-ai contaminat cu imagini și gânduri prăfuite, bolnave. În cazul lui Victor Pencu, un poet pe care în urmă cu trei ani – înainte de revenirea din 2016, cu *„Elegiile de acasă”* – l-am crezut rătăcit de brațele poeziei , surpriza lecturii este ca reîntoarcerea la gustul prăjiturilor copilăriei, din casa bunicilor. Gândurile lui pot dezbrăca pe oricine de teama înecului în necunoscut, în întuneric și pot oferi alternative de adăpost în frumos pentru un suflet dezorientat: *„Și iată cum vin fluturii iernii/ Să-mi sărbătorească numele/ Dorința unui gând se-ntinde sânge/ Pe crengile pomilor rupți/ Și frunzele care-au învelit pământul/ Să-l apere de fierea iernii./ Pe mine mă adăpostesc viorile.”* Nu doar că poetul a rămas îmbrățișat cu muza sa construind împreună un edificiu liric extraordinar, dar și-a dezvoltat calitatea de pictor reușind să creeze în versuri tablouri memorabile, vitralii de suflet cu un puternic impact emoțional: *„Iată ancorează lumina în delta inimii/ pe nisip o epavă semn că/ au trecut dezastrele-ntunericului prin ferigile sălciilor/ plângărețe/ murise și marea: acolo departe/ un mormânt/ în spatele meu farul/ din când în când/ mai licurește himera...// uneori ne aplecăm în interiorul/ nostru/ atât de mult încât/ ne auzim propriul gând/ ne simțim propria ardere.// Așa ne putem înțelege durerea/ diminețile cu nuferi/ conținutul frăgezimea și-mbătrânirea/ și-apoi, eheee..../întunericul. Întuneric al pământului// Și mai departe/ acolo în departele nostru pătrunde/ poezia.”*

Într-una dintre aprecierile apărute pe marginea volumului *„Elegii de acasă”*, poetul, criticul și editorul Ion C. Ștefan spunea că nu știe care va fi viitorul poetic al lui Victor Pencu. Și avea mare dreptate, mai ales că mă trimite cu gândul la ceea ce am spus eu cu ceva în urmă referitor la destinul poeziei născute oarecum târziu în spațiul rural și cu un poet într-o oarecare măsură departe de tensiunile și prieteniile din lumea literară. Cu toate acestea el a reușit să iasă din anonimatul spațiului în care trăiește – publicându-și versurile în paginile unor reviste precum *Amfiteatru, Luceafărul, România literară, Sud, Poezia, Convorbiri literare* sau *Viața românească* și să demonstreze faptul că și în aceste vremuri atât de tehnologizate, la sat se mai pot naște poeți și încă dintre cei buni. Mărturie stau versuri precum acestea care pot concura oricând cu poezia generației tinere sau cu poeme celebre ale unor confrați șaptezeciști renumiți: *„Făclia candelei pâlpâie pe pereți/ niște cai de foc/ stă decembrie pajură de ger/ pe inima ta de camee//prin cețuri sălbatice/ se rupe dimineața/ de păsări// acolo unde se-ntâmplă frisoane/ în cuminția cărnurilor/ dinspre interior/ dă cântecu-n clocot.”*

Spuneam la începutul acestui expozeu de impresii că poetul Victor Pencu, atunci când l-am cunoscut în urmă cu 19 ani, nu avea aproape nimic în comun cu poezia pe care o crea cu atâta ușurință. Fie vorba între noi, întâlnindu-l la un ospăț, la o sărbătoare, la un moment festiv sau în stația de autobuz, aproape nimic din ceea ce este evident cu ochiul liber la Victor Pencu nu poate face legătura cu poezia lui vibrantă. În atitudinea lui adeseori copilărească de a fi în centrul atenției, mereu în căutarea unui gând bun, mereu impresionat de frumusețea lucrurilor mărunte, cu greu poți găsi elemente care să te trimită la poezia sa atât de modernă, care palpită ca o inimă nouă într-un trup care știe ce este răbdarea, așteptarea, frustrarea, neputința de a evada dintr-un spațiu proiectat fără uși, fără ieșiri de urgență: *„apoi s-au trecut toate/ în registru/ și apă și flori și noroaie/ și îngeri și moarte// a mai rămas un loc gol/ îl vom umple/ cu aburul ce iese/ dintr-un cal.”*

Universul poetului Victor Pencu are doar ferestre care dau în grădina din spatele casei, unde poezia răsare în fiecare dimineață la umbra copacilor, se amestecă printre norii cerului, se așează pe aripile păsărilor în zbor și se întoarce să adoarmă pe pragul înmugurit al poetului, un poet tot mai proaspăt, mai viu, mai tulburător.

Maria Monica Stoica

Românii, flori din Grădina Maicii Domnului

Bogățiile solului românesc, dar și ale subsolului (cărbune, petrol, sare, gaze naturale, metale rare etc.) au fost motiv de mândrie pentru scriitorii-patrioți, dar și de pizmă a străinilor, stârnind rapacitatea și dorința de acaparare, de către multele seminții care s-au perindat pe la noi. Iată ce citim despre realitatea istorică invocată în volumul unui unui cărturar român covăsnean: „Sarmații, goții, hunii și gepizii, avarii și bulgarii, pecenegii și tătarii, slavii și maghiarii, otomanii, rușii, germanii, albanezii, bulgarii și grecii au rupt, cu tot cu oameni, câte un colț din *Raiul românesc*, întemeindu-se ca popoare, apoi ca state și națiuni, pe pământ românesc”. (Pr. Ioan Tămaș Delavâlcele: *Românii, flori din Grădina Maicii Domnului*, Editura Suflet Transilvan, Brașov, 2015, p. 160). Aflăm motivul pentru care pământul românesc a fost râvnit de toți: „Pentru că Dumnezeu, în nesfârșita sa bunătate, pentru a nu fi acuzat că i-a blagoslovit doar pe români cu ținuturi bogate și frumoase, nedreptățindu-i pe alții, l-a așezat la poarta furtunilor *în calea rătăciților* (Grigore Ureche, subl. n.), la întretăierea drumurilor comerciale și de invazie care leagă Europa Nordică de Sud, Europa Occidentală de cea Răsăriteană și, prin Marea Neagră, de lumea Orientului. (...) Autorul citează din istoricul Nicolae Iorga care sintetizează o stare de facto: „Când Nordul a vrut să meargă spre Sud, când Occidentul a vrut să se atingă cu Răsăritul, aici s-au întâlnit” – și concluzionează: „Și așa se face că poporul român, departe de a se bucura de locurile mănoase, veșnic *a trăit asediat*, după cum spune și geograful Simion Mehedinți”. (ibidem, p. 163) Ni se arată cum hoția străinului s-a însoțit mereu de minciuna care i-a justificat actul de expansiune și raptul.

Din aceeași carte aflăm însă că „au fost în istorie și savanți adevărați care s-au aplecat cu onestitate asupra istoriei românilor” (ibid.), pe care i-au numit *poporul-enigmă* sau *poporul-miracol*, considerând că numai un destin aparte l-a ferit de riscul disoluției și aneantizării sale în anii de existență multimilenară. Cartea *Românii, flori din Grădina Maicii Domnului* ne pune în față un poem scris de „lingvistul, istoricul și poetul Martin Opitz, născut în Silezia, diplomat la Frankfurt și Heilderberg, adus ca profesor în Transilvania, la Alba Iulia, de către Gabriel Betlen (1613-1621), principele care se visa „rege al Daciei” și restaurator al operei lui Mihai Viteazul”. (ibid., p. 164) Venind în Transilvania, eruditul silezian i-a cunoscut direct pe românii ardeleni; le-a studiat istoria și limba vorbită, s-a apropiat de psihologia lor; le-a cunoscut frumoasele tradiții. Urmare a acestei apropieri este opera „Dacia antiqua”, care nu s-a păstrat. Autorul ne oferă spre lectură și reflecție poemul *Zlatna oder von der Ruhe des Gemuthes*, considerat „una dintre cele mai concise și autentice sinteze de istorie națională, în care stabilește adevărul despre semința românească” (ibid.), înălțând un veritabil imn de slavă poporului aflat *la confluența furtunilor*. Citindu-l, constatăm că poemul – scris cu sinceră admirație –, sintetizează un fel de-a fi al românului iubitor de pace, harnic, bun și ospitalier. Dacă subliniem temele abordate: istoria potrivnică, statornicia și continuitatea neamului românesc, ilustrată prin frumusețea limbii vorbite, a dansului și a horei, aspectul rustic al caselor, ingeniozitatea construcțiilor din lemn, credința ancestrală, legătura românilor cu natura și mai ales cu codrul, desprindem de aici un portret emblematic al poporului român care transcende timpul și spațiul. Temele și motivele literare anunță poezia romantismului, cu inspirația din istorie, din natura patriei și frumusețea tradițiilor românești. Se adaugă un înflăcărat sentiment de solidaritate cu poporul român. Poetul Martin Opitz evocă permanența în istorie a românilor și ne dezvăluie un aspect al acestei „enigme” ce îi învăluie. Este legătura intimă a românilor cu locurile natale, cu pământul „sfânt” al țării, al moșilor și strămoșilor; este suveranitatea unei limbi făuritoare de civilizație statornică; este miracolul de sorginte divină al limbii române care a sfidat vicisitudinile istoriei, ținând strâns uniți frații vremelnic despărțiți: „Cu biciul, nici Attila/ Cu oardele de Schiți/ Nu poate frânge neamul/ Nepieritoarei Ginți./ Într-un pârdalnic tropot/ Năvala lor, zorește,/ Iar slavii vă-nconjoară/ Ca marea într-un clește.../ Și totuși, *limba* voastră/ Prin timp a străbătut,/ E dulce precum mierea... / Îmi place s-o ascult !/ Cum Espariada este/ Cu Gallica, vecină,/ Italica-i cu-a voastră/ Dintr-un izvor, Latină./ Nemuritoare gintă/ Din care-au fost pornit,/ Românii sunt *un schiptru:/ Pe toate le-au unit* !” (ibid., p. 166) Limba română, temei al credinței creștine, tradițiile populare și portul național sunt valori celebrate cu pioșenie de poetul polonez: „Vorbesc de-*aceleași datini*/ Străvechi, ce nu se schimbă/ Cum nici *credința* voastră/ În moștenita limbă./ Păstrându-vă și *portul*/ Și minunatul *joc*/ Din *vechea rădăcină*, pornite la un loc,/ Precum vestita *horă*/ Ce-n lume seamăn n-are...” (ibid.)

Prin aspectele care țin de resuscitarea sentimentului românesc al Ființei, cartea preotului Ioan Tămaș Delavâlcele are multe în comun cu lucrările care s-au scris în perioada romantismului, în plin proces de constituire a literaturii române moderne, năzuind la trezirea sentimentului mândriei și demnității naționale, pregătitoare ale Marii Uniri de la 1918. Astăzi, în postmodernism, în epoca de explozie a tehnologiei moderne și de revoluționare a mijloacelor de comunicare, întoarcerea cărturarilor români (al căror exponent este și preotul-filosof Ioan Tămaș Delavâlcele) la temele literare ale romantismului este o replică necesară la adresa celor care își neagă originile și propria istorie. Rostirea adevărului istoric, actul evocator – educativ prin pildele glorioase oferite de istoria națională și de literatura română – vine din nevoia de reclădire a Ființei Naționale. Dacă vom re-învăța să ne raportăm la modelul înaintașilor, luând de la aceștia zestrea de înțelepciune. Să ne amintim, în final, testamentul lui Ștefan cel Mare, invocat și de Alecu Russo și de Alexandru Vlahuță, în cărțile pe care le-au pus la căpătâiul iubirii lor de țară: „Odihnească-n pace gloriosul Ștefan, că n-au fost spuse-n deșert cuvintele mândre și-nțelepte, pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte: «Dacă dușmanul vostru ar cere legăminte rușinoase de la voi, atunci mai bine muriți prin sabia lui, decât să fiți privitori împilării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri însă, se va îndura de lacrimile slugilor sale și va rădica dintre voi pe cineva, carele va așeza iarăși pe urmașii voștri în voinicia și puterea de mai înainte»”. (Al. Vlahuță *România pitorească*, capitolul *Țara. Poporul*)

Din lacrimi și din credința în biruință întrupa-se-va un popor demn, ridicându-se la înălțimea frumuseții morale celebrate de scriitorii români și străini care au iubit Țara și Poporul românesc. Cartea *Flori din Grădina Maicii Domnului* adună cu migală documente, idei și argumente istorice menite să redea curajul de a continua lupta pentru izbânda adevărului istoric al românilor, îndemnând la cultivarea respectului față de limba „ca un fagure de miere” pe care ne-au transmis-o scriitorii-patrioți și revalorizând tradiții și obiceiuri întemeiate pe rosturi, rostuiri și rostiri de viață românească. Deziderat posibil, dacă vom ști să respectăm moștenirea înaintașilor.

(Ioan Tămaș Delavâlcele, *Flori din Grădina Maicii Domnului*, Editura Suflet Transilvan, Brașov, 2015, 170 p.)

Revolte în șoaptă

Alex. CAZACU

Lucian Mănăilescu este un valoros poet, dar și un remarcabil fotograf și redactor de reviste, fie online, fie tipărite. Domnia sa se află mereu în preajma poeziei de calitate. Și asemeni oricărui scriitor autentic este in primul rând un lector care frecventează toată gama de autori, de la clasici la contemporani, de la cei intrați în diverse canoane literare până la debutanți, găsind o adevărată *plaisir goûté lentement* în versurile altor confrați, indiferent de vârstă, situare geografică ori notorietate. Singurul criteriu de selecție este cel estetic.

„Amurg în șoaptă" este noul său volum de versuri apărut la Editura Editgraph, Buzău, în 2019, beneficiind de prefața scriitorului Virgil Diaconu. Multe poezii din acest volum conțin dedicații către poeți din diferite generații și în ele găsim referiri la alți confrați într-ale muzelor. Volumul este împărțit în patru părți, fiecare din ele tratând în diferite registre câte o temă centrală general umană. Tonul liric este unul preponderent melancolic, rostit în șoaptă, *sotto-voce*, dar se pot detecta nuanțe de ironie fină ce camuflează întrebări grave, precum și o doză de revoltă exprimată evanescent.

„Cubul Rubik" este primul ciclu de poeme și tratează sfârșitul existenței a cărei analiză îi generează poetului „*doruri duminicale*" o întoarcere acasă din „*viața străină*" pentru a fi „*fericit ca în copilărie/ când mă îngropa zăpada*" (*Sentiment*), ori asocieri livrești pentru avertizarea orașului unde „*frica a rămas singurul mijloc de supraviețuire/ ploaia ronțăie picioarele statuilor/ și străzile se sinucid, aruncându-se în mahalalele nopții*" (*Șoarecii lui Camus*). Însă, actul final are pentru poet dimensiunea unui zbor al inimilor „*lacome de singurătate și împodobite cu nefericitele, sclipitoarele cristale de rouă*" care permit exclamația „*Și ce dacă a venit târziul !... Noi încă știm să ne pierdem sus, tot mai sus, în înalt/ visând că tristețea noastră este pasărea paradisului...*" (*Pasărea paradisului*)

În a doilea segment al cărții „Soarele din buzunar" vorbește în duh humulestean despre copilăria care „*avea gustul de cireș amare al fericirii/ alerga desculță și punea vârșe/ în prundișuri..../ dar peștele de aur al Lunii/ îi aluneca mereu printre degete*" (*Peștele de aur*). De asemenea, aici sunt tratate liric și amintiri ce sosesc din universul citadin, azi apus, al mahalalelor industriale cu viața lor de atunci parte a vieții autorului dar și cu fantome ale neliniștii ce se reinventează „*veselia este bun comunitar,acordeoanele/ și copii scâncesc, trece mașina salvării/ trece viață/ și fereastra se desprinde brusc/ din pereții văzduhului și se înalță sus/ tot mai sus, printre stoluri de îngeri*" (*Dimineața de toamnă*).

Despre dragoste, memoria ei și singurătate se vorbește în poeziile din „Gâtul de lebădă al amintirii". În vers clasic, unde poetul nu renunță la speranța că perechea sa va sosi în decorul haltelor atemporale ale unei iubiri ce transcende existența „*Și te aștept,în fiecare seară/ Când cerul cade în ceașca de cafea/ Și-n amintiri se face primăvară/ Cu zări de fum și nori de catifea/ O să te-aștept în viață și în moarte/ În gări cu trenuri către infinit*" (*Vis cu ferestrele sparte*). Dar și în tulburătoare poeme scrise în vers alb cruda singurătate este stăvilită parțial doar de mângâierea unei comprehensive divinități. „*Bolnav de ochii tăi/ stau la fereastra nopții/ și scrijelesc cu unghia lumina/…/ Bolnav de tine/ timpul îl îndur și Dumnezeu, bătrân/ și singur,îngroapă/ în genunchii mei biserici*" (*Candelă de zăpadă*).

„*Viața pe facebook*" este ciclul care închide volumul și unde poeziile sunt impregnate de componenta socială a existenței ce se desfășoară astăzi într-un oraș de provincie care reproduce *in nuce* starea de spirit și de acțiune a întregului teritoriu. „ *un fel de Atlantidă de mahala/ un El dorado poleit cu staniol/ care și-a greșit continentul și secolul/ străzile lui bâjbâie printre stele/ și o iau mereu de la capăt*" (*Soarele Disco*). Unde „*fericirea face trafic cu aripi de înger*" și „*am învățat să stăm în genunchi cu rugăciunile/ lipite de buze, exersând apatici, ziua de mâine/ care e, întotdeauna, tot cea de ieri*" (*Se întâmplă ceva*). Aproape din fiecare text din acest grupaj transpare un semnal de alarmă întru construcția unei rețele sociale reale între semenii de aici și acum, abandonând viața dedicată exclusiv virtualului mediu electronic.

Domnul Lucian Mănăilescu reușește, printr-un discurs echilibrat, limpede,esențializat, grevat pe o zestre culturală vizibilă, fără ostentație, să dialogheze liric cu provocări tradiționale, dar și cu manifestări contemporane. Această apariție editorială este o dovadă în plus că marile întrebări vor avea nevoie de revolta fie și șoptită a trubadurilor pentru optimizarea atât a noastră, dar și a tot ce se află lângă noi. Chiar dacă, sau tocmai pentru că „*revoltele poeților sunt înecate/ în sânge, în propriul lor sânge*".

Reverie și rigoare

Victoria Milescu

Nu am întâlnit prea mulți autori care să se oglindească atât de fidel în opera lor precum poeta Maria Niculescu. Scrie de mult timp, dar a rămas consecventă aceluiași stil simplu, cald, senin, reflex al unui suflet blând și visător adăpostit de un trup firav dar cu puteri necunoscute. Versurile ei delicate au uneori exaltări onirice și invocații către divinitatea supremă fără a se constitui totuși într-o lirică religioasă. Predominant e sentimentul de uimire față de frumusețile naturii înconjurătoare, văzându-le ca pe niște miracole ale vieții, prilej de a medita asupra tainelor pământului și universului. Cu o candoare juvenilă, autoarea vrea să vadă doar partea luminoasă și armonioasă a lumii, poezia având astfel un efect taumaturgic. E fericită când scrie, construindu-și o lume doar a ei, ireală, ideală, sublimă – o alternativă la lumea prezentului. De aici, o poezie sinestezică având luciri de briliante, parfum de miozotis, cântări din sfere celeste.

Maria Niculescu nu este poeta elanurilor erotice dezlănțuite, ci a reveriilor sub haloul unei iubiri universale ce promite o fericire deplină. Poezia este pentru autoare bucurie a creației dar și expresia unei generozități structurale, dovadă poeziile în acrostih, în fapt daruri literare oferite prietenilor sau oamenilor pe care îi prețuiește, gratulată fiind în mediul literar chiar cu titlul de „regină a acrostihului". Poate meseria de proiectant în instalații-construcții pe care a practicat-o i-a influențat opțiunea pentru formele lirice cu formă fixă disciplinându-i efuziunile sentimentale, fiindcă în palmaresul autoarei există un număr important de cărți de sonete, rondeluri, poezii în stil haiku etc. În noua carte, *99 de dăruiri sufletești*, apărută la editura Betta, în 2019, speculând mistica cifrei trei, adică de 3 ori 33, vorbind în subsidiar despre misterul etern al creației, vom întâlni în majoritate poezii în acrostih, mai mult chiar, sonete în acrostih, lucru nu prea la îndemâna oricui. Aici, autoarea dă dovadă chiar de virtuozitate, nefiind deloc simplu să-ți așezi gândurile și simțirile în tiparele fixe ale genului. Abilitatea poetei este remarcabilă. Din necesități de ritm și rimă, inventează cuvinte, schimbă categoria gramaticală, ca produsul final să arate perfect. Această perfecțiune formală a fost apreciată de unii critici, dar alții au fost de părere că sunt prea cizelate, poate pentru că perfecțiunea în sine este obositoare și fadă. Iată câteva exemple de inventivitate lexicală: „Mi-e sufletul senin, a-nminunare,/ A soarelui înstrălucită rază/ Reflexul dăruindu-și îmi stă pază,/ Credința mă împlină, mă înfloare !" Sau: „A ațipit tăcerea pe-o colină,/ Răzbate tril de păsări ce-n zburare,/ Brodează cerul, întru admirare,/ Adeverind că vremea e senină. (...) Iubirea o-nălțând, înstrună-o liră/ Tumultuos, arară melodie,/ O brizăă-nsidefată-n jur adie,/ Nirvanic peisaj Ziua resfiră."

Când în poezia de azi se spune câteodată totul atât de frust, chiar sec, atingând uneori chiar vulgaritatea, dantelăria stilistică și enigmistică din astfel de poezii s-ar putea cataloga drept extravaganță. Citind pe verticală, descoperim ce nume se ascund sub acele falduri de tropi și arpegii de culori, cu un ușor parfum trubaduresc. Sunt nume de scriitori, actori, cântăreți, prieteni sau cunoscuți ai poetei. Ca o surpriză, am descoperit o poezie având în acrostih numele lui Helmuth Dukadam, portarul nostru, eroul de la Sevilla, din 1986, dovadă că totuși autoarea mai coboară din extaze și feerii, din „iubirea dumnezeie", cu picioarele pe pământ, nefiind chiar ruptă de realitatea în care trăiește. Este interesant, este lăudabil, chiar paradoxal felul în care o poezie de marcă minoră se susține plăcut prin aspirațiile spre partea luminoasă și generoasă a vieții.

Don C. Ștefan

ÎNTRE MUZICĂ ȘI DANS

Poetul Nicu Doftoreanu a parcurs un drum ascendent și constant în lirica românească.

Talentat și inventiv, cult și rafinat, activ și popular, el a înțeles că, în năvala tot mai presantă a celor care vor să se afirme, e necesar să cauți forme cât mai diferite și ușor de accesat în exprimarea publică, spre un orizont cât mai cuprinzător. Și această tendință a fost confirmată de cuvântul cheie așezat repetitiv în titlurile volumelor și poeziilor sale: *tangoul*, acest minunat și devenit universal dans argentinian. Interesant mod de a înlocui muzica și dansul prin zborul de fluture inspirat al cuvintelor poetice – procedeu prin care autorul devine unic și ușor de identificat.

Până în prezent, Nicu Doftoreanu este autorul următoarelor volume de versuri: *Tangouri*, *Tangouri, mereu tangouri*, *Sub semnul tangoului*, *Tangouri altfel*, *Tangoul mereu tânăr*, *Tangouri de ieri, tangouri de azi*, *În ritm de tangou*, *Tangouri sub acoperire*, *Tangouri dintotdeauna*, *Tangou numit dorință*, *Mordicus tangou*, *Tangouri zglobii despre copii și nu numai*…, dintre care două tipărite la Editura Arefeana.

Ca un vultur falnic, el își extinde zborul spre un orizont cât mai cuprinzător de lumină, traducând unele cărți și în limbile franceză și engleză.

Care sunt tendințele de bază ale scrisului său ? Este vorba de-o îmbinare, la fel de inedită, între poezia dinamică și oratorică, pe diferitele măsuri ale versurilor, gen Ion Minulescu sau George Topîrceanu.

O a doua formulă convingătoare este alăturarea argumentativă a unor citate din filosofi ori autori bine cunoscuți, sau din filosofia populară, ca un fel de motto pentru poeziile sale.

Astfel, organizarea arhitectonică a creațiilor sale este bine conturată și orice poezie, din oricare volum, ai citi-o, fără a fi semnată, vei intui că este scrisă de Nicu Doftoreanu.

Iată câteva exemple: Motto: "Întrebat-am vântul, zburătorul/ Bidiviu pe care-aleargă norul/ Către-albastre margini de pământ:/ Unde sunt cei care nu mai sunt ?" (Citat din Nichifor Crainic)…Și Nicu Doftoreanu: „Ai văzut nefericirea / Cum mai bântuie privirea/ Celor ce-au pierdut iubirea ? !/ Ai gustat din cupa vieții/ Când amarul bătrâneții/ Umple golul tinereții ? !" (*Tangou relativ*, p. 108). Această sensibilă relație între un poet dramatic și autorul tangourilor ne impresionează, completând parcă înțelesul nuanțat al celor pe care poetul contemporan vrea să ni le comunice. Iar titlul relativizează alternanța între concret și abstract, între trecut și prezent.

Un alt exemplu: Motto: „Ecoul are întotdeauna ultimul cuvânt" (*Filosofie glumeață de cafenea*). Urmează autorul tangoului mării: „Nu toți percep la fel vigoarea mării/ Fiind păcăliți de-apropierea zării/ Chiar dacă nimeni,/ niciodată/ n-a putut,/ Să îi atingă orizontul când a vrut" (*Tangoul mării*, p. 56). Aici se întâlnesc două filosofii, la care cititorul este invitat să adauge propria-i gândire.

Și astfel, din volum în volum, între profunzime și aparentă degajare, între poetul contemporan și înaintașii săi din cultura universală ori folclorică, Nicu Doftoreanu pare un autor monocord; dar, de fapt, el este un talentat gânditor ritmic și profund, ineditul și diversitatea sa oscilând între acești parametrii.

(Nicu Doftoreanu, *Tangouri potrivite în stil englezesc*, Editura Astralis, București, 2019)

UN ROMAN CARE ÎȘI CAUTĂ DRUMUL

Iată un roman frumos scris, cu talent, dăruire și discernământ: *MAKTUB (în căutarea drumului rătăcit)* are o acțiune densă, cu o puternică trăire sufletească, în care personajele, faptele și impresiile se caută, se suprapun sau se exclud, într-o încercare de armonie, ca un caleidoscop dinamic, care numai prin mișcare devine unitar și convingător.

E vorba de-o acțiune cinematografică: peisaje bucureștene, sau din excursii îndepărtate, impresii halucinante de la marele cutremur, unde existența unor eroi, care ne deveniseră dragi, este curmată; iubiri pasionante și despărțiri elegante, zile însorite la mare, unde trupurile celor îndrăgostiți se scaldă în valurile neliniștite, dar și într-o mare revărsare a simțurilor; apoi reculegeri într-o activitate istovitoare, la o firmă prosperă, oameni de afaceri moderni și ingenioși; protagoniștii se răsfață în stațiuni și hoteluri de lux.

În căutarea drumului rătăcit este, de fapt, o căutare de sine, nu drumul greșit contează, ci un alt drum, adaptat la toate prioritățile europene. Spațiul de timp și geografic pe care-l cuprinde naratoarea, în romanul său de numai 230 de pagini, pare imens.

E vorba de-o carte scrisă pe gustul unor cititori grăbiți să afle cât mai multe într-un interval cât mai restrâns; tocmai prin această calitate răspunde Geni Duță exigențelor noastre imediate.

Personajele acestei cărți sunt prea pline de evenimente, actuale sau proiectate în viitor, desfășurându-se de la un moment la altul, de la un peisaj la celălalt, parcă urmând o poruncă divină, adaptată la ultimele forme ale modernității, ca să-și trăiască viața din plin.

Pentru a fi înțeleasă, într-o astfel de abordare, autoarea apelează la mijloace diversificate de exprimare: narațiunea de bază, relatată la persoana a treia, o alta subterană, ca un jurnal intim sau memoriu, scrisă cu litere italice, printr-un dialog, reluat uneori, cu aceia care nu mai sunt decât ca amintiri și cei care fac legătura dintre întâmplările trecute și cele prezente, într-un convingător prezent relațional. Autoarea apelează uneori, prin scurte fragmente, și la caractere bold, grafia devenind astfel o formă stilistică, expresie a îndemânării sale, atrăgându-ne atenția asupra importanței etajate a unor elemente.

Faptele de altădată aruncă alte lumini asupra celor prezente, iar cele viitoare trebuiesc regândite. Toate se intercalează și se transferă; șirul vieții nu se oprește.

Prozatoarea Geni Duță ne demonstrează, astfel, forța sa de creație, la acest moment, și inventivitatea, parcă dorința de a scrie altfel decât până acum, cu toate că și celelalte cărți, pe care i le-am citit cu interes, erau elaborate cu chibzuință și intuiție artistică. Vă recomand un roman puternic, dinamic și convingător, care, sunt sigur, că va oferi o surpriză cititorilor ei fideli !

(Geni Duță, *În căutarea drumului rătăcit*, Editura Fast Editing, București, 2018)

O poveste din Marele Război:
Cum a sfidat primarul din Crevedia Mică armata germană

Corneliu Cristescu

Nea Petre a fost vecinul nostru. Deseori, era chemat de tatăl meu să îl ajute la diverse munci în gospodărie, dat fiind că el era foarte ocupat cu meseria sa, care presupunea să onoreze toate comenzile pe care le avea, mai ales în preajma sărbătorilor de Paști sau de Crăciun. Cu toate că nu s-a îmbogățit din meseria lui, a practicat-o toată viața, pentru că oamenii din satul nostru sau din cele din vecinătate trebuia să se îmbrace, așa că fie că era vorba de cojoace sau căciuli noi, fie că era vorba de repararea hainelor de pe ei, oamenii veneau și îi cereau să-i ajute. Avantajul tatălui meu în cojocărie era acela că practica tehnologii noi, cu materiale noi, cu vopseluri noi, toate acestea deoarece era în relații foarte bune cu cojocarii din Bolintin Vale, în mod special cu Marin Petrescu, pe care l-am cunoscut și eu, fiind, la un moment dat coleg de liceu cu fata lui, ea fiind ceva mai mare.

Mi-aduc aminte că într-un an părinții mei au lucrat împreună cu familia lui Nea Petre la cultivarea tutunului, o îndeletnicire specifică în zona noastră.

În acele zile, când păpușeam la tutun, l-am cunoscut mai bine pe Nea Petre, ba chiar pot zice că l-am descoperit, pentru că era un om bun, șugubăț, care glumea cu noi și chiar cânta uneori. Odată, când tatăl meu a umezit atmosfera cu o oală de vin roșu, Nea Petre, după ce a tras câteva pahare pe gât, a început să cânte *Bun îi vinul ghiurghiuliu*, și a conchis către tatăl meu că: *Bună-i apa de izvor/ Dacă pui o picătură într-un chil de vinișor*. Ba, chiar a început să cânte: *Șapte văi și-o vale adâncă/ Aici lupii mă mănâncă*... Așa am cunoscut și eu aceste cântece, care mi-au rămas dragi toată viața.

Într-o seară, Nea Petre a început să spună o poveste adevărată, despre o întâmplare care s-a petrecut în timpul războiului cu nemții, fiind vorba, desigur, de primul război mondial, pentru că, mai ales pentru bătrânii satului, doar acesta conta, pe al doilea uitaseră să-l numere. O întâmplare care era să-l coste viața pe tatăl lui Nea Petre, care trebuia să-i întâmpine pe nemți, pentru că, am uitat să spun, tatăl lui Nea Petre era primarul satului.

Generalul Edler von Oetinger

Această întâmplare, pe care o port în mine de peste șaizeci de ani, m-a urmărit toată viața.

Voiam, totuși, să clarific această poveste, și asta pe bază de cărți și documente, nu oricum.

În urma consultării unor cărți mai vechi sau mai noi, asupra primului război mondial, în mod special cartea lui Constantin Kirițescu, *Istoria Războiului pentru Întregirea Neamului,* și cartea lui Mircea Vulcănescu, *Răsboiul pentru întregirea neamului,* studiile mele s-au concentrat asupra *Bătăliei de pe Neajlov și Argeș*, unde am găsit răspuns la întrebările mele: care era armata care a ajuns în Crevedia și cine a fost comandanul ei.

În cărțile de mai sus, am găsit hărți care indicau că Divizia 109 era cea care se apropia de Malu Spart și Bolintin Vale, deci ca să ajungă acolo trebuia neapărat să treacă prin Crevedia, mai ales că veneau dinspre Cartojani, deși nu menționau nici în text, nici în hărți, numele Crevedia. Surpriza a venit când, utilizând Internetul, am descoperit o hartă germană a *Bătăliei de pe Argeș*, cum o numeau ei în limba lor, unde era menționat numele Crevedia și Divizia 109, ba chiar și ziua de 1.XII, adică 1 decembrie, desigur 1916. Tot Internetul mi-a dezvălui și conducătorul acestei divizii, în persoana generalului prusac de infanterie Günther Horst Sylvester Ritter și Edler von Oetinger (n. 31 decembrie 1857 în Erfurt, m. 27 septembrie 1928 în Baden-Baden), care a luptat atât pe Frontul din Est, respectiv în România, cât și pe Frontul din Vest, în Franța. I s-a acordat Steaua pentru clasa Red Eagle Order II cu frunze de stejar și săbii, dar și Ordinul *pour le Mérit,* după campania din Franța. A fost cavaler al Ordinului Sfântului Ioan.

Dar, să ne întoarcem la povestea lui Nea Petre, să vedem cum s-a întâmplat...

– În nouăsuteșaispe, când au venit nemții, zice Nea Petre, am tras o spaimă de și acum mi se zbârlește pielea pe mine. Dar nu numai eu, tot satul s-a speriat de moarte, pentru că nu știi niciodată cum îi cade la socoteală neamțului, și ăsta nu știe multe și te împușcă.

Se auzise mai de mult că o să vină nemții, unii spuneau că o să vină de sus, de la Pitești, iar alții dinspre Ghimpați sau de la Călugăreni, unde era prăpăd, dar au venit dinspre Cartojani.

Așa că Primarul, adică Tata, continuă Nea Petre, și-a chemat oamenii lui, consilierii, și i-a instruit el cum să facă să nu avem belele cu nemții, iar ei să-i învețe pe oameni ce să nu facă.

Primarul, înconjurat de consilieri, aștepta nerăbdător apariția nemților. Oamenii din sat stăteau unii în spatele lor, iar alții în dreapta lui, pe drumul de la Găiești. Se apropiau nemții.

În fața grupului erau câțiva ofițeri călări pe cai, de o parte și de alta a celui din mijloc, care călărea un cal alb și care, cu siguranță, era comandantul lor, *generalul* neamț mult așteptat.

Răspântia din Crevedia Mică unde a avut loc întâmplarea

Primarul, stătea în mijlocul intersecției, cu cele două steaguri în mâini, steagul României și steagul nemților, de fapt al Imperiului German și striga cât îl ținea bojogii:

Sus Germania, jos România !
Sus Germania, jos România !
Sus Germania, jos România !

Deodată, în loc să înainteze, grupul de militari germani s-a oprit, iar generalul deosebit de agitat, îndreaptă bastonul său de comandant către primar și ordonă: *Executați-l* !

Îmediat, cîțiva subofițeri l-au înșfăcat pe primar, ducându-l către Neajlov, mai bine zis către dealul dintre satul Sfântul Gheorghe și Pădurea Mierlei, pentru a împlini ordinul generalului.

Oamenii satului au amuțit. Nu știau ce se întâmplă. Nu înțelegeau nimic.Așteptau lămuriri.

La un moment dat, un militar tânăr, înalt și uscățiv și cu ochelari cu geamuri groase, care, se pare că era tălmaciul generalului, i-a zis ceva și i-a arătat ceva ridicând brațele în sus, cu disperare. Deodată, generalul părea că a înțeles și s-a liniștit. A stat preț de un minut pe gânduri, după care a ordonat: *Opriți execuția* ! Dar, cei trimiși în misiune trecuseră de orizont.

Imediat o patrulă de militari a pornit în fugă ca să-i ajungă, să-l salveze pe Primar. Oamenii amuțiseră. Se rugau la Dumnezeu ca militarii să ajungă la timp, să oprească execuția.

A trecut ceva timp până când de pe podul de pe Neajlov a apărut grupul de militari. Oamenii priveau cu speranță, dar și cu îngrijorare, pentru că nu era clar, dacă este și Primarul cu ei.

Monumentul Eroilor Crevedia Mică

Când se apropiau de biserică, din spatele grupului de militari, se desprinde Primarul care, îngenunchind, începe să se închine, să pupe pământul și să se roage la Dumnezeu pentru această minune care i-a salvat viața. Apoi, s-a ridicat și s-a apropiat de răspântie, unde oamenii îl așteptau fericiți și nedumeriți, dar bucuroși că primarul lor este în viață.

Primarul și-a luat locul în răspântie, în fața oamenilor, urmărind, ca și ei, trecerea grosului trupelor germane, pentru că grupul de ofițeri din jurul generalului plecase de mult către Malu Spart, Bolintinu sau Căscioarele, semn că generalului nu-i prea păsa de primar...

Până la urmă, tot satul a aflat de ce Primarul a fost condamnat la moarte. În momentul trecerii generalului prin fața bisericii, Primarul cu cele două steaguri în mâini, a început să strige: *Sus Germania, jos România,* așa cum îi ceruse Prefectul, ca semn de supunere a României în fața Germaniei, dar, din emoție sau de frică, s-a pierdut și a ridicat sus steagul României, ținând jos steagul Germaniei, deși striga așa cum i s-a cerut. Asta l-a înfuriat rău de tot pe general...

Nea Petre a oftat, a suspinat, și și-a făcut cruce. La fel și noi, ceilalți...

Aceasta este povestea primarului Trifu Ionescu din Crevedia, primar liberal, care a sfidat armata germană aflată în plină glorie, în marșul ei triumfal de cucerire a capitalei României. Că l-a înfruntat pe general din emoție, de frică sau, de ce nu, din patriotism, care în lumea satului nu se afișează, se demonstrează, este mai puțin important acum. Important este că primarul Trifu Ionescu, atât de iubit și respectat de săteni, a intrat în legendă !

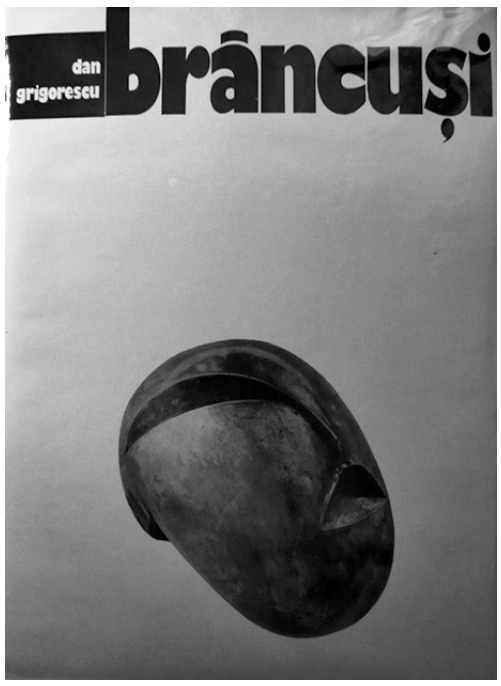
Monumentul din centrul satului, din răspântia cu pricina, îi poartă numele către nemurire.

Lansarea la Paris a noii ediții a albumului de fotografii Brâncuși

Jean-Yves CONRAD

La 11 decembrie 2019 a avut loc la ambasada României din Paris o întâlnire plină de căldură, în ciuda mișcărilor sociale de stradă datorate reformei sistemului de pensii din Franța.

Excelența Sa Luca Niculescu, ambasadorul României în Franța, a ținut să deschidă ceremonia dedicată lui Constantin Brâncuși cu ocazia reeditării excepționalului album realizat de către Dan-Ulysse (Eremia) Negropontes, fiul eroului de la Mărășești, generalul Eremia Grigorescu, și al Hélène Negropontes. Noua ediție se datorează inițiativei doamnei Sophia Negropontes, fiica renumitului fotograf și fondatoarea Galeriei Negropontes din Paris.

Dan Grigorescu, album "Brâncuși", Editura Meridiane, 1967

După o prezentare făcută de Excelența Sa acestui album excepțional – prima ediție apărută în 1967 – , a vorbit fiica autorului, Sophia Negropontes. Dânsa a ținut să pună în evidență contribuția deosebită a editorului Xavier Barral, recent decedat – Odihnească-se în pace ! – și a echipei sale, care a fost prezentă alături de noi în sala bizantină a Ambasadei, locul unde a avut loc evenimentul.

Pentru reușita acestei noi ediții, Sophie Negropontes a subliniat rolul proeminent al regretatului Dan Hăulică, critic de artă de excepție, fost delegat permanent al României la UNESCO, a cărui fiică, Alessandra, a fost de asemenea prezentă în sală, dar și al Juliei Jones, curator al biroului de fotografie al Centrului „Georges Pompidou" din Paris, precum și al lui Călin Dan, director al Muzeului Național de Artă Contemporană (MNAC). Dânsa a oferit publicului prezent ocazia să asiste la un recital susținut de valorosul pianist Albert Alexandrescu (interpretând piese de George Enescu și Béla Bartók) și de virtuozul Gheorghe Zamfir.

Sophie Negropontes, Jean-Yves Conrad, Lissandra Hăulică

După acest eveniment de înalt nivel, oaspeții s-au adunat în salonul de aur al Ambasadei și s-au putut bucura de un cocktail rafinat. Personal, am vorbit cu Sophie Negropontes, cu Alessandra Hăulică și pianistul Albert Alexandrescu, pe care l-am felicitat pentru excelenta sa performanță.

Note franceze

Al. CAZACU

Istorie și tehnologie intra-muros la Rouen

Capitală a Normandiei, fostă prosperă așezare medievală cu una dintre cele mai frumoase catedrale gotice din lume și locul unde s-au născut ori trăit importante personalități precum legendara Jeanne D'Arc, dramaturgul Pierre Corneille, regele Edward IV al Marii Britanii, ori penultimul președinte al republicii franceze, François Holland, orașul Rouen se prezintă astăzi ancorat în prezentul tehnologic folosindu-se atât de istoria sa cândva glorioasă, cât și de geografia generoasă în relief și proximități. Zona centrală a urbei este traversată de râul Sena ce îi asigură conexiune navală cu Le Havre, Caen, Calais și apoi spre Anglia. La aceasta se adaugă o rețea feroviară ce îl leagă de Paris, Lyon, Lille și Marseille, dar și o universitate, o importantă școală de afaceri și un sistem medical performant. Însă elementul care îl diferențiază în ultimii ani în comparație cu alte aglomerări urbane rezidă în câteva proiecte culturale unicat.

Evenimentul ***L'Armada*** se derulează odată la cinci ani în portul din localitate și a fost conceput inițial pentru a se reaminti că de la Rouen a plecat pe calea apei, cu fregata Isère, cadoul făcut de Franța Statelor Unite, Statuia Libertății care astăzi străjuiește coasta metropolei New York. Pentru o perioadă de zece zile ancorează ambarcațiuni din mai multe țări invitate. Pe ambele maluri ale Senei se desfășoară concerte, manifestări teatrale, mici târguri de lucrări cu profil maritim pe diverse suporturi, dar mai ales

prezentări și vizite pe navele aflate în port, sub diverse pavilioane, fiecare dintre ele povestindu-și trecutul, dotările actuale și organizând ele însele manifestări ce țin de istoria navigației, dar și audiții de jazz sau muzică clasică la bordul lor. Cupola focurilor de artificii care se împrăștie peste străzile din centru, decorate cu steagurile țărilor ce sunt reprezentate de cel puțin o navă, este nelipsită în fiecare seară a festivalului.

Tot pe malurile Senei, la Rouen, s-a readus, mai bine zis s-a reinventat un dispozitiv din secolul nouăsprezece, pe atunci o mare atracție: ***Panorama XXL***. Din punct de vedere tehnic este un cilindru pe peretele căruia, la interior, se desfășoară imagini întocmai ca în picturile panoramice desfășurate la 360° care la vremea apariției lor a constituit o revoluție. Astăzi în interiorul acestui dispozitiv înalt de 32 m spectatorul poate urmări diverse proiecții tematice multimedia tridimensionale, însoțite de sunet, care permit studierea în detaliu a unui fenomen. Astfel se propune „imersarea" vizitatorului în viața Rouen-lui de la 1431, a Romei imperiale ori „scufundarea" în Marea Barieră de Corali, respectiv „străbaterea" junglei amazoniene, se proiectează filme în format dedicat pentru un astfel de ecran. Panorama XXL este folosită și în afara orarului de proiecție, organizându-se activități extrașcolare ori conexe, în special cercuri de istorie, literatură, geografie, științe, informatică, precum și orice este legat de trecutul orașului. Totul este prezentat într-o manieră atractivă, care să încurajeze participarea.

Odată cu evoluția orașului, din rațiuni fie de sistematizare fie comerciale, anumite părți ale sale au fost demolate sau sunt în curs de sistematizare. Din acest motiv s-a luat decizia realizării unui concurs de fotografie digitală adresat oricărui cetățean care dorește să imortalizeze cât mai mult din „partea orașului ce se va duce". Astfel, lunar sunt prezentate și premiate cele mai reprezentative instantanee din zona care este deja schimbată.

Proiectul obligă prin mărturiile sale vizuale la o veghe asupra trecutului urban, dar și la o indirectă reflexie asupra timpului ce trece adesea mult prea repede.

Cele trei proiecte ale orașului Rouen demonstrează cum intra-muros istoria și tehnologia se pot întâlni în folosul locuitorilor, pentru a merge împreună mai departe.

Excelența bolintineană în cultură recunoscută la Academia Română, cel mai înalt for științific al țării

În data de 12 decembrie 2019, în cadrul ceremoniei de decernare a premiilor Academiei Române, lucrarea „Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui" și autorii acesteia – Vasile Grigore (coordonator), Ștefan Crudu, Marian Grigore, Ciprian Necșuțu – au fost premiați de Academia Română cu „Distincția Culturală".

Lucrarea, în două volume monumentale, de câte o mie de pagini fiecare, a fost publicată de Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB) la sfârșitul anului 2018 cu sprijinul Consiliului Local și Primăriei orașului Bolintin Vale, al domnului primar Daniel Trăistaru.

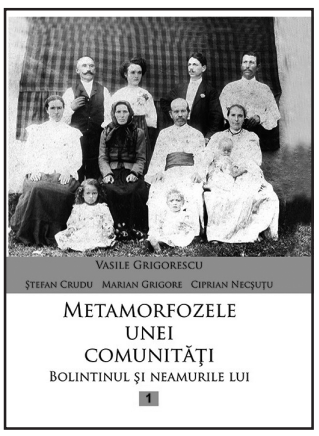
Acad. Răzvan Theodorescu, Ștefan Crudu, Vasile Grigore

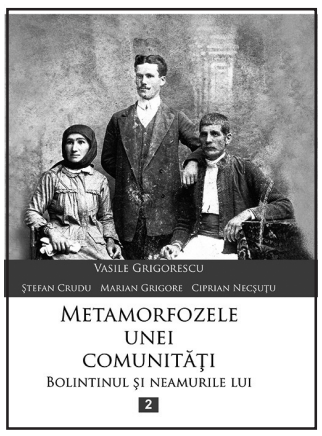

Autorii împreună cu prof. univ. Nicolae Constantin - premiat de două ori de Academia Română

Autorii în Aula Academiei Române

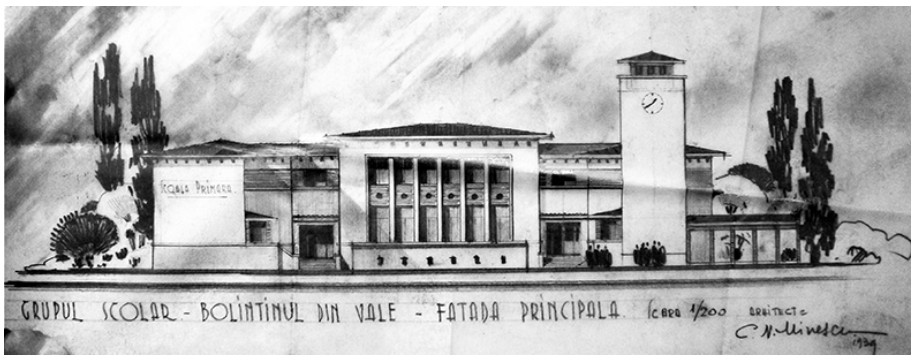

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Prima ședință din acest an a Clubului de Istorie și-a desfășurat lucrările pe data de 18 ianuarie 2020. Deși inițial se anunța o prezență mai numeroasă, au fost câteva absențe, unele notabile, din rândul membrilor vechi (Corneliu State, Constantin Bărbuță), pentru motive întemeiate la unii, mai puțin la alții... Oricum, cei prezenți au avut ocazia să participe la una dintre întâlnirile cele mai reușite din panoplia celor opt ani încheiați de funcționare a acestei instituții de cultură bolintinene.

Prima temă luată în discuție a fost iureșul iscat de știrea că Dimitrie Bolintineanu s-ar fi născut la 14 ianuarie 1819. Membrii Clubului, bine familiarizați, după cum vă închipuiți, cu biografia marelui poet, au încercat să descurce ițele acestei „glume" care a căpătat o amploare de-a dreptul uimitoare: în unele școli s-au organizat evenimente, primăria și consilierii locali au fost alertați în privința unor eventuale vizite importante, de la Capitală, care s-au concretizat sub aspectul unui grup de pașnici pelerini în preumblare pe la biserici pentru salvarea sufletelor lor, păcătoase se presupune și, ceva pozitiv, la Monumentul Poetului a apărut o frumoasă coroană de flori. Ce știau membrii Clubului de Istorie, însă nu cunoșteau internauții prinși în capcana știrilor false, este că anul de naștere al lui Dimitrie Bolintineanu este incert, multă vreme înaintându-se anul 1819, care însă, în urma cercetărilor celui mai bun specialist în viața și opera poetului, anume regretatul istoric literar Teodor Vârgolici, confirmate prin cele în registrele de stare civilă ale Bolintinului din Vale fructificate în volumul „Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui", lucrare premiată în decembrie 2019 de Academia Română, anul de naștere larg acceptat astăzi este 1825. Ziua nașterii lui Dimitrie Bolintineanu a fost și rămâne necunoscută, neexistând niciun indiciu în acest sens. Ceea ce se vehiculează în mediul virtual, că Dimitrie Bolintineanu s-ar fi născut la 14 ianuarie, este o minciună, o știre falsă, care se susține doar prin dorința unui oarecare de a epata prin cunoștințele sale, conjugată cu nepriceperea altora de a-i cenzura prostiile.

Proiect 1939, Grupul Școlar Bolintin Vale

Iată, așadar, un prim subiect intens dezbătut în cadrul ediției curente a Clubului de Istorie, a cărui prezentare a fost realizată de către Ștefan Crudu.

Următorul moment a fost dedicat patrimoniului arhitectonic din zona Bolintinului și a fost susținut de Vasile Grigore. A vorbit mai întâi despre „proiecte edilitare ratate" în Bolintinul interbelic și anume despre proiectele de construcție a unui „Dispensar antituberculos" și ale „Grupului Școlar Bolintinul din Vale", două întreprinderi grandioase, care, dacă ar fi fost realizate ar fi constituit niște repere arhitectonice de primă mână ale întregii zone, nu numai ale satului în sine. Prezentatorul a explicat că realizarea lor a fost blocată de izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial și a continuat prin compararea câtorva clădiri publice bolintinene, cu omoloagele lor din alte reședințe de plasă, anume Domnești și Buftea. Din păcate, spre deosebire de Bolintinul din Vale, la Domnești și Buftea, majoritatea acestor edificii au fost demolate sau transformate în așa chip încât nu li se mai recunoaște înfățișarea originală.

Un alt subiect de interes pentru „clubiști" a fost prezentarea unui delicat lăcaș de cult asupra căruia și-a pus amprenta unul dintre strălucitii arhitecți români interbelici, anume Paul Smărăndescu. Este vorba despre biserica din Uiești (comuna Bucșani, județul Giurgiu), asupra căreia a avut loc recent o agresiune și anume învelitoarea de șindrilă i-a fost schimbată cu una din tablă cutată, care o urâțește și-i răpește farmecul redat de marele arhitect.

După comentarii acide la adresa celui/celor vinovați de o asemenea barbarie, a luat cuvântul domnul Corneliu Cristescu care a evocat un episod din Primul Război Mondial, petrecut la intâlnirea trupelor germane cotropitoare cu autoritățile locale și sătenii din Crevedia Mică, sat aflat azi în comuna Crevedia Mare, județul Giurgiu. Prezentarea a stârnit aprecierile unanime ale participanților, care au răsplătit-o cu un ropot de aplauze, fapt destul de rar în ambianța sobră a Clubului de Istorie.

Fără îndoială, o nouă ședință interesantă și instructivă a Clubului de Istorie, care a mai abordat, pe durata celor trei ore de desfășurare și alte subiecte mai mărunte. Au participat: Niculae Stoica, Nicolae Ciubuc, Marian Grigore, Mioara Mănescu, Ștefan Crudu, Constantina Chiva, Alexandra Man, Vasile Constantin, Ciprian Necșuțu, pr. Vasile Dumitrescu, Gianina Mehedințu, Corneliu Cristescu, Constanța Cristescu și Vasile Grigore.

Următoarea ediție a Clubului de Istorie, care marchează intrarea în cel de-al nouălea an de existență, va avea loc pe 14 martie și va fi dedicată Bolintinului, localitate care la 15 martie 2020 va împlini 587 de ani de la prima atestare documentară.

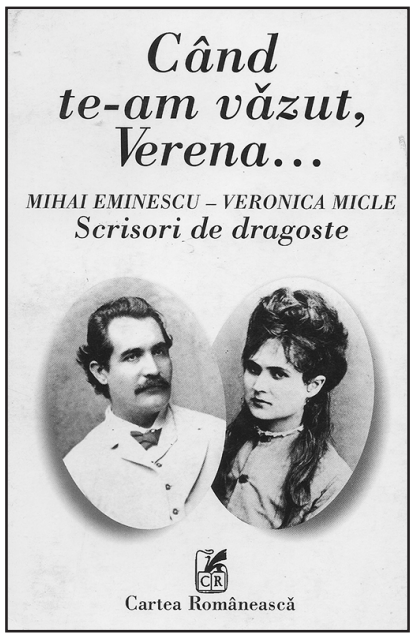

Romanița-Maria Ștențel

Când te-am văzut, Verena...

…ce declarație mai tandră, mai romantică decât aceasta, ca un adevărat poem: „când te-am văzut, Verena…” rostit de Poetul Mihai Eminescu, pe când avea 22 de ani și „a văzut-o” pe EA, pe Veronica Micle, la Viena, și ea tot de 22 de ani, (dar și mama a două fetițe), în casa unor cunoștințe comune, prin jocul hazardului… Acel coup-de-foudre, robirea dragostei, s-a produs, cum altfel, printr-o privire, prin OCHI, fereastra sufletului, cum spun poeții.

Cartea cu titlul:*Când te-am văzut, Verena* (a apărut la Cartea Românească, 1998), cuprinde o indiscreție benefică, și anume scrisorile de dragoste, 66 la număr, dintre Poet și muza Veronica Micle.

Corespondența, publicată în 1989, în volumul XVI de Opere, ediția Academiei, cuprinde cele 48 de epistole ale Veronicăi și doar 18 ale poetului către cea pe care a iubit-o, evidențiind o dragoste adevărată, reciprocă, dar cu un traseu sinuos/dureros adeseori… Este un „roman-epistolar de dragoste”, în care detectăm toate „fazele” amorului, de la apariție, la declarație, de la sublim, la revoltă, la gelozie chiar… apoi la iertăciune, de ambele părți exprimată !

Titlurile epistolelor vorbesc și ele despre tandrețe și nuanțele iubirii, ale alintului între îndrăgostiți. Veronica îl numește: „Eminul meu cel dulce/ Al meu iubit și drăgălaș Emin/ Mițulică dragă…”, iar Eminescu o alintă astfel: „Dulcea mea Nicuță/ Dulce și dragă a mea copilă/ Iubită femeie…”

Unii le-au apreciat cu ironie, alții cu detașare, alții au văzut eternul uman al destăinuirilor în dialogul între bărbat și femeie, aflat sub semnul unei reale, cuceritoare sincerități, autenticități…

EA: „*Eminescu al meu, singurul și unicul obiect al dragostei mele, singurul și unicul motiv al durerii și fericirii mele, iată că pot, în sfârșit, să-ți scriu o dată cu pornire duioasă și iubire… Dacă între tine și mine e dragoste, noi trebuie să binecuvântăm împreună ironia soartei. În mizeria asta a lumei, trebuie să primim cu inimă bună o clipă de fericire, pe care ne-o dă fatalitatea cu toată ferocitatea ei războinătoare Te sărut și te iubesc, Veronica…”* (Scrisoarea nr. 35, miercuri 23 dec. 1881, Iași)

EL: *„Dulcea mea amică, dacă îmi dai voie să vorbesc de mine, de acea dureroasă dar adâncă și întinsă fericire pe care atingerea în treacăt a mâinii tale, zâmbetul tău, privirea ta au răsfrânt-o asupra unei vieți atât de izolate și lipsite de fericire precum este a mea… Tu știi, dulce și neuitată amică, că sentimentul de care-ți vorbesc nu e nimic banal, nimic care să aibă ceva comun nici cu teoria plăcerii, la care se închină mulțimea celor fericiți, nici platitudinile unei tinereți necoapte.Nici tinerețea nici frumusețea ta, nici virtuți sufletești, nici grațiile fizice nu au fost cauza acelei simțiri care a aruncat o umbră adâncă asupra vieții mele întregi. Eu nu cutez să-i dau nume și nu i-am dat nicicând. Nici nu știu de ce ești tu ești parte integratoare a tuturor gândurilor mele nici mă preocup s-o știu, căci nu mi-ar folosi la nimic, dar este o legătură cu tine neesplicabilă: de nu între viața ta și a mea, dar desigur între a mea și tot ce te atinge pe tine, între a mea și răsuflarea ta pe pământ… Dumnezeu nu e în cer, nu e pe pământ, Dumnezeu e inima noastră. Am înțeles că un om poate avea totul neavând nimic, și nimic având totul.”* (Concept scrisoare, București, 5-11 august,1879)

Lumea așa cum este

Vasile Szolga

CENACLUL "PRIMĂVARA"

Zilele trecute am participat la un cenaclu literar cu tematica: „Primăvara”. Era la sfârșit de februarie și tema era bine venită.

Dar, surpriză. Primul invitat era o distinsă cercetătoare astronom, care ne-a propus o temă: „Între cer și Pământ”. Ascultând expunerea, îmi dau seama că de fapt prezentarea este un melanj de cunoștințe științifice, un fel de popularizare a științei, incluzând noțiuni despre piramide, Copernic, Galilei, observatoare astronomice, conferințe și, bineînțeles, explicarea poziției pământului la solstiții și echinocții, de parcă noi, așa-ziși scriitori și poeți, nu am mai auzit de așa ceva și am fi total necunoscători într-ale științelor exacte (poate că unii chiar așa sunt). Sau doar mie mi se pare așa fiind inginer de profesie și profesor universitar.

Conferința are însă succes, în cadrul celor 20 de moși (și aici mă introduc și pe mine) și babe și vreo trei tineri.

Ia cuvântul apoi un alt invitat de marcă: un fost senator sau ambasador – nu îmi dau seama ce a fost după cum i se adresează lumea, fie cu unul sau altul dintre apelative – care, eludând tema conferinței și a seminarului cenaclului, începe să vorbească despre femei, lăudându-se că, într-o întâlnire, a fost singurul care a votat împotriva egalității dintre bărbat și femeie, pe motivul că acest lucru ar răpi femeii misterul, feminitatea, gingășia și încă multe altele. Îmi dau seama că omul este mult pe lângă temă (bate câmpii), deoarece egalitatea dintre sexe nu se referă la aspect, putere, sentimente, gingășie, ci la egalitatea drepturilor civice, la egalitatea de vot, de șanse în viață, de salariu egal la muncă egală, și încă multe altele. Omul perorează circa o jumătate de oră (deși la începutul discursului spusese că are de zis doar câteva cuvinte, maximum două minute), pe această temă și are, și el, succes (în special în rândul babelor, sau, mă rog, a femeilor mai în etate, ca să nu jignesc pe cineva, deși dacă mie mi se spune că sunt moș nu mă supăr, știu și eu că ăsta e adevărul).

Prinzând din zbor tema feminină, mai mulți se referă la aceasta, uitând că tematica cenaclului era anotimpul care bătea în ușă și în ferestre. Doar câțiva se referă la aceasta, puțini. Cenaclul se încheie cu un fel de citire a unor procese verbale, ca la ședințele restrânse de partid, din vremurile demult apuse, dar mereu reluate, de parcă acele vremi s-au depus undeva în memoria și sângele nostru.

La sfârșit îmi iau haina și rucsacul și plec fără să mai ciocnesc un pahar de șampanie, în cinstea succesului cenaclului. Și, totuși, Primăvara veni.

Patrimoniu

BISERICA DIN UIEȘTI

Satul Uiești (comuna Bucșani, județul Giurgiu) este o veche vatră de moșneni, a cărei primă atestare documentară la 5 august 1451, în vremea voievodului Vladislav al II-lea, îi coboară istoria spre începuturile Țării Românești. În această localitate, situată pe un drum secundar, ascunsă de ochii călătorilor, se află un prețios monument de arhitectură reprezentat de biserica având hramurile Adormirea Maicii Domnului și Sf. Gheorghe. Data fundării ei nu se poate preciza, însă unele dovezi circumstanțiale o situează în prima jumătate a secolului XIX.

Biserica din Uiești înainte de refacere

La circa un secol de existență, lăcașul va intra în atenția arhitectului Paul Smărăndescu (1881-1945) un profesionist desăvârșit, membru pe atunci în Comisiunea Monumentelor Istorice și proprietar al unei sfori de moșie în Uiești. Și astfel, în vara anului 1937 el procedează la o restaurare exemplară, care readuce la viață această delicată biserică de țară, transformând-o într-o bijuterie, o încântare pentru ochiul privitorului, inițiat sau nu în tainele patrimoniului arhitectural românesc.

Biserica din Uiești restaurată de arh. Paul Smărăndescu, 1937

Arhitectul Paul Smărăndescu a acordat o atenție deosebită materialelor utilizate la restaurarea bisericii. De exemplu, la învelitoarea acoperișului – element extrem de vizibil la o construcție – a utilizat șindrila din lemn de rășinoase. În mod lăudabil, linia impusă a fost respectată apoi de preotul Vasilică Bitere, care în anul 1993 a înlocuit vechea șindrilă cu alta nouă, cu ajutorul unor meșteri din Vrancea. Din nefericire, în urmă cu doar câțiva ani frumosul lăcaș de cult a fost batjocorit îngrozitor, schimbându-i-se în mod dramatic aspectul, căci în locul șindrilei i s-a pus un acoperiș din tablă cutată roșie, de altfel cea mai ieftină învelitoare dintre cele metalice în uz în zilele noastre.

Biserica din Uiești în 1942, foto Ioana Nuțeanu

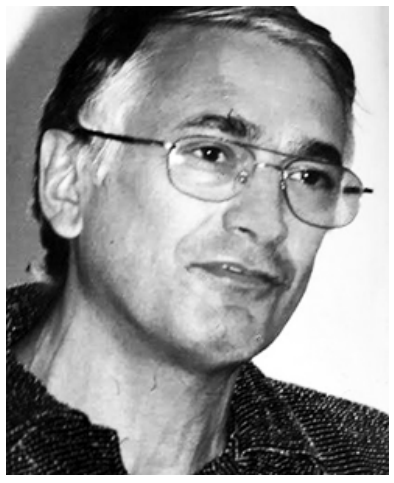
Biserica din Uiești în 2011

Fotografiile prezintă biserica din Uiești mai înainte de dramaticul eveniment și am hotărât să nu o arătăm în starea actuală în speranța unei mult dorite schimbări.

Ceea ce este greu de înțeles pentru noi, este faptul că această biserică nu a fost niciodată inclusă pe Lista Monumentelor Istorice, așa cum sunt toate lăcașurile de cult din țară construite anterior anului 1900.

Biserica din Uiești în 2011

Victor Atanasiu

Dimitrie Bolintineanu: „geniul necomparabil al României"

Piesa de rezistență a întregii poezii a lui Bolintineanu, totodată capodopera absolută a operei sale, proba cea mai peremptorie că avem în față un scriitor ilustru, complex și modern, o constituie, fără îndoială, *Mihnea și Baba*. Adaosul dintr-o paranteză, aflată la un rând după titlu, conține precizarea că ar fi vorba de o narațiune *sui-generis*, alcătuită „după o tradiție". Așa-zisa precizare e oarecum ambiguă și înșelătoare.

De o tradiție într-o accepție canonică a termenului nu are cum să fie vorba, întrucât nu e în discuție nu știu ce obicei, consacrat într-o comunitate națională pe o perioadă îndelungată. Termenul este utilizat de Bolintineanu cu o conotație poetică. E permisivă aici interpretarea că autorul ar înțelege prin această sintagmă un fapt de o credibilitate aproximativă, oricum nu cu desăvârșire iluzorie, în plan istoric. Aceasta întrucât se referă la un anume dat, transmis pe calea legendei, care, la rândul ei, are două capete. Unul este acela al ficțiunii, ca produs exclusiv al imaginarului colectiv, conservat de secole, cu modificări, adaosuri și eliminări aduse de fiecare generație în parte. Acest „cap" a pierdut orice tangență cu o întâmplare petrecută aievea, celălalt este al informației transmise din om în om, din tată în fiu, așa încât ar fi de bun simț să nu crezi, teoretic vorbind, că un sâmbure de adevăr nu va fi existat. Din cele două capete amintite, unuia îi dă reală pondere Bolintineanu prin supra-catalogarea poemului, concretizată în faptul că acesta este introdus într-un ciclu de *basme*. Basmul este însă o expresie a triumfului exclusiv al imaginației. Apoi, să ne uităm mai cu luare aminte la titlul compunerii.

Dimitrie Bolintineanu, revista *Familia*, 1865

De care Mihnea e vorba ? Informațiile câte se dau în text, nu conțin nicio precizare istorică, totuși e de bănuit, dat fiind că ne aflăm în fața unui individ cu predispoziții malefice, așa cum îl portretizează Baba, (ea este un narator indirect care face o descriere schematică și tendențioasă a dușmanului ei), că e vorba de Mihnea-vodă cel Rău, care va ajunge mai târziu personaj la Odobescu. Deși era momentul nuvelei istorice, referindu-ne la o perioadă întinsă de-a lungul a câteva decenii, de la sfârșitul primei jumătăți a secolului al XIX-lea și începutul celei următoare, (C. Negruzzi va da la iveală excepționala narațiune *Alexandru Lăpușneanu*,iar N. Filimon va produce și el o nuvelă, proastă, despre un tinerel care a atentat la viața lui Napoleon), Bolintineanu va da la iveală o pseudo-nuvelă istorică, cu desăvârșire pseudo, și aceasta nu fiindcă lucrarea e redactată în versuri, (acesta ar fi un criteriu pur formal), ci întrucât caracterul istoric este cu desăvârșire deviat spre fantastic, himeric, imaginativ.

Oricum, de oricare dintre Mihnea care au fost domnitori ai Țării Românești ar fi vorba , niciunul nu a intrat în așa măsură în conștiința națională încât să-l simțim la modul acut ca o apariție reală cândva. Așadar nu e vorba de Mircea cel Bătrân, ori Mihai Viteazul, deci nu putem opune ceea ce știm noi despre aceste personalități la ce le atribuie imaginația scriitorului și, în felul acesta, să privim inevitabil cu neîncredere produsul acestei imaginații. Himerica și dementa Babă e limpede că nu și-a avut locul decât în creierul fecund și incandescent al lui Bolintineanu.

Reamintindu-ne de tradiția propriu-zisă, nu este vorba,în concluzie, decât de acel „cap" al ei care încorporează ficțiunea. Prin supratitlu (basm), titlu și subtitlu („pe o tradiție"), Bolintineanu avertizează că e vorba de o proiecție strict *a sa*. Fantezia dictatorială este întrupată în textul poemului pe deplin, își găsește acolo hegeliana formă sensibilă cu mult înainte de a fi fost teoretizată de Hugo Friedrich. Totuși, prin acel „Pe o" din „Pe o tradiție", Bolintineanu se joacă cu subtilitate cu mintea cititorului, manipulându-i-o: cine știe, o fi o câtime de adevăr în ceea ce e de fapt în exclusivitate pură invenție.

Întrucât poemul este atât de cunoscut și datorită importanței ce i-a acordat-o în *Istoria literaturii*... G. Călinescu, comentariul de acolo fiind aproape la fel de halucinant ca și creația discutată însăși, voi analiza, fără pauzele oferite de citate, splendida compunere și finalmente voi reproduce în pagină complet scrierea, ca și când ai pune un portret pe un perete, pentru a-i fi degustată, prin contemplare multirepetată, nuanță cu nuanță, savoarea, pentru a-l face pe receptor să se pătrundă, punct cu punct și până în străfunduri, de vraja operei expuse.

Toate versurile inițiale nu mai sunt din arsenalul romanticăriei ieftine, de extracție gotică, dimpotrivă, chiar melodrama cea mai acută se transformă în artă prin plusarea însăși a ideii din melodramă, a ideii de loc comun. Comparațiile făcute cu Burger sau Jukovski sunt juste, dar limitative. Alăturarea de Berlioz este mai potrivită, dar și mai potrivite sunt trimiterile la Donizetti sau Dostoievski. Poezia are o continuă gravitate cutremurată, care te duce cu gândul la *Lucia di Lammermoor* sau *Crimă și pedeapsă*. Înfundatul bubuit de tobe cu care debutează teribil *Lucia di Lammermoor* își găsește un echivalent la începutul poemului lui Bolintineanu în conturarea în linii nebuloase a unui spectru al nocturnului, al amurgului în devenire spre nocturn.

Așadar, din start e vorba de o mișcare continuă, fremătând-continuă, care înghite poncifele din formulările propriu-zise, le rostogolește, le topește în lava viziunii. Scrâșnita învârtire inefabilă și fără pauză digeră și alte poncife, cele ale ideologiei democratice, foarte caracteristică lui Bolintineanu, cum la fel de caracteristică îi este exprimarea ei în formulări tocite. (Bolintineanu-marele artist îl devoră aici pe Bolintineanu-ideologul).

Totul de fapt este un peisaj mitologic, pe care cinematografia de ultimă generație ar trebui considerată ultraperformantă, dacă ar putea să îl recreeze într-o peliculă.

Bolintineanu a fost un artist complet. În *Mihnea și Baba* s-a dovedit mai mult ca oricând valabilitatea unei atari calificări, știind să dea textului său valențe lirice, epice, dramatice, prin urmare, a fost un creator mai „postmodernist" decât toți postmoderniștii, cu excepția lui Mircea Cărtărescu.

Himericul, prăpăstiosul, terifiantul, se adună cu toate, așadar un veritabil cocteil de poncife din arsenalul romanticăriei gotice, ca amalgamul din acordurile strident-nobile, înălțătoare, (deși aparența e de isterie de cel mai prost gust, care e atât de prost încât, miracol al artei !, curge în oceanul sublimului), din *Lucia di Lammermoor*. Altă referire se poate face la ideologia protagonistului atât de simplistă formal din *Crimă și pedeapsă*, încât pare caricatură, și romanul polițist de acolo, atât de stângaci aparent, încât pare penibil. „Caricatura" capătă însă caratele creației de referință, iar romanul polițist de amator devine capodopera capodoperelor. Așa și scârârțâind un mecanism, aparent ruginit,dar mai implacabil în rostogolirea sa, ca o sfârtecătoare roată medievală, al „basmului" bardului român, împinge în prăpastia neantului toată figurația ajutătoare, lăsând la suprafață doar particulele mustinde de sublim. Brusca notație bărbătesc-succintă, prin care se încheie versurile ce trebuie considerate a fi uvertura poemului, are, ca și aceea din *Lucia di Lammermoor* o deplină încărcătură anticipatoare în ceea ce privește *scenariul* ansamblului artistic dat. Aici ni se indică cine va deștrăma buha primordială. Ni se sugerează că aceasta va să se întâmple, întrucât Mihnea intră fără inhibiții în teritoriul ei, declarându-i astfel subtextual că victoria nu poate decât să-i aparțină înainte ca orice bătălie să fi fost dată. El va atrage de partea sa un dat cosmic, necesar pentru a deștrăma nocturnul malefic, desfrânat în dezlănțuire în timpul ce îi e dat să se dezlănțuie.

Poetul ne conturează în stihuri o realitate foarte palpabilă. Întrucât aici nu mai este vorba nici de Mircea cel Bătrân, nici de Mihai Viteazul, nici de vreo altă personalitate rămasă în mentalul colectiv a fi existat aievea. Efectul artistic nu e deranjat de împotrivirea pe care acest mental, cât de cât nutrit cultural, o poate face la ceea ce știm deja că a existat. În text se vorbește de *un templu al pacinaților*. Care templu pe meleagurile noastre, care „pacinați", cine vor fi fost acești „pacinați" ? Iată întrebări la care nu se poate răspunde, sintagme care nu informează nimic, dar joacă spectacolul informării !

Poet în fine, poet până în vârful unghiilor, Bolintineanu creează un trecut himeric, imposibil să fi existat ca atare, imposibil ca un cititor cu minimă pregătire culturală să-l accepte a fi fost cândva real. Peisajul descris e un fel de cometă ce trece pe lângă pământ, pare a fi aidoma lui, dar nu e nicio clipă așa ca atare. Poncifele romantice din versuri, aparținătoare literaturii de cea mai proastă calitate, luate în sine, sunt metamorfozate în particule ale unei mari literaturi, sunt luate în ghearele unor invizibili vulturi dinspre pulbere spre înalturi și aceasta grație rostogolirii lent-implacabile a versurilor însăși, care par astfel impersonali, implacabili scripeți anunțători ai unui destin implacabil. Această idee am repetat-o în fraza anterioară, tocmai pentru a marca mai răspicat specificul unei performanțe estetice epocale.

În fine, oribila bătătie infernală însăși contribuie la crearea unui spectacol kitsch, înghițit, oscior cu oscior, de literatura macră. Textul poetic al aromânului Bolintineanu nu are nicio tangență cu spațiul daco-român. El descrie, cu aroganța specifică unui mare artist, peisaje cețoase, suprasaturate de înneguratul fantomatic al romanticilor germani (precedați de rapsodul ce va fi compus *Cântecul Nibelungilor*, dar și de Shakespeare din *Hamlet*), așadar peisaje tipic gotice, plasate cu de-a sila, ceea ce nu dăunează deloc creației, în spațiul mioritic. E o trăsătură caracteristică, de altfel, lui Bolintineanu-poetul. (Romancierul discută însă foarte aplicat despre realitățile naționale). El vorbește despre cadâne cu tălpi fine și mers diafan , aproape neatingător al pământului, aidoma trenului pe pernă de aer, despre epopeicele romînce sud-dunărene, dar despre peisajul nord-dunărean nu prea are apetență să facă referiri. Și în *Călătorii,* scriitorul se arată interesat în chip evident de a descrie spațiul, aflat pe aproape de noi, cel care se învârte pe lângă noi în jurul acelei *Mare Nostrum,* cum îi ziceau înșiși strămoșii noștri Mediteranei, dar de spațiul Daciei Traiane, surprins în specifitatea lui, nu are „organ" să se ocupe.

Între versurile iconodulului proslăvitor al Femeii sar în ochi și cele despre frumoasele care și-au terminat cariera de femei de succes în sensul real al cuvântului, așadar de succes la bărbați. Pentru afemeiatul estet Bolintineanu idolul este considerat ca atare în toate ipostazele sale, așadar și în aceea a exemplarului dominant, care conservă, măcar în momentele necesare, o oarecare atitudine dintr-un ev al matriarhatului.

Poetul admiră femeia și într-o ipostază aspră a ei, în care rămâne în lumina reflectoarelor prin autoritate și atitudine rațională, așa cum împrejurările o cer într-un anume context dat. „Muma" lui Ștefan cel Mare își conservă funcționalitatea în chipul în care se cuvine și care este totodată singurul care i-a mai rămas și atunci când timpul frumuseții, grației, candorii, reale sau mimate, s-a dus. E o diferență totuși. Pe *această* femeie, Bolintineanu o admiră și o respectă, pe „tânăra domniță", în infinitatea ei de întrupări,o iubește. Sesizăm astfel, până și la acest idolatru, o boare, firească altfel, de misoginism. Ca și Napoleon, scriitorul nostru nu se dădea în vânt după „une beauté passé".

Ideea că intriga poemului e bizară nu rezistă. La urma urmei e vorba de o posibilă parabolă involuntară, vizând întorsăturile teribile, neașteptate ale destinului: te duci să afli o rezolvare într-o problemă și intri într-o fundătură, care poate să fie chiar stația terminus a traseului tău în existență. Poemul poate fi interpretat și ca o parabolă, (firește tot involuntară, dar, cum se știe, capacitatea de a sugera a unui mare artist este mult mai largă, se întinde pe o arie mult mai extinsă decât intențiile sale), a forței de a birui orice de către o structură ireductibil luptătoare. Creația lui Bolintineanu este și o încarnare artistică a dictonului *Fortuna audaces juvat.* Curajul fără margini al lui Mihnea face să fie ajutat de destin exact când trebuie ca să nu cadă în prăpastie.

Găsim mai departe o prevestire a structurii incasabile a eroului prin alăturarea mișcării sale de cea a hidosului macabru, pângăritor a conceptului de inocență, această din urmă operațiune fiind concretizată în capacitatea de a da o întrupare de putregai a ceea ce fusese frăgezime etanșă. Tărâmul demonicului e vizitat de o entitate demonic-superioară, sau în alți termeni, demonicul va să fie bătut cu propriile lui arme.Eșantionul ce urmează e încadrabil ideii de descriere.El nu convinge, căci e plasabil în perimetrul staticului. (La Bolintineanu e pregnant ce ține de datul cinematografic, caduc tot ce e tentativă de pictural, întrucât la el picturalul dorit ca atare se degradează în discursiv).

Prima tiradă a Babei, întrucât e un rechizitoriu (aglomerare de vorbe), nu convinge. Bolintineanu nu are talentul hugolian al rostogolirii sonore de cuvinte, pe care îl va dovedi Alecsandri în *Despot-vodă*. Lui îi reușește doar rostogolirea vizualizată în stare pură. După aceea însă vlaga lirică reapare. Magistralul în ordinea performanței lirice e prevestit de pe acum, dar totul e deocamdată, (Bolintineanu are geniul, specific muzical, al dozării graduale a efectelor, concretizată în reprezentări tot mai teribile, tot mai expresive), echivalentul unui cer întunecat de nori din ce în ce mai grei, mai plumburii, mai amenințători, capabili parcă a strivi, prin continua lor apropiere, (iarăși e de punctat triumful dinamismului). Fantomaticele apariții aservite Babei nu sunt doar expresii ale macabrului în mișcare, ci pseudocorpuri mișcânde, și aceasta grație înseși alcătuirii lor de entități impalpabile, străine de staticul unui corp propriu-zis, fixat în teritoriul staticului prin datul său material. Aceste spăimoase apariții himerice sunt în esență formele sensibile, ca să utilizez aici terminologia hegeliană, ale unui vânt turbat, bezmetic, terifiant.

Mișcarea se va realiza ulterior, în chip savant și paradoxal totodată, prin însăși oprirea ei, prin eliminarea dinamismului, prin trecerea de la iureș la încremenire. Acest lucru e sugerat de minune și prin schimbarea de metrică operată prin datul formal al celor două versuri din care este alcătuit acest așa-zis „capitol", aflat aici în discuție, al poemului. Se trece de la sprinteneala pârâului la nemișcarea apei dintr-un lac.

Urmează al doilea discurs al Babei, care, cum s-a observat și

(continuare în pag.27)

(urmare din pagina 26)

cum s-ar fi putut deduce și din punctarea continuă a specificului înzestrării artistice a lui Bolintineanu făcută aici, e fără rezonanță. Desigur prin această tiradă se deschide, cum a remarcat G. Călinescu, seria blestemelor din literatura noastră. Acesta este un merit consemnabil strict de istoria literară, nu și de critică. Oricum, și aceasta e important, contează faptul că intenția poetului aici nu se realizează. Ceea ce se dorește a fi un cataclism verbal nu e decât un țipăt fără vlagă, o trecătoare ploicică de vară. Totuși, până și aceste părți nereușite în sine ale poemului își au rostul lor.

De mirare e că ilustrul critic, care a sesizat că în *Luceafărul* e vorba de o țevărie complicată, creată prin adunarea laolaltă a 94 de strofe și astfel cu necesitate unele dintre ele tac, altele sunt sonore, nu a văzut că această particularitate e depistabilă și în fenomenalul poem al lui Bolintineanu. Momentele de vorbărie ale Babei creează un necesar *respiro* pentru ca percepția noastră să nu fie suprasaturată de atâta densitate lirică. Denivelările în ordine estetică trebuie catalogate ca pauze necesare între consistentele, ultra-impresionantele feluri ale acestui ospăț artistic.

Portretul lui Dimitrie Bolintineanu realizat de Barbu Iscovescu

În himericele apariții devorate de o sete ucigașă sesizăm o prefigurare a lui Setilă a lui Creangă, aflată însă în registrul terifiantului. Totul este basm,mitologie, nicidecum baladă cu fundal istoric. Alcătuirile spăimoase par, pe de altă parte, atât de iluzorii încât dau impresia de întrupări ale artei abstracte.

Identificăm în egală măsură un tablou, a cărui figurație nu e încremenită, ci e aidoma acelor fotografii care se mișcă în pagina unui ziar din ecranizările din seria *Harry Potter*. Slugile Babei aparțin unui regn smucit, smintit, incapabil să stea o clipă locului, pus în priză de contorsionarea sa ucigașă cvasi-epileptică. Acest Setilă de *horror* (îl aflăm pe destinsul Creangă transcris în partitura întunecată, crispată a lui Dostoievski) și cu multiple capete, ca orice balaur, are o densitate curgândă. Datul lor structural fluid dizolvă materia acestor alcătuiri și, pe cale de consecință, figurativul curge el însuși spre nonfigurativ. Dinamismul e realizat mai departe printr-o nouă schimbare de ritm, fiecare vers având lungimea potrivită.

Curgerea de fluviu, dar una mânioasă, spumegândă, ca a Dunării la Cazane, este aceea a unui prim vers. Cel următor însă are o scurtime plesnitoare, răvășitoare, un efect de iuțeală, nu de pârâu, ci de cădere de apă cu densitate maximă pe suprafață minimă, așadar una de cascadă, posibil a exista ca atare numai în acest spațiu liric.

Fiecare tip de versificație e păstrat, ori schimbat, în funcție de o necesitate adâncă, poetul având geniul să se servească mereu de metrica trebuincioasă. Rafinamentul procedurii are darul de a inculca impresia de naturalețe deplină: pârâul, lacul, fluviul, cascada, sunt, fiecare, când trebuie și atât cât trebuie. Elementul cosmic însuși intră în această isterie mișcătoare. Orchestrația de Berlioz e aservită fluidității terifiante, acusticul e aservit dinamicului, polifonia manifestărilor Babei e aservită ritmului galopant. Ceea ce într-o superproducție ar fi ceva spectacular, dar oarecum de rutină,prin căderea și revenirea pe cal a eroului, aici, în textul lui Bolintineanu, e de un efect cinematografic năucitor, încorporator al sugestiei de mișcare neîntreruptă și imposibil de întrerupt, aidoma aceleia din splendida sintagmă din compunerea în care, vorbindu-se de cutare cavaleri, ni se spune: „Ei se bat în spade – spadele se frâng”.

Valabilitatea dictonului *Fortuna audaces juvat* se dovedește la sfârșitul poemului: eroul scapă ca prin urechile acului când părea că nu mai are scăpare. Efectul final, cvasi-apoteotic, cu efect tămăduitor acum, se datorează unei *alte* încremeniri a mișcării. O încheiere bruscă, excepțională, tocmai fiindcă este telegrafică. Și cât a fost de ironizat Bolintineanu pentru epilogul telegrafic al compunerilor sale ! Nimic mai mâhnitor decât incomprehensiunea câte unui zeflemist lipsit de vocația sublimului.

I

Când lampa se stinge la negrul mormânt
Atinsă de aripi, suflată de vânt;
Când buha se plânge prin triste suspine;
Când răii fac planuri cum au a reține
În barbare lanțuri popolul gemând;
Când demoni și spaime pe munți se adună
De urlă la stele, la nori și la lună,
Într-una din peșteri,în munte râpos,
Un om oarecare intra curagios.

II

În peșterea Carpaților
O oară și mai bine
Vezi templul pacinaților
Ce cade în ruine.
Aci se fac misterele
De babe blestemate,
Ce scot la morți arterele
Și hârcele uscate.
Aci se fierb și oasele
În vase aurite,
Aci s-adun frumoasele
Când nu mai sunt dorite
O flacără misterică
Dă palidă lumină
Iar stâlpii în biserică
Păreau că se înclină

Și liliecii nopților
Ce au aicea locul
Ascunși în hârca morților,
Umblau să stingă focul
O babă, ce ogoarele
Uscaseră în lume,
Tot răscolea vulvoarele,
Șoptind încet un nume.

III

S-aude un zgomot de pași pe aproape,
Cum calcă strigoiul când va să dezgroape
O tânără fată... Colo... Ascultați !
Să fie Satana cu ochii de focuri ?
– „Hei ! Cine să calce în negrele-mi locuri,
Se-ntreabă bătrâna... aici nechemați !...”
Ea zice, și-n umbră un om se arată
Cu ochii de sânge, cu fruntea uscată,
Teribil ca locul în care intra.
– „Bătrână, el zice, îți fă datoria !”
Și vorba-i, cum geme în zid vijelia,
Din colțuri în colțuri grozav răsună.
Ascultă-mă, doamne, aveam în oștime
Un fiu oarecare vestit în mulțime
Prin luptele sale; era fiul meu;
Plăcut ca seninul, frumos ca o floare
Și pentru aceasta mai stam eu sub soare.
Era pentru mine al meu Dumnezeu,
Și pentru aceasta m-am dat în pierzare.
Să-l fac între oameni ferice și mare,
Am dat al meu suflet la negrul tartar.
Tu știi mai departe. Ce ? gemi de turbare !
Vei sângele mumei, tu vei răzbunare,
Lovește ! Na sânul, tirane barbar !
Căci viața îmi este acum blestemată.
O ! cum nu pot oare să sorb astă dată
Și zilele tele, și sângele tău !
Dar nu pot, căci fiu-meu în ultima-i stare
Opri orice mână a da răzbunare.
Tirane ! Vezi prada-ți, vezi cugetul său.
Pe urmă, c-o mână uscată și arsă,
Intr-una din hârce un sânge ea varsă,
Și, dându-1 lui Mihnea, îi zise: Să bei !
E sângele fiu-meu, na ! soarbe-1 mai tare,
E cald și e tânăr, cum vrei tu, barbare;
Na, soarbe, sau eu sorb p-al tău, de nu vrei.

IV

Toți morții din mormânturi,
Cu ghearăle-ncleștate,
Ca frunzele uscate
Ce zbor când suflă vânturi,
Spre Mihnea alerga;
Iar vârcolacii serii,
Ce chiar din lună pișcă
Când frunzele se mișcă în timpul primăverii,
Țipând, acum zbura.
Șoimanele ce umblă
Ca vijelii turbate,
Colore deșirate
Cu forma ca o turlă,
Din munți în văi călca.

V

Un glas în mulțime teribil gemu
Și ceata infernă îndată tăcu

VI

BLESTEMUL
Oriunde vei merge să calci, o, tirane,
Să calci p-un cadavru și-n visu-ți să-l vezi,
Să strângi tu în mână-ți tot mâini diafane
Și orice ți-o spune tu toate să crezi.
Să-ți ardă plămânii d-o sete adâncă
Și apă, tirane, să nu poți să bei,
Să simți totdauna asupră-ți o stâncă,
Să-nclini a ta frunte la cine nu vrei.
Să nu se cunoască ce bine vei face !
Să plângi ! însă lacrimi să nu poți vărsa,
Și orice dorință, și orice-ți va place
Să nu poți, tirane, să nu poți gusta !
Să crezi că ești geniu, să ai zile multe
Și toți ai tăi moară; iar tu să trăiești !
Și vorba ta nimeni să nu o asculte,
Nimic să-ți mai placă, nimic să dorești !

VII

Așa vorbi bătrâna
Și Mihnea tremură.
Iar naiba, ce fântâna
O soarbe într-o clipă
Și tot de sete țipă,
La dreapta lui zboară.
El are cap de taur
Și gheară de strigoi.
Si coada-i de balaur,7
Și geme cu turbare
Când baba tristă pare;
Iar coada-i stă vulvoi.
Iar nagodele-urâte
Ca un mistreț la cap,
Cu lungi și strâmbe râte
Cu care de pe stâncă
Râm marea cea adâncă
Și lumea nu le-ncap;
Și șase legioane
De diavoli blestemați
Treceau ca turbilioane
De flăcări infernale,
Călări toți pe cavale
Cu perii vulvoiați.
Și mii de mii de spaime
Veneau din iad râzând
Pe Mihnea să defaime,
Căci astfel baba are
Mijloc de răzbunare
Pe mort nesupărând.

VIII

Mihnea încalecă, calul său tropotă,
Fuge ca vântul;
Sună pădurile, fâșâie frunzele,
Geme pământul;
Fug legioanele, zbor cu cavalele,
Luna dispare;
Cerul se-ntunecă, munții se clatină,
Mihnea tresare.
Fulgerul scânteie, tunetul bubuie,
Calul său cade;
Demonii râseră; o, ce de hohote !
Mihnea jos sare.
Însă el repede iară încalecă,
Fuge mai tare;
Fuge ca crivățul; sabia-i sfârâie
În apărare
Aripi fantastice simte pe umere,
Însă el fuge;
Pare că-1 sfâșie guri însetabile,
Hainele-i suge;
Baba p-o cavală iute ca fulgerul
Trece-nainte
Slabă și palidă, pletele-i fâlfâie
Pe osăminte;
Barba îi tremură, dinții se clatină,
Muge ca taur;
Geme ca tunetul, bate cavalele

Ca un balaur.

IX

O, ce de hohote ! Râseră demonii,
Iadul tot râse !
însă pe creștetul munților, zorile
Zilei venise.

Corin Bianu

FLUX-REFLUX DE MARE-UNIVERSALĂ

Arbori filtrând lumina soarelui de toamnă
Până când verdele coroanelor înspicate
Bate într-un galben bolnav,
Ce le doboară frunzișul.

Aerul însuși, până și aerul,
Se preschimbă în valuri prelungi,
Cu coamele înspumate de frunze ofilite;
Talazuri acoperă totul în cale
Și lasă, asemenea melcilor, inconfundabile urme.

Nu te poți feri de ele nicicum,
Orice efort se dovedește prea mic
Și nu știi de se duc în vreo mare
Ori se întorc din nou către izvoare,
Ca să revină iar și iară –
Flux-reflux de mare-universală.

TIMP ȘI MĂSURĂ

Din mine curge timp; sunt un izvor;
Scăpat dintre zăgazuri, aleargă limpezit,
Rămas pe loc, pot doar să-l mai măsor,
Să-i pot simți fluidul, mai lent sau mai grăbit...

Născut doar matcă-a timpului să fiu,
Supusă perimării, ca orișicare om,
Descins intim din mine însumi, el
Mă poartă net în sine, ca fructele pe pom.

Izvorul care-am fost, de-acum poate să secе,
Făgaș sunt, perisabil, dar slobod și măsor,
Iar fructul-timp mă devansează și mă-ntrece –
Sămânță-pom, sămânță-pom, în lanț nemuritor...

TIMP TRĂIT

Până la stele și dincolo de ele,
Loc și timp – etern îngemănate.

Picătură după picătură,
Căzând implacabil
Pe creștetul capului,
Curg din înalturi,
Asupra mea
Secundele.

Sub curgerea copleșitoare a timpului
Devin stalagtită.

TIPAR AL VIEȚII

Într-o margine a clipei mă zbat,
Dar clipa e repede
Și, ori se duce, ori se destramă,
Iar eu rămân tot singur –
Copil fără mamă.

M-ar fi putut naște chiar clipa,
Dacă ea ar avea vreo fărâmă de suflet,
Ea este doar un fragment al timpului fără sfârșit,
Cel ce numai asistă și durerea și bucuria !

Mamă a mea, sub cupola clipei m-ai născut fericit
Și-n neagra neființă ai plecat,
Eu am rămas un fiu părăsit
Și întristat.

Mamă a mea, tipar al vieții omenești,
Înaintez în lume, ca bărbat,
Mă bucur, dar mă și întristez –
O parte din mine te poartă cu ea,
Cealaltă, oglindește neantul !

Pe podul nesigur al clipelor pășesc,
Suspendat
Deasupra pământului trainic
Și nu știu dacă în drumul meu
Dispar pe altarul veșniciei umane !...

ECHILIBRU VISAT

Crește arborele și se-mplinește-n tulpină,
Stau mărturie cercurile înmulțite...

Încerc să-i urmez pilda,
Dar sunt ca o piatră aruncată în apă –
Pe măsură ce se măresc,
Cercurile mi se rarefiază și se destramă.

Doamne-Dumnezeule, arbore aș putea fi
Și apă aș putea fi,
Cu cercuri concentrice-n continuă extindere,
Dacă fremătătorul meu trup
Ar putea vibra după muzica sferelor !

Între condiția arborelui
Și cea a pietrei,
Eu, robul Tău prea supus,
Mă zbat fără odihnă...

FREAMĂT

Șerpii nelipsiți ai amurgului
Își arată limbile roșii
Într-o țesătură de șuierături...

În apa întunecat de adâncă
Își trăiesc iubirea nupțială
Și din tot freamătul iscat
Nimic nu interferează
Diapazonul degetelor mele !

Catarg de dorințe,
Trupul meu,
Invocă adierea curenților,
Care să umfle pânzele navei...

RELICVĂ VIE

Dimineața, un plâns nesfârșit
Îmbracă soarta plăsmuirilor mele;
Sita deasă a nopții
Îmi filtrează viața de peste zi
Și nu-mi lasă aproape nimic.

Îndeamnă-ți roibii înaripați, iubire
Să năruie zidurile singurătății ce mă-nconjoară,
În fața tuturor nu sunt cu nimic mai prejos;
În mijlocul atâtor semeni,
Lumea ar putea începe de la mine
De nu m-ar strânge zidurile solitudinii.

Mulțime de oameni în jurul meu,
Ca o apă, val după val,
Nici o urmă nu-mi lasă,
Necum să mă poată smulge din loc !

Împietrit în magma rece a singurătății,
Ca o relicvă vie,
Tânjesc la rostul de stupină al ființei umane.

ȚARA POEZIEI

Undeva trebuie să existe o țară a poeziei;
acolo cerul e un cer de poezie, arborii arbori de poezie,
păsările păsări de poezie, iarba iarbă de poezie.
Undeva trebuie să existe o țară a poeziei;
acolo poeziile nasc poezii, le ocrotesc așa cum părinții
își ocrotesc atent, cu dragoste, copiii;
acolo poeziile repară poezii (întrucât și poeziile
se pot defecta, le sunt necesare unele revizuiri);
acolo sunt școli de poezie, muzee, spitale de poezie
(fiindcă și poeziile se pot îmbolnăvi), sunt chiar
și aziluri de poezie (pentru că și poeziile îmbătrânesc
și au nevoie de o îngrijire specială).
Undeva trebuie să existe o țară a poeziei;
acolo rege e un poet, supușii săi poeții;
acolo totul funcționează potrivit legilor
poeziei, strict și fără nicio abatere.
Undeva trebuie să existe o țară a poeziei...

POEZIA ÎN VIITOR

Cum va fi poezie în viitor ? Va mai fi ?
Poate va fi asemeni unui puls de laser
ce vindecă instantaneu rănile.
Poate va fi asemeni unui puls de laser
Unind, într-o milionime de secundă, sufletele.

EVLAVIE

Cu ce să asemăn pletele coborând pe umeri
În valuri, cu străluciri de cristale ?
Cu lumina lui octombrie ce-nvăluie melancolic
frunzele cafenii ? Cu acest cântec ce colindă,
maiestuos, toată gama sentimentelor
precum un pianist întreagă claviatură ?
De-ar ieși acum pe stradă, părul i-ar crește
odată cu pașii așa de mult, că trecătorii,
crezând că e mireasa soarelui extatic,
ar veni în șir nesfârșit în urma ei
ținându-i pletele pe mâini cu evlavie,
așa cum preoții duc, la marile sărbători,
odoarele de mătase sfinte.

CA UN FIR DE AȚĂ

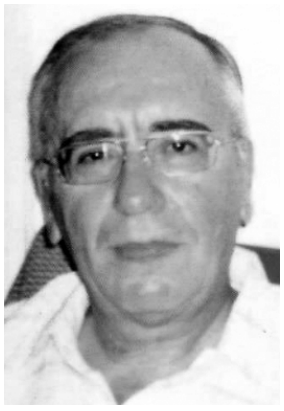
Mă gândesc, pur și simplu,
că poezia nu e sunet, nu e
alăturare de cuvinte pe pagină
(nu mai vorbesc de alte artificii:
rima, ritm, figuri de stil).
Mă gândesc, pur și simplu
că poezia este acea stare
de farmec, de miracol
ce trece prin urechea sufletului
ca un fir de ață
pe care încerci
să-l treci în partea cealaltă
prin micul gol de la capătul acului.
Minunea ține cât ține
Acea sforțare de a trece
capătul firului de ață
în partea cealaltă.

CARTEA

Mă avânt în carte
ca într-o iubire fără bariere,
ca într-un vârtej de viscol
pe care îl primesc în plin piept
ca într-un cutremur ce zguduie
temeliile lumii.

Mă avânt în carte,
o îmbrățișez cu o mie de mâini
și cu lacrimă sfântă, de parcă ar vedea,
asemeni lui Moise, duhul lui Dumnezeu.

Mă avânt în carte,
mi-o fac Biblie.

Valeriu Bîrlan

PUNCT DE VEDERE

Mi-am pus ochelarii pe carte
și deodată, privindu-i mai bine,
am văzut că ea, cartea,
se uita la mine
iscodindu-mă de departe.

INTERIORUL CUVÂNTULUI

Un cuvânt nu e numai carcasa lui sonoră,ț
nu e numai sensul ivindu-se precum floarea
la capătul ramurii.
Un cuvânt e mut mai mult decât acesta:
este ceea ce crește în jurul lui, deasupra lui,
este ceea ce îl cuprinde și îl face unic.
Dacă aș trăi pe de-a-ntregul în interiorul
unui cuvânt, n-ar mai fi
tumultul lumii acesteia, n-ar mai fi
neliniștile-n dunga pe care arde,
ca pe un rug întreaga ființă.

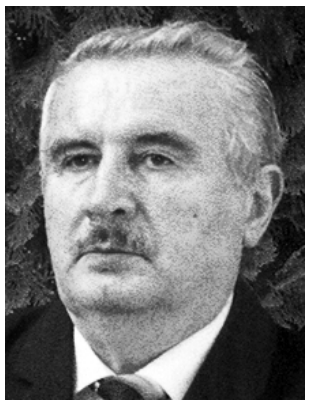
ÎNTÂMPLARE CU O FRUNZĂ

Vântul mi-a aruncat de sus
o frunză.
A căzut cu sunet sec pe masă.
Vântul a răsucit-o.
Pare un fluture verde-cafeniu
cu aripile întinse, nemișcate.
A-nceput să tremure:
„Nu te grăbi,
adună mai departe,
vreau să aud susurul
din colile albe
acoperite de scrisul tău,
albastru...”

IMPAS ÎN LUMINA SERII

E ora când vine lumina crescând
în frunze, crescând în ferestre,
e ora când inima se face gând
desfăcut în secunde.

E ora când verdele, foșnitorul mai
respiră în păsări, respiră în sânge
e ora când lângă cuvinte aștepți
și plăpând nerostitul plânge.

Florică Dan

DE VREI SĂ-ȚI CREASCĂ PULSUL

De vrei să-ți crească pulsul poftește în livadă,
Acolo, el, frumosul ieșit-a să se vadă,
Dar, doar, pentru-o decadă cuprinsă-n calendar,
El își arată portul în stilu-i princiar.

De vrei să-ți fie traiul înnobilat și roz,
Să poți avea rărunchii aducători de plozi,
Poftește printre piersici când toți sunt înfloriți,
Și-a lor mireasmă blândă îi face prea doriți.

De vrei să-ți fie viața puternică, prelungă,
Ca-n fructele din pomi el-răul, să n-ajungă,
Alungă infiltrații cu mințile bolnave,
Minținд că au sălașul în florile grozave.

Să ai discernământ, cel care cu vigoare,
Îți luminează viața, când tu asculți de Soare !

NOI LE CĂLCAM ZÂMBIND

Afară viscolește petalele de păr,
Un vântuleț obraznic ia florile-n răspăr,
Atâtea frunze cresc iar fructele se prind,
Să am ce împărți în zile de colind.

Și azi mari brume, crude din fructe se înfruptă...
Și lasă mai ușoară o creangă, ce nu-i ruptă,
Să stea în neclintire, de când poveri pe ea
Tot cresc nestingherite și sigur le și vrea.

De sunt obstacole ca firul de la pompă,
Sau vreun furtun zănatic ce n-are apă-n trompă,
Marchezi pe jos o cale, traseul lor bizar
În curtea noastră largă ce nu ne e-n zadar.

E vremea când din pomi petale se desprind,
Se-ntorc în cafeniu, noi le călcăm zâmbind !

A POMILOR ZĂPADĂ

A pomilor zăpadă ce nu e rece sloi,
Și roz se nimerește când pomii sunt de soi,
Vor a miroase blând de te cuprind fiorii
Și-ndeamnă la dezmăț tot pe cărarea florii.

Atunci cu răsăritul nu știi ce să mai crezi,
De s-a mutat din est sau poate delirezi,
Când vrea să te ajute să vezi pe toate roz,
Atunci când vei afla că nu vei sta la cozi.

Livada când te cheamă să te cuprindă-n ramuri,
Să te ridice-n sus pe culmile-i, ca-n flamuri,
E lângă tine roză și darnică și bună,
Până în toamna lungă, sub freamătul de lună.

Renasc noi energii în fiecare an,
De ele n-ai să afli pe calea de mărgean !

INVAZIE DE ROZ

Invazie de roz aflai în zori livada,
Acum în primăvară, fac piersicii – armada,
Să-nvingă restul florii din pomii cei din jur,
Când vântul le tot ia, precum se vrea, un fur.

Petale roz, al tinei lac, începe să primească,
Ca fructul care vine să poate să dorească,
S-ajungă până-n toamnă și mare și gustos,
La cel ce-l îngrijește tot dăltuind frumos.

De n-ar veni vreo brumă, vreo vreme foarte rea,
Ca florile din pomi să-și scadă ponderea,
De verzi, până la copt să poată să inunde
Și pofte doritoare să poți vedea oriunde.

Suc natural de fructe netransformate chimic,
Ce nu e pentru corp cumplitul inamic !

ÎNTRUNA SÂNGEREAZĂ

Pătlagina de-o vreme întruna sângerează,
Să cred că clorofila la ea tot inventează !
Și alte frunze late la fel sunt la culoare
Când pot o zi întreagă să strălucească-n în soare.

E prima care schimbă nefritul în rubin,
O face oare pentru un necesar alin ?
Ascunde vreo durere potecii-n care crește,
De când acolo-ntruna, se-arată, zăbovește.

Sau poate o schimbare venită din senin,
Aduce-n continuare belșugul cel deplin;
Să fie bucuroasă că apă-i dau cu drag,
C-a apărut pe plai cu-al vieții ei zig-zag.

În mine însă teama când crește ne-ncolțită,
O face pentru ochii, ai altora, ferită !

UN MAC ÎNTR-O GRĂDINĂ

Un mac într-o grădină îmi pare, nou născut,
Cu-așa multă durere, aici a apărut,
Să îmi zâmbească ochii să îmi surâdă gura,
Să-mi schimbe la moment atât cât e, figura.

În locuri mai umblate sau poate mai puțin,
Însenineză locul și-l scurge de venin,
Din cel având plămadă, cam amărui de fel,
El care buruieni… le-ar mai stârpi nițel.

Când intru în grădină și se întâmplă des,
Arunc spre el cu ochii , și țes la gânduri, țes…
Să crească și acolo de la un an la altul,
Dar cine să-mi asculte cu teamă astăzi sfatul !

Un mac ca purpura se află în grădină,
Aș vrea, de pot și alții, alăturea să vină !

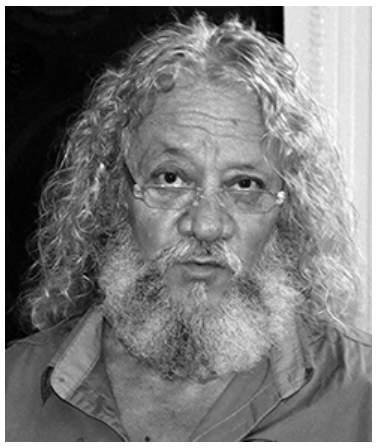
DINTR-O MUȘCATĂ

A crescut dintr-o mușcată,
Un pisoi cu blana mată;
Stă acolo ca-n frunziș,
Lângă prag de urdiniș.

Nu vrea miere aurită,
Nici vreo pară gălbejită,
Vrea mireasmă de flori roz,
Pe cel vrăjitor din Oz,

Să prepare de mâncare
Și cârnați, conturul mare,
Pulpițe de guguștiuc,
Când întârzie prin nuc.

Perne moi spre somnul dulce,
Când vrea dânsul să se culce,
Iată, însă, pleacă iute,
Joacă, saltă pe nevrute…

Silvan G. Escu

TÂRZIU, ÎNDATĂ

Într-o zi mi-am aruncat privirea spre cer,
Brusc, în timp ce urca, s-a izbit de nori,
Nedumerită, s-a împrăștiat în mii de ochi,
Din care mai picură și azi, ploi și ninsori.

De atunci, de fiecare dată când plouă,
Sau ninge, după vrerea anotimpului,
Știind care este adevărata lor pornire,
Înfrigurat, mă adăpostesc sub pleoape.

Și tot în acel loc aștept să treacă furtuna,
De fiecare dată în aceeași lună a anului.

În aceeași lună, care poate fi în fiecare zi,
Îmi leg gândurile într-un singur nod
Și grijuliu mi le prind de degetul mic,
Nu de alta, dar am prostul obicei să le uit.

De atunci, din acea zi stau cu capul plecat,
Fiindcă am privirea vinovată de lacrimi.

DOR DE HIMERĂ

Tu, adiere de vânt, te-ntreb:
De unde vii și oare cine ești,
În ce gând nepătruns te-ascunzi,
Și tot încerci să păcălești
Și-așa slăbita-mi vigilență

La ce închipuire te-ai gândit
Să dai acestui nevăzut mister ?
Lumească-nfățișare cum credeai
Că ar putea să ia fiorul ce mi-l dai ?

În al meu gând deja te intuiesc,
Nedumerit, întreb: cum de reziști
Oricât, privirii mele să te-arăți
Nălucă, în total mister cuprinsă ?
Sau poate, tocmai asta vrei să fii,
De ochii lumii să te ții ascunsă.

Cruță-mi nerăbdarea și grabnic te arată,
Imaginației, ce tainic mă cuprinde,
Încearcă dară să-i dai chip
Și pașii către mine îți îndreaptă.

Te întrupează-odată, degrabă ostoiește
Dorința ce o simt că mă îndeamnă,
Deja arzând, să te urmez orbește.

Ștefan Crudu

Mersul târgului

10.11.2019: ***Răvășire electorală***

Zi frumoasă și călduroasă. Târgul își vede de ale lui. Ca de obicei, diversitate. Legume și fructe ieftine și încă de calitate. S-a cumpărat mai puțin, doar de completări. Varza a scăzut mult la preț: 0,5-0,8 lei/kg ! Toamna lungă a favorizat creșterea și maturizarea în proporție de peste 90%, astfel încât producția a fost foarte mare. Mărarii din Voinești se întrec în oferte de nerefuzat. Față de mega-magazine fructele sunt de calitate și la preț de jumătate. Au adus și multe soiuri noi pe care le-au plantat în ultimii ani. Pomii fructiferi, cu 15 lei/buc, așteptau clienții. Am luat doar unul dintr-un soi deosebit la care tânjeam mâncând de la alții. Reținerea de la cumpărare este dată de uscăciunea pământului care cere efort mare la plantare. Cerealele sunt scumpe pentru că recolta la porumb și floarea soarelui a fost mică din lipsa ploilor. Să vedeți ce va fi în primăvară. Ilie din Cartojani, negustor și pompier cunoscut de mine prea bine, îmbrăcat în alb imaculat, vindea de toate (grâu, porumb, orz, ovăz, uruială) la saci mici, zișI de 2 duble și-alea măsluite. L-am întrebat de ce, că doar nu-i doctor. Mi-a răspuns că vrea să-i dea de lucru soției. Ca să vezi filozofie. Azi e și zi de votare, prezidențială. Atmosferă de lehamite electorală. Afișe puține, banere asemeni, scrisori și fițuici în cutiile poștale cu oferte personalizate pe localități giurgiuvene, inclusiv Bolintin. Nu mai există curaj pentru confruntări. Apatia se poate explica dar nu merită analizată aici. Deși blazat, voi merge la vot. În târg, oamenii nemulțumiți de prea multe, oscilează între a merge sau nu, fiecare categoric. În târg nu au mai venit, ca alteori, reprezentanții competitorilor. Cred că ar fi jenați de starea târgului. Nici acum, după două săptămâni de la Sf. Dumitru (patru duminici la rând, înainte de bâlci începând) nu s-au repus pe poziții tarabele, parcă intenționat și în disprețul oamenilor care-și plătesc aceste dotări necesare, de la începutul anului (exprimare a unei producătoare din Băleni care mi-a spus că merge și la vot, că-i nemulțumită de multe altele). Alt vânzător, producător din Poiana, specializat în cartofi și varză, mi-a răspuns textual la întrebarea pe care i-am pus-o, respectiv dacă merge la vot: „Nu ! De ce ? Păi, pe cine să votez, că sunt mai bun eu decât ei toți. Eu mă străduiesc să-mi mulțumesc clienții !” La așa replică, am tăcut. În schimb, Șaolin, negustorul de cherestea itinerant, va vota pe listele speciale din satul unde va opri pentru înnoptare. Un exemplu pentru toți indiferenții zișI nedecișI.

El încă mai speră. Ce ?

13.11.2019: ***Ziua recoltei pentru nostalgici*** **sau** ***Moțiunea trece și noi mimăm „Ziua Recoltei” !***

Nu voi uita ziua de 10 octombrie când am aflat că la noi (ca și în județ) se sărbătorește „Ziua Recoltei”. În grabă s-a amenajat piațeta centrală (vopseli și reparații tarabe) pentru „expoziția” cu vânzare de legume, fructe și altele (care n-au mai fost). Vizită de „înalt nivel” județean, copii de școală prezenți cu dansuri populare. Veselie pe hârtie și-n ziare se va scrie. O găselniță de tristă amintire care s-a repetat întocmai ca odinioară: expunere de produse agricole de sezon ca fiind din grădinile bolintinenilor. Adică zicem că ar fi că de fapt noi nu suntem grădinari, iar ceea ce se vinde în piața din Bolintin este marfă produsă de alții sau luată din engros-uri. Iar ceea ce aveam numai noi, perele galbene de toamnă, în acest an, ca niciodată, nu s-au făcut. În sfârșit, o enigmă care nu merită să o deslușim. Cei care au organizat-o știu ce au intenționat să facă: propagandă electorală, dezumflată din start. Mai bine făceau o slujbă pentru a aduce ploaia, că trăim cea mai dură secetă de când mă știu. Situație dezastruoasă pentru fermieri: nu s-a semănat aproape deloc grâul, baza alimentară a anului viitor. Deci, cui îi arde de ziua recoltei ? Dimineața, la ieșirea din casă am simțit un miros greu, aerul era irespirabil. Lipsind vântul, tot fumul de la ceea ce se arde în special noaptea în depozitele ilegale ale spoitorilor (alegători docili), persista peste localitate. Senin, puțină răcoare la prima oră și prezise temperaturi anormal de ridicate la amiază (28 grade C). Târgul plin de clienți și vânzători. Legume multe și de calitate. Prețuri convenabile, mai ales la sfârșit: roșii 3 lei/kg, vinete 2-3 lei/kg, gogoșari 3 lei/kg, ardei gras 2 lei/kg și capia 4 lei/kg. Toate proaspete și de calitate. Fructele – mere, prune brumării – 2,5-3 lei/kg. În general tot ce vrei, ca la mijloc de toamnă. Se poate spune că azi chiar este „Ziua Recoltei”. Am luat din toate câte ceva și la final am plecat și cu 2 baloți, unul de paie pentru porcul ce-l voi cumpăra de Crăciun (10 lei/buc.) și altul de lucernă pentru păsări (15 lei/buc.). Lipseau și aici perele galbene. Pe la câteva porți se vindeau cu 4 lei/kg iar la Mega Image cu 10 lei/kg ! După anii ’90, mulți pomicultori și-au format livezi cu acest soi bolintinean, și au dat lovitura. Am văzut și o mașină cu struguri de Vrancea (Fetească albă, 1,6 lei/kg). Cereale multe cu prețuri neschimbate deși a apărut noua recoltă (care este foarte scăzută la porumb). La anul va crește prețul exponențial, în mod sigur. Ne așteaptă zile grele și rele. Am intrat și în campanie electorală prezidențială. Lapte și miere vor curge, veți vedea, pesimiștilor !

N.B. Ploița de joi noaptea a găsit Căminul Cultural cu acoperișul făcut pe jumătate. Păcat de banii dați până acum la Cooperativa „Munca în zadar”. Au trecut deja 4 ani de la începerea reabilitării. Oare cât va mai dura ?

17.11.2019: ***A intrat „dublul” la apă***

În zona cerealelor, pe o folie cu saci umpluți spre vânzare am observat două unități de măsură volumetrică de formă cilindrică numite „dublu” (dublu-decalitri), folosite dintotdeauna în târguri dar fiind vizibil diferite. Se obișnuiește măsluirea și folosirea lor incorectă față de etalonul clasic. Când am probat-o indirect am constatat că este mai mică cu o șesime. Diferența provine din diametru și înălțime, cele mici fiind metalice. Am cerut permisiunea și le-am fotografiat lângă Vlad Bolintineanu – nepotul meu. Unde e ocaua lui Cuza ? mi-am zis în gând. În rest, târgul plin cu orice: legume super, zarzavaturi (spanac 4 lei/legătură, ceapă verde și mărar, pătrunjel și leușteanla fel verzi) ca trufandalele primăvara. Răsaduri de salată (0,2 lei/firul smuls și 0,7 lei/fir în ghiveci nutritiv). Găini de toate culorile. Curcani uriași cu 250 lei/buc. Un cocoș de expoziție, 40 lei, chiar convenabil. Laptele (10 lei/2 litri) și brânza dulce (18 lei/kg) s-au scumpit. Covrigi cu 7 lei/50 buc. Idem fructe ieftine (2-2,5 lei/kg). Varză multă și ieftină: 0,7 lei/kg și 0,5 lei/kg pentru iepuri. Dacă nu ai iepuri, îi cumperi ca să-ți aducă pagubă. Puieți de pomi fructiferi din soiuri prea multe ca să fie altoite de vânzători. Salopete second-hand cu doar 5 lei/buc. pentru zidari. Porumbei frumoși. Mici dar și carne de porc congelată perpetuu până la vânzare. Chiar și la sectorul carne de vițel se vindea la vedere. E clar: nimeni nu mai controlează acum în prag de alegeri turul doi. „Am vândut calu’ să plătesc doctoru’ !” zicea un cumătru spoitor cam de vârsta mea, care vindea fiare. Ceața s-a risipit. Vin nori joși de la răsărit. Șaolin a plecat la iernat sub munte la el în sat. Un om simplu cu inimă mare. Târgul e mai gol fără el.

24.11.2019: ***Schimbări. De la târg la... „Târg”***

Schimbare bruscă și dramatică a vremii. Ploi reci de sfârșit de toamnă, ba chiar și lapoviță joi spre vineri, când dimineața acoperișurile erau albite de un pospai de zăpadă. În ultima perioadă au fost și multe schimbări politice și vor fi și în continuare. Am fost în târg la ora 6:40 și am tras un flash de trezire. Fiind beznă (ce lumini în târg !), vânzătorii foloseau lanternele pentru a-și aranja marfa ferită de bălți. Tarabele au fost reașezate de-abia joi dar sunt ciuruite și ca urmare apa rece pica peste vânzători și marfă. Deși nu se întrevede mare afacere, au venit să scape de legumele rămase în stocuri. Ceva cereale, cherestea, lactate multe, chiar și carne expusă plus 3 grătare cu mici. Pentru că azi fiind alegeri, sigur nu vor fi controale. La păsări doar 4 exemplare: un curcan, un rățoi și doi cocoși care au scăpat de la lăsata secului și caută muzicanții din Bremen (pardon, spoitorii din Bolintin). Foarte multe furaje și cam atât. Am luat ceva verdeață proaspătă și pâine furajeră (10 lei/sac). M-am grăbit la votare și apoi la celălalt târg, „Gaudeamus” unde este standul de carte al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. Așadar o zi plină sub semnul schimbării. Din păcate, la Bolintin schimbarea este doar o hologramă. Încă se lasă așteptată cea adevărată.

1.12.2019: ***Ne ocolesc și lupii***

Azi este Ziua Națională. Ne bucurăm (eu sincer). Tot azi începe și iarna calendaristică. Cu răcire bruscă, așa cum se întâmplă în ultima vreme de când natura s-a supărat pe noi, risipitorii. Nimic nu mai e ca altădată (la scara istoriei nu chiar demult). Au dispărut, grație omului, multe vietăți, mici și mari. În noaptea de Sf. Andrei am așteptat degeaba să aud urletul lupilor. Chiar dacă n-a dispărut (încă !) specia atât de hulită, ce să mai caute în Bolintin ? Nicio oaie în vreo curte, păsări doar în congelator, porci interzișI de autorități. Ar muri de foame chiar și în târg unde carnea e prohibită oficial din luna august. Iar ca să se plimbe pe ulițe (zise străzi) e pericol mai mare decât vânătorul: gropi și noroaie că ne-a găsit iarna iar cu lucrările edilitare neterminate. Și ce frumos zicea Marin Sorescu despre țăranul care și-a dus oaia bătrână și stearpă la marginea satului, în albia secată a gârlei, să sature lupii și să nu mai intre în curțile oamenilor și să facă prăpăd. Iar nefiind vegetarian nu l-ar fi interesat (pe lup) nici târgul plin cu legume și fructe. Faza zilei: Didina, spoitoreasa care cerșește, mai gârbovită, se apleca cu greutate să culeagă ultimele nuci căzute din nucul de lângă Mirela. Cui să-i plângi de milă: ei sau ciorilor ce-și găsesc aceeași hrană, cu greutate acum în prag de iarnă. Partea tristă e că mă apucă iar râsul... Am crezut că după o noapte cu ploaie rece, târgul va fi afectat. Nu-mi pare rău că m-am înșelat. Dimpotrivă, a fost foarte animat, chiar dacă la un moment dat a început o ninsoare cu măzăriche. Găseai orice, chiar mai multe decât duminica trecută: legume, fructe și zarzavaturi proaspete la prețuri convenabile. Chiar și papuci de Bolintin cu „fețe bizonate”, din piele naturală expuse pe o bucată de plastic de ultimul cizmar, Gigi Rozi (60 lei/per). Se pare că având acum un guvern liberal, s-a dat liber la carne proaspătă, păsări vii și lactate. De parcă s-ar fi știut că nu vor fi controale, au venit toți măcelarii amatori vlășceni (din Cartojani și Roata) cu foarte multă carne proaspătă (vițel 18 lei/kg iar de porc 13-15 lei/kg) expusă improvizat la vedere. Iar lumea cumpăra de parcă ar veni sfârșitul lumii. Grătarele sfârâiau de zor. Păsări în exces (totuși curcanii scumpi: 220 lei/buc de 10 kg). Chiar dacă vorba cui știu eu, de vină sunt cei ce cumpără, eu zic că ar fi bine să continue așa, măcar până la Crăciun. Căci fără carne, postul n-are farmec. Trăiască România, așa cum e ea.

8.12.2019: ***Dedulcire de post***

Oare și iadul, conform reprezentărilor biblice, poate fi o opțiune a veșniciei ? Pentru că dacă sufletul (? !) nu se mai întoarce pe pământ din eden pentru că acolo este atât de bine, atunci de ce nici din iad nu mai face nimeni drumul de întoarcere. Nici măcar condiționat, pentru bună purtare, sau doar pentru ca să voteze. Din nefericire, nu vă voi putea împărtăși misterul pe care-l voi deslușI nu peste mult timp. Dar nici voi, pe alte lungimi de unde ale ADN-ului personal. Aceste rânduri sunt izvorâte dintr-un discurs preoțesc la înmormântarea unui bun concetățean, Mazai, cel care, cu ultimele puteri a participat la votare, dovedind cel mai emoționant simț civic. A fost un iubitor al satului natal dar și al târgului, credeți-mă. Iată cum târgul adună pe bunii bolintineni, și nu numai, într-o citadelă a închinării (cu plecăciuni nevoite) către hrana materială necesară supraviețuirii. Și azi târgul nu se dezminte. Dimineața friguroasă (minus 5 grade C), inconvenient mai greu de suportat ce te-ar ține mai degrabă în casă. Dar nu, parcă vorbiți, oamenii l-au asaltat de la prima oră. Ca de obicei se găsea orice, de la legume și zarzavaturi la fructe diverse ce umpleau incinta. Mirarea mea a fost dată de prezența masivă, în plină prohibiție „pestană” a cărnii, mai ales de porc, la prețuri cam mari totuși (18 lei/kg vițel sau mânzat și 20 lei/kg cea de porc). Nelu din Hobaia a justificat prețul prin riscul pe care și-l asumă și chipurile prețul în viu (15 lei/kg) de pe piața liberă, deși nu-i adevărat. Oricum, la ora 10:30 vânduse tot. Mai avea un pachet de carne macră să o dea pentru „protecție”, el știe cui, că nu mi-a spus. La fel, brânzeturi multe dar și păsări vii. Cu alte cuvinte, în plin post lumea mănâncă de dulce, fără regrete că ar fi păcat. Oricum, postul e o opțiune aleasă de tot mai puțini creștini și e prezent doar în calendarele bisericești și la praznice.

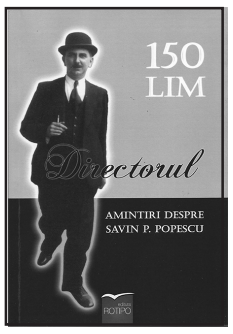
15.12.2019: ***Unde-i pesta, nu e porcul/ În coteț mai e doar trocul***

În sfârșit cerul s-a eliberat de nori. E senin și soarele mijește la răsărit. E ora șapte dar lumea a început deja să aflueze spre târg. O viermuială ca-ntr-un stârv vara. Țintele principale ale dimineții: carnea de porc și covrigii. Evident că suntem în febra pregătirilor de Crăciun. Am cumpărat covrigi foarte buni de Cobia, Argeș cu 12 lei/șirul de 100 buc. Anul trecut erau 10 lei. M-am liniștit, colindătorii pot veni. Merele se găseau peste tot dar cu preț mai mare, conjunctural: 2,5-3 lei/kg. Oricum, convenabile (în Mega, 3,99 lei/kg și mai mici). Cu problema aprovizionării rezolvată am dat o tură prin târg. La carne era la fel, aglomerație. Preț de moment, cu risc asumat inclus, 20 lei/kg. Cam prea mult, totuși. Dar lumea cumpără în disperare mere, covrigi și carne. După un sfert de oră, o dubă întreagă cu covrigi buni s-a vândut. Mai erau covrigi, dar nu pe gustul meu: sărați și chiar cu gust de râncezeală la intermediari care-i cumpără ieftin din vară și-i țin până acum, știind că-i vând cu câștig mare. În rest, târg plin cu de toate. Mai puțin cherestea. Așadar nu a fost control la carne, ca anul trecut. Am văzut însă la o intersecție (Crevedia Mare) la ora 10 echipe mixte care opreau dubele. Oricum s-au anunțat astfel de acțiuni antipestă. De aceea am avut emoții când am transportat vineri porcul arvunit din vară, tăiat și înghesuit în portbagaj, cu râtul ajuns la lunetă. Am ocolit pe trasee mai sigure până acasă. M-a ajutat ploaia care apoi a devenit deranjantă pentru că n-am putut pârli cu paiele cumpărate acum două luni. Cam mare (220 kg), cam scump (12 lei/kg), dar și cu mult colesterol. La brânzeturi nu era cerere, ouăle 1 leu/buc., păsări vii neatrăgătoare plus curcani care nu-și justificau prețul (250 lei/buc). Legume și zarzavaturi, cartofi 2,2-2,4 lei/kg. Cereale cam multe acum când se (mai) taie porcii. La fel furaje. Chiar și multe fiare. Fiecare cu ce are. În sfârșit, am plecat mulțumit. Și, vorba lui Costache Olăreanu: „Merçi pour les covrigi !”

22.12.2019: ***Oferte de Crăciun***

Și azi o vreme frumoasă și destul de caldă. Așadar, condiții tocmai bune pentru târg. Lume multă, ca și acum o săptămână. Ca o primă observație: nu au fost controale de nici-un fel. Carnea de porc s-a vândut repede, la prima oră. Încă s-au cumpărat covrigi (tot 12 lei/șir de 100 buc.) dar mi s-au părut a fi cei mai buni de până acum. La fel merele, în totalitate, pentru colindătorii de mâine seară. În foarte multe locuri, ornamente de Crăciun, simple, cu crenguțe de brad, ceva beteală și câte un globuleț: 8-10 lei/buc. Și acestea au avut căutare. Zarzavaturi puține, că nu au venit producătorii. Destule legume de sezon (cartofi 2,2 lei/kg). Încă multă varză (0,7 lei/kg) care așteaptă clienți (explicația dată de Iulică din Poiana, mare cultivator de cartofi și varză, a fost că s-a plantat multă și au fost condiții prielnice pentru creștere până de curând). Nu e rău, pentru că prețul e foarte mic, accesibil oricui. Neplăcut e doar faptul că la mulți, varza pusă la murat s-a înmuiat total, nemaiputând fi folosită pentru sarmale. Cauza: un soi neromânesc de sămânță, nerecomandată pentru murat. Fiți atenți așadar la ce cumpărați. O fi mare și frumoasă dar nu ceea ce trebuie. Aviz celor care s-au păcălit adică destul de mulți. Faza zilei, la carne: pe taraba lui N. din Hobaia, o pungă mare cu carne macră aștepta pe cel/cei care a/au tolerat vinderea cărnii (interzisă oficial) în târg. Un „cadou” de Crăciun cu dedicație. De aceea prețul este de 20 lei/kg. Vizavi, în fața casei unor spoitori, pe Republicii, se pârlea la vedere un porc lângă care așteptau deja câțiva amatori. E clar: vine Crăciunul. La celălalt capăt al târgului, un „ober șef” solo, aflat chipurile pentru supracontrol, s-a repezit ca un leu asupra unui amărât tuciuriu care vindea cuțite. L-a întrebat dacă a plătit locul (chiar plătise, i-a arătat bonul !) apoi, cu mâinile larg deschise a măsurat și a răcnit că are mai mult spațiu, ceva nu cu mult peste etalonul lui ad-hoc, adică o „mână lungă”. L-a amenințat și, drept pedeapsă, i-a luat de pe micuța tarabă improvizată, un cuțit, evident fără bani. Probabil avea nevoie pentru carnea macră de la N. de mai sus. Jur că mă aflam acolo din întâmplare, dar sunt sigur că astfel de procedee sunt multe, în fiecare zi de târg, dar cei afectați tac. La mulți ani, oameni buni !

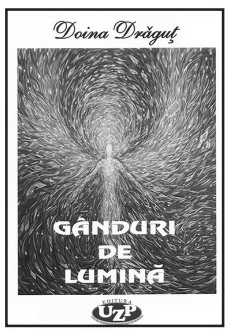
Biblioteca SUD-ului

Directorul: antologie de amintiri despre Savin P. Popescu, *ediție îngrijită de Emil Păunescu și Gelu Brîncoveanu, Iași, Editura Rotipo, 2019. Volum apărut în Colecția „Biblioteca Giurgiuveană”, coordonată de Daniela Bardan. „Ideea alcătuirii unei cărți de amintiri despre marele profesor și director Savin Popescu a circulat în spațiul public și a fost însușită de mai mulți foști elevi, dintre care unii îi deveniseră și colegi de cancelarie în ultimii ani ai prezenței sale la catedra de fizică a Liceului „Ion Maiorescu”. Motorul formulării și strângerii materialelor în această carte a fost reprezentat de perseverența profesorului Ion Mateescu, a cărui autoritate și voiciune intelectuală la vârsta patriarhilor i-a mobilizat pe mulți delăsători.”* (Emil Păunescu)

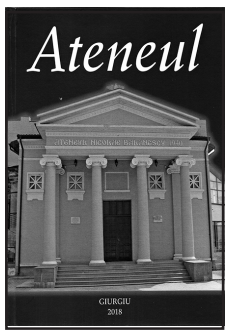
Corneliu Vasile, ***Semne și însemne de carte***, Buzău, Editura Edithgraf, 2019. *Am fost în țări europene și, în afara unor cerșetori și cerșetoare care vorbeau românește între ei, nu am constatat că toți suntem blamabili, neadaptați culturii și civilizației, însă m-a pus pe gânduri o mamă, venita în România din Italia (de câteva ori pe an) să-și vadă copilul de câțiva anișori, care mi-a spus ca acolo românii sunt văzuți ca hoți, mincinoși, agresivi, profitori, sperjuri... Poate ca s-a uitat prea mult la televiziunile comerciale, dornice de un rating aducător de profit cu orice preț, mi-am zis.*

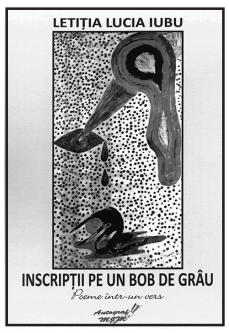
Doina Drăguț, ***Gânduri de lumină***, București, Editura UZP, 2019. *cea mai mare/ dintre toate mările lumii/ este marea dinlăuntrul meu/ cea mai adâncă prăpastie/ dintre toate hăurile lumii/ este prăpastia dinlăuntrul meu/ cel mai înalt munte/ dintre toți munții lumii/ este muntele dinlăuntrul meu/ cea mai puternica lumină/ dintre toate luminile lumii/ este întunericul dinlăuntrul meu.*Doina Drăguț, ***Gânduri de lumină***, București, Editura UZP, 2019. *cea mai mare/ dintre toate mările lumii/ este marea dinlăuntrul meu/ cea mai adâncă prăpastie/ dintre toate hăurile lumii/ este prăpastia dinlăuntrul meu/ cel mai înalt munte/ dintre toți munții lumii/ este muntele dinlăuntrul meu/ cea mai puternica lumină/ dintre toate luminile lumii/ este întunericul dinlăuntrul meu.*

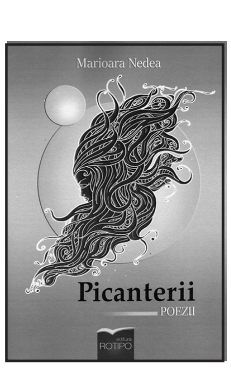
Constantin Ciopraga, ***Scrieri de tinerețe***, carte concepută și elaborată de Nicolae Scurtu, București, Editura Ars Docendi, 2019. *„Începuturile literare, existente în aceste pagini, confirmă deplin, în timp, formarea și devenirea lui Constantin Ciopraga drept o personalitate autentică, fundamentală a literaturii române contemporane.”* (Nicolae Scurtu)

Muzeul Județean „Teohari Antonescu”, ***Ateneul***, *volum de studii și documente coordonat de Gelu Brîncoveanu, Giurgiu, 2018. „Departe de a fi completă, cartea de față înmănunchează însă tot ceea ce autorii au putut aduna (în condițiile destul de vitrege ale ultimilor ani) și încearcă să deschidă drumul unor cercetări viitoare, care vor beneficia și de surse care nouă nu ne-au fost accesibile. Ea a dorit însă, de la început, să depășească nivelul pseudoștiințific al unor monografiști diletanți și precaritatea informațiilor unor publiciști de ocazie care s-au referit la Ateneu și la ctitorul său în presa locală ori în diverse lucrări despre Giurgiu.”* (Emil Păunescu)

Letiția Lucia Iubu, ***Inscripții pe un bob de grâu***, Craiova, Editura Autograf MJM, 2017. *„Doamna Letiția Iubu, medic (cu doctoratul în neurologie), memorialist și poet, face parte dintr-o familie cu bogate tradiții spirituale. Sora domniei sale, Cristina Tacoi, actriță de renume, a fost și o poetă sensibilă, iar fiul acesteia, Cătălin Bursaci, stins din viață înainte de împlinirea majoratului, este autorul lucrării Prima carte, ultima carte, despre care unii își amintesc și azi.”* (Vasile Moldovan)

Marioara Nedea, ***Picanterii: poezii***, Iași, Editura Rotipo, 2019. *„Doamna Marioara Nedea este o distinsă intelectuală, din municipiul Giurgiu, cu bogate lecturi și cu un gust artistic evident, care face din creația literară o a doua sa formă de existență spirituală. Volumul Picanterii m-a convins atât de talentul său nativ, cât și de existența unui exercițiu prozodic mai îndelungat, care-i permite sa abordeze forme diferite de creație, pornind de la versul clasic și ajungând la cel modern, la ordinea zilei în lirica românească actuală.”* (Ion C. Ștefan)

Diana Trandafir, ***Cele mai bune sunt așteptările***, *Râmnicu* Sărat, Editura Rafet, 2019. *„Diana Trandafir este o poetă a interiorității, a fluxurilor începute, întrerupte, reîncepute, dar perseverente spre cunoașterea de sine. Forme, muchii, unghiuri, semne, o lume de semne și în toate cuvântul civilizator și, adesea, revelator.”* (Daniel Corbu)

Vasian Mircescu, ***Cumințenia cuvântului***, București, Editura Betta, 2019. *„Fără vreo precizare sau sugestie, dl Vasian Mircescu prezintă un volum de poezie religioasă, într-un discurs cursiv și elaborat în care toate poemele sunt, de fapt, psalmi.”* (Aureliu Goci)

Ultima oră

Știrea momentului pentru prețuitorii patrimoniului bolintinean este oferită de debutul lucrărilor de restaurare a edificiului monument istoric Școala Veche. Profitând de vremea favorabilă, lucrările au început anticipat, pe 21 ianuarie 2020. Ele se vor încheia în toamna anului 2021, atunci când va fi inaugurat „Centrul cultural Școala Veche Bolintin Vale”.

Beneficiind de finanțare europeană și de o serioasă implicare a autorităților locale, cu deosebire a primarului orașului Bolintin Vale, domnul Daniel Trăistaru, proiectul promite să devină un exemplu de acțiune în domeniul protejării monumentelor de patrimoniu.

Redacția revistei „Sud” ține să salute acest act deosebit de important, atât pentru cultura locală, cât și pentru cea românească în ansamblul său.

Reviste primite la redacție

Litere, anul XX, nr. 11-12 (236-237), noiembrie-decembrie 2019, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul IX, nr. 12 (99), decembrie 2019. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul X, nr. 97, noiembrie-decembrie 2019, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caligraf, anul XIX, nr. 211, decembrie 2019, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Flacăra lui Adrian Păunescu, anul XIX, nr. 49-50 (927-928), 20-31 decembrie 2019, publicație editată de Fundația Culturală Iubirea. Director fondator Adrian Păunescu; Redactor șef Ana-Maria Păunescu.

Luceafărul de dimineață, nr. 11-12 (113-114), noiembrie-decembrie 2019, revistă de cultură a Uniunii Scriitorilor din România. Director Dan Cristea; Redactor șef Alex Ștefănescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Alte convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (XIII)

„Nu vă aruncați mreaja inimii în lumea aceasta, ci aruncați-o în Sus, să-L prindeți pe Iisus în mreaja inimii frățiilor voastre !”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, cum spuneți adeseori, pericopele evanghelice ne pun în față cuvântul bucuriei și al iubirii dumnezeiești. Vă rog să ne vorbiți în continuare despre o pericopă evanghelică în care este relatată o întâmplare minunată petrecută pe malul Ghenizaretului (Luca 5, 1-11).

Îps. Ioan: Multe ar fi de grăit despre contextul acestei evangheliei, dar ne vom opri doar asupra a două-trei cuvinte. Minunea se petrece pe malul Ghenizaretului, unde era un țărm înalt ca un amfiteatru roman. Sf. Luca vorbește de două corăbii, una este a lui Simon Petre și a fratelui său Matei și cealaltă a altor doi frați binecuvântați de Dumnezeu, fiii lui Zevedeu, Iacob și Ioan. Trecând pe lângă ei, Hristos i-a văzut cum își spălau și curățau mrejele. Tot aruncând mrejele toată noaptea, nimic adunându-se în mreajă decât ce se găsea pe fundul mării, tot felul de rădăcini, ierburi etc. Și iată ei își fac datoria bine ca pescari, nu-și lasă mrejele încărcate de gunoaie, ci le curăță.

O, Doamne, dă-ne și nouă gândul curat de a ne curăța mereu mreaja inimii noastre !

Și văzând Hristos mulțimile așezate pe țărmul acela abrupt, cum vă spuneam, ce semăna foarte bine cu un amfiteatru roman, S-a urcat în corabie și a spus să-L ducă puțin mai în apă (mare), să-L vadă toți cei care erau acolo. Vântul adia dinspre mare și, ușor, cuvintele rostite de Hristos se îndreptau către inimile însetate de Cuvântul lui Dumnezeu ale celor ce se aflau pe maluri. Rostind cuvinte minunate, ne pare rău că Sf. Apostol Petru, Sf. Andrei sau Sf. Iacov sau Sf. Ioan n-au reușit, după ani de zile, să consemneze cuvintele dumnezeiești pe care le-a rostit Hristos din corabie.

Totuși Sf. Luca consemnează un lucru minunat: după rostirea Cuvântului, Hristos știa că mulțimea aceea de oameni care era pe țărm nu avea la ea hrană și iată că aici se împlinește cuvântul lui Dumnezeu, care zice: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și celelalte vi se vor adăuga vouă !* Vedeți câtă purtare de grijă are Dumnezeu de a ne ocroti ?

L.C.: Știm, Înaltpreasfințite Părinte, că Hristos a intrat în corabie și a spus s-o ducă mai spre centru mării.

Îps. Ioan: Și le spune să arunce mreaja. Era ziua în amiaza mare. Întrebați-i pe toți cunoscuții dumneavoastră, care sunt pescari, dacă cumva merg să pescuiască în mijlocul zilei. Niciunul. Și Apostolul Petru, care-și dovedește menirea lui de pescar, spune: *Doamne, toată noaptea am aruncat mreaja și nimic n-am prins, dar, după cuvântul Tău, voi arunca mreaja.* Aici este un cuvânt important în spiritualitatea noastră creștină – este vorba despre ascultarea necondiționată de Hristos și de Evanghelia Lui. Ni se par aceste învățături din evanghelii că nu ar fi după inima și cugetul nostru și nu le împlinim și rău facem, pentru că iată apostolul Petru ascultă necondiționat. Cuvântul lui Hristos „aruncă mreaja” și mulțimea de pește prinsă, iată care este rodul ascultării necondiționată de cuvântul Evangheliei și de cuvântul lui Hristos. Câți dintre noi ne aplecăm capul și inima cu smerenie în fața Cuvântului Evangheliei lui Hristos ?

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, noi gândim realizarea minunii tocmai pentru că înainte Sf Petru, noaptea, nu pescuise nimic, apoi parcă peștii au venit special, sau cum să spun în alt fel ?

Îps. Ioan: Întâi de toate, vedem cum ne spune Sf. Luca de mulțimea mare de pești prinși, vedeți cum toate cele ce sunt sub soare, toate pe care le-a creat Dumnezeu, Îl ascultă pe El. Credeți că de dragul lui Petru a venit mulțimea aceea mare de pește sub mreajă ? Nu, pentru că el mărturisește că toată noaptea a aruncat mreaja și niciun pește nu l-a ascultat. Iată, peștii, aceste creaturi și ele ale lui Dumnezeu, L-au ascultat pe Hristos și mulțimea aceea mare de pești s-a grăbit la auzul Cuvântului lui Hristos și au intrat în mreajă.

Iată peștii ascultă de Hristos, dar oare dintre noi câți ascultăm de Hristos ? Oare n-aruncă Hristos, în diminețile de sărbătoare, această mreajă peste cetățile noastre, peste țara aceasta, peste lumea aceasta ? Din cei 7,3 miliarde de oameni care sunt pe pământ și văd zorii zilei de sărbătoare, câți se lasă prinși în mreaja lui Hristos ? Binecuvântat să fie Dumnezeu că frățiile lor, cititorii, când aud dangătul clopotului vin în mreaja lui Hristos, în mreaja iubirii Sale față de om !

Deci, după cum consemnează Sf. Apostol și Evanghelist Luca în mreajă au prins pești, dar Sf. Luca ne lasă să înțelegem că Petru a mai avut o mreajă. Hristos din această corabie a aruncat și el mreaja, dar Hristos n-a aruncat mreaja în apă, ci Hristos, din aceeași corabie, a aruncat mreaja pe uscat. Și a prins în mreaja iubirii Sale pe cei care erau pe uscat, căci n-a venit Hristos în lume să prindă pești, ci să ne prindă pe noi, pe frații Săi, în mreaja iubirii Sale. N-avem nicio dovadă că vreodată Hristos S-a dus în Marea Galileii și i-a cerut lui Petru: *Dă-mi și mie mreaja, să arunc și eu în mare și să prind pești !*

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, îmi pun întrebarea dacă, pe lângă marea minune a prinderii mulțimii de pește, mai descifrăm și alte semnificații ale pericopei evanghelice despre *Pescuirea minunată*.

Îps. Ioan: Suntem, în general, obișnuiți să spunem: minunea prinderii peștilor ! Este. Dar cea mai mare minune din contextul acestei Sfinte Evanghelii este că un om, un pescar își aruncă mreaja în Sus și-L prinde pe Hristos. Iată nu mai avem mărturie că Sf. Petru a mai aruncat mreaja, ci a aruncat-o numai pe uscat, căci Hristos, cum spune Sf. Evanghelist Luca, l-a făcut *pescar de oameni*.

L.C.: Îmi aduc aminte, Înaltpreasfințite Părinte, că la un cuvânt de învățătură despre această Sfântă Evanghelie, ați întrebat unde vă aflați Înaltpreasfința Voastră în acel moment.

Îps. Ioan: Dacă privim în largul lumii acesteia, eu sunt pe fundul mării păcatelor lumii acesteia, sunt pe fundul mării. Atâtea păcate am, încât nu trăiesc ca peștii mai pe la suprafață câteodată, ci păcatele m-au tras până în fundul mării păcatului lumii acesteia și de acolo strig către Hristos: *Doamne, lasă mreaja iubirii Tale până în fundul mării păcatelor lumii acesteia, doar-doar într-o zi mă vei prinde și pe mine !*

Iată, Hristos umblă și astăzi nu pe Marea Ghenizaretului, ci pe marea învolburată a lumii de astăzi. El nu mai călătorește într-o corabie, ci călătorește în Biserica Sa întemeiată pe crucea de pe Golgota și de acolo lasă mereu mreaja doar, doar va mai prinde un suflet.

Binecuvântat să fie Dumnezeu că v-ați lăsat prinși în mreaja iubirii lui Hristos și sunteți în corabia cu Hristos !

Un cuvânt mai îngăduiți-mi să rostesc despre cuvântul *rugăciune*. Una din epistolele pauline se termină cu cuvântul *maranata* care înseamnă: *Domnul vine !* sau *Doamne, vino !*

În rugăciunile noastre, în general, Îl chemăm pe Hristos să vină în viața noastră, să ne ajute când suntem la necaz și să fie alături de noi și atunci când suntem în zile mai senine. Totuși Sf. Apostol Petru în contextul acestei evanghelii apare ca o rugăciune paradox, face altceva. După ce a văzut minunea prinderii peștilor, Îi spune lui Iisus: *ieși de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos !* Adică a vrut să-L scoată din corabie, după ce l-a ajutat să prindă atâta pește, iată care este răsplata omului ! *Ieși de la mine, Doamne, că sunt un om păcătos !* Ce-a făcut Sf. Apostol Petru prin cuvintele acestea ? Întâi, deși se pare a fi o rugăciune negativă, totuși, în profunzimea ei, se află marele adevăr. Petru Îi spune: *Ieși de la mine, Doamne !* Când spune cuvântul *Doamne*, Petru îl mărturisește pe Hristos că este Dumnezeu, că este Fiul lui Dumnezeu. Apoi ce mai face Petru în a doua parte a frazei ? Spune: *că sunt om păcătos*. Se spovedește. Iată Petru s-a mărturisit, s-a confesat în corabie. L-a recunoscut că este *Domn*, adică *Dumnezeu* și a recunoscut că este păcătos. Iată cum ne învață Sf. Ap. Petru să ne mărturisim atunci când mergem la duhovnic: cu capul plecat să-L mărturisim pe Dumnezeu, că Hristos este Fiul lui Dumnezeu și să recunoaștem că am păcătuit în lumea aceasta.

Fiecare dintre noi, ca și Apostolul Petru, avem o mreajă și de aceea vă îndemn: desfaceți-vă mreaja inimii și n-o aruncați în lumea aceasta că nu veți prinde decât gunoaie și păcate, așa cum au prins apostolii toată noaptea, numai rădăcini. *Nu vă aruncați mreaja inimii în lumea aceasta, ci aruncați-o în Sus, să-L prindeți pe Iisus în mreaja inimii frățiilor voastre !*

Dacă lui Petru i-a spus în Evanghelie: *de astăzi, vei fi pescari de oameni !* Eu vă zic: de astăzi, să fiți pescari de Iisus, pescari de Hristos ! Aruncați mreaja în Sus ! Să ne aruncăm inimile în Cer ! Nu către pământ, ci în Cer să-L prindem pe Hristos, Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul nostru, aici și-n vecii vecilor. Amin.

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEX COMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.